

Proverbiorum et adagiorum be

terum Polydori Vergili Virbinatis libellus perutilis cum facilis
contentorum indice. Adiectis recenter (vbimaxime deerant) ca-
racteribus græcis. Margineisque annotationis a varijs (que libra-
riorū vicio contraxerat) erratis a N.B.T. accuratissime expurgat.

Venuntur Parisius in vico Diui Iacobi
Ab Edmudo le Feure sub signo Crescen-
tis Albi degente vitam.

C Ad lectorem N. Bonspel Trecensis

Octostichon.

C Si memoranda iuuant veterum prouerbia Vatum.
Sive paremias queris in ore sales.

Frugifer in numero polydori errore libellus

Immunis prostans candide lector adest.

Plutarchi ac plauti procul hinc dictoria fœdi
Nil habet hic: sanctum constat ubiqꝫ sophos.

Hic conclusa foret bona si tibi cognita nunqꝫ^{ue}
(Crede mihi) manibus diues abiit opus.

C Spes mea Iesus.

C Polydori vergili ad Librum suum epigramma.
Ade liber genio Guidi suffultus & aura

V Rector ad feltranos tramite curre lares.

Si quem (præmoneo) tetricam subducere frontem
In te nasutum Rhinocerota vides.

Aut tristis ronchos effundere sepe repandis
Naribus & miro verba canina modo.

Ne timeas illic te displicuisse iuuato:
Eſſes cui gratus ſi malus ipſe fores.

Si grauis huic ergo ſimul inuidiosus et asper:
Aſt alijs quælio iam bonus vſcqꝫ fies.

Ipſe ſic dominum quo non eſt doctior alter:
Aut armis maior nec pietate fuit.

Qui te magne Cato vel te grauitate Camille
Præstat Nasicam vel probitate pium.

Inclyte vel cæfar tibi nec clementia maior:
Qui (fateor) læuis hostibus æquus eras.

Huic igitur placeas: te hic amet ſoueatqꝫ clientem
Citus vbi p̄ sacro numine tutus eris.

Icitus excipiet. raptim nunc curre libelle
Ad dominum: licet haud nobile minus eas.

Non hic ageno eas miratur namqꝫ lacernas:
Suspicit aſt tantum: qui valet ingenio.

C Distichon.

Publica ſi relegas documenta voluminis huius
Non modicus lecto: codice fructus erit.

C Spes mea Iesus.

Polydori Vergiliis Vrbinatis Presbiteri ad Illustrissimum Principem
Guidum Vbaldum Vrbini Ducem p̄fatio.

Roezeni Atticæ regionis (sicutj a Plutarcho accepim⁹) Plutar.
t populi antiquissimi Neptunium summa religione co-
lueret: & eius quoniam dei tutela eorum ciuitas dedicata
erat: huic fructuum primitias offerebant. Ego vero Guide prin-
ceps Illustrissime quum tuo itidē genio ciuitas nostra dicata sit.
Feltrioq^z Numine seruata diuq^z tuta demum in columnis existat:
merito equidem tanq^z impius grauius imē reprehendendus fuis-
sem. vel tu mihi iure succensuū es. si hunc prouerbiorum libellū
nostrī primitias ingenij (qualisq^z sit) editurus nōnullis ami-
cis sane doctilimis suadentibus & in primis Pollione meo. Va-
dio viro eruditissimo: Nominis tuo nō consecrassim. Futurum enī
erat: vt illuc facile diceretur: ideo me tibi dicaturum nolui: & vel
quia ignorarem quod Latiae academiæ princeps es: es: atq^z quan-
tum semper vt paternis vestigijs in hoc veluti cæteris in rebus
maxime insistens: cum octauiano illustrissimo patruo tuo inge-
nijs fauissim: vel quia in te ingratissimus forem. Quippe qui de
me & si plurimū benemeritus perinde ac patruus tu'nunq^z tamē
nos parēt fratremq^z nostrum & honoribus amplissimis ornare
& maximis bñficijs afficere conquieti. Quanquam ne nimiam
quidē hac re meritorū tuorum partem alii equi me possē cōfido.
Verū aliquid omnino mihi prestitissime videbor (quādo quidē pa-
rem gratiā referre nō licet) si huiusmodi saltez munusculis tibi q^z obiectō.
lōge pulchrius ditare quāditescere ducis: gratiā habere ostēdero
Cæterum dicit quispiam lucubratiūculas nostras haud dubie hu-
miles non perinde dignitatē tux cōgruere. id tā & si peringenuē
fateor: nihil eo tamē verit⁹ sum qui illæ ipse tibi. Guide Princeps
gratissimē existat. Has enim principib^s in scribēdi mos vetus est
nec iterest: qua materia sint modo nō obscena Quando ea littera-
rum dignitas sēp fuit vt dicari eas sibi prīcipes ac Reges & glo-
riosum & honestum putarent. adeoq^z nullū gen⁹ fastiditum est: I. pol
vt Iulius Pollux ad cōmodum Cælarem de grammatica. Oppia lux.
nus ad Antoniū depiscibus. Vitruvius ad Augustū de architectu Opian⁹
ra scripsérit. Verum hoc opusculum si admodum tenue est nō eo vitruin⁹
mīnime laboris fuit aut profsum iutile. Nā quum huiuscemodi
prouerbia primū a viris tum sapientissimis dicta: tum a rerum
natura orta: mox scriptorib^s passim usurpata in ore fere omniuz Nota-
versari: nec omnino intelligi: animaduertem: sub hisq^z pariter
zureas (vt ita dicam) sententias ac præcepta haud quaquam me
hercule negligēda cōtineri me cum ipse pensitarem: non absur-
a. I.

Prefatio

dum visum est: hec pauca ex latinorū auctōrū monumētis: & grecorū quorūdā qui in latinū versi sunt: sparsa in vnum colligere. Quib⁹ subide collectis maior profecto eorū sensus abstrusos explicādi supfuit labor. Quod utmeli⁹ efficerem: pro virili operam dedi. Et vnde nata sint: & quare i puerbia celi erit ex auctoritate veterū scriptorū docerē quorum etiam obiter nonnulla loca partim corfeximus: parti enodauimus. Quāq̄ nec inficias eo: ex his quedam in aliam quam ipse retulerim. Lentētiā verti posse. Sed mihi satis fuit propriorez reddidisse sensum. Nec prēterea ignoro quosdā fore qui me pre multitudine huiusmodi prouerbiorum q̄ quin in latinis tum in grecis exēplaribus inscripta sunt: pauca ad inodū nostro opusculo inseruissē accusabunt. quod omnino in me pperam facient. Nam quod apud grecos multa reperiant (his enī valde ipi oblectātur) nō me preterit. sed nos (vt dixim⁹) non ex grēco i latinū vertere. verum in latinum traslata in vnu redigere polliciti sumus. Ex latinis aut̄ scriptorib⁹ nō parui profecto negotiis fuit colligerē quum siquidē ad nullum certū auctōrem qui de his antea scripserit: me corerre potueri. Quare nobis necēsum fuit more apī singulis floribus insidere ante q̄ on̄cōficeremus. Potuisse ego isup vt grande opus absoluere in dicta multorum virorum memoratu digna que: nadmodum Thaletis Socratis Solonis referre. Sed ipsa illa tamē (licet fieri possēt) nō fuissent prouerbia: quē dicuntur quasi cōmunia omnium verba. Quare non ausim tantū mihi arrogare vt prouerbia esse tradere nisi quē ab auctōribus quorū fidem: obstrinxī. ita prius nūncupta reperiē. Hęc itaq̄ (quota pars sit) lectitādo a me obseruata sūt quedā etiā a pollione me. Tu vero Guide ptinceps Iūstrissime Accipe queso hylari vultu hoc a me opusculū frugum meas: primitias (deinceps enim maturiores fructus capies) veluti pign⁹ & monumentū meę erga te iclitumq̄ Patruum tuum obseruantie mun⁹ hāud quaq̄ prēiosum. sed quo nullum pretiosius a polydoro cliente accipere posses. Quod si tibi nō siucundum fuerit. putabo equidem & me opere precium fecisse: & te Tanto vidice fretū ab omni prorsus obtrectatione tutum fore.

Vale.

¶ Polydori Vergi. Vrbinatis presbiteri Prouerbiorum Libelus incipit.

¶ Nominis homo Deus.

p Rouerbium hoc a plinio libro secundo capite septimo res fertur a grecis vtiq̄ ita dicentibus sumptum.

Plinius. ανθρωποσανθρωποσδαιμονιον hoc est
Virgili. Homini homo de⁹. Quale virgilianū illud. Deus nobis hec ois fecit. Nāq̄ erit ille mihi semp Deus. Cicero libro de natu deom

Adagiorum & prouerbiorum veter.lib. Fo. iiij
primo. Sed nolo inquit esse longior. Ita cōcludem tamē beluas a
barbaris propter beneficium consecratas. Et Seneca ad lucillum
epistola.xci. Magna sa culi laus est si homo māsuetus hominēm
adiuuet. Huius igitur adagijs iensus est quod inuicē sibi homines
prodeile debeat. a quo nostrū opusculum placuit potissimū au-
spicari ut intelligat primū legentes: quantū ab hominēs alienū
sit homini iniuriā facere: peste aut vīlam ab eo proficiisci. Quare
ego omnib⁹ veluti mihi fauentibus aliquāto liberius huiusmo-
di prouerbiorum sensus eliciendi munus obiui.

Seneca.

C Mutuum muli scabunt.

Aud Ausonium in Epistolis prouerbium istud usurpa-
tur: quod haud valde superiori absimile est Sensus enim
significat tradere sibi operas mutuas & par pari repen-
dere. Nam quum muli soleant se vicissim de fricare &
scabere, merito in cōsimili remuneratione & talionis æquilibrio
hoc prouerbio vtimur. Adriani (q; non longe ab te est) locus bal-
nearis innotuit. qui plures olim senes euocari iussit & alium ab
alio inuicem de fricari quum illi se marmoribus attererent ad li-
beralitatem principis provocandam qui veteranum quendam
seruis & sumptibus donauerat. qui se in balneis marmoribus de-
stringebat propterea quod seruum non haberet.

Aurea
declaratio
Ausoni⁹

Adriani
io.

C Res ad Triarios rediit.

Bes ad Triarios rediisse prouerbio increbit: quem labo-
ratur. Etenim post hastaros vbi ordinibus exercit⁹ instru-
ctus erat pugna ad prícipes sensim veniebat si apud prí-
cipes quoq; haud sati prospere esset et pugnatum: paulatim certa-
men ad Triarios referebatur in quibus suprema spes sita erat.
Auctore Liuio lib.viiij. ab vrbe condita.

C Optimum est aliena frui insanía.

Liuus

Aetus & elegans ac(vtita dixerim) aureū adagium est si-
gnificat enim pulchrum esse (quēadmodū Marcus Tul-
lius docet) ab aliorum erratis suam vitam in meli⁹ insti Aureū.
tuere Nam tūc aliena fruimur insanía. quum illa nobis documē M. Tul-
lo est. Vnde plauti. num illud toeliciter sapitis qui alieno pericu Plautus.
lo sapit & Anneus Seneca in proverbijs ex vito (inquit) alteri⁹ Seneca
sapientis suū emēdat ex quo lactum prouerbium Optimū aliena Plinius.
frui insanía. quod a Pli. scite usurpatur: hisce verbis libro decimo
octavo capite quinto dicente. Optimūq; est (vulgō dixerunt) alie-
na insanía frui quod nos semper meminiſſe decet.

C Cum mortuis non nisi laruae lauantur.

a.iiij.

Polydori Vergili Virbinatis

Plancus Iancus: quū audiūss et Asinū Pollioē oīones aduersus
Pollio p separare: quas ipo mortuo ne rīdere posset vel ipo Asinū
nus vel fili⁹ ei⁹ ederet. dixit cū mortuis nō nisi larvæ lu-
Pjinius. Et si quo quidē exēplūvite puerbi⁹. Pli. in sua p̄fatione retulit
ait enī Nec Plācū illepide dixit cū mortuis nō nisi larvæ luta-
Larua ri. Larvæ enī dicūtūr noxiæ i ferorū vmbre. quib⁹ cū mortuis no-
bis tantū res est. quod prouerbii in eos ē qui obiectatiōe alienæ
Scientiæ defunctos calumnianto scriptores. famam sibi auncapan-
Martiaſ tur quo (vt Martialis inquit) admonemur ducere illos iproba fa-
cere. qui & in alieno libro i geniosi sunt: & inde mortuos sequimur.

¶ Quod supra nos ad nos nihil ad nos.

Lactati⁹ Actantius firmian⁹ libro diuinariū istitutionū tertio capi-
te vigeſimo: quū eos sceleratos appellat qui arcana mun-
di & hoc cèleſte tēplū prophanari impijs disputatiōib⁹
Socrates querūt aliquid ergo i quīt Socrates habuit cordis humani q̄ quū
intelligeret hęc nō posse iueniri: ad eiusmodi q̄stionib⁹ se remo-
uit. Vereorq; ne i eo solo: multa enī sunt eius non modo laude di-
gna sed etiā reprehensione dignissima i quib⁹ fuit suorū similli-
mus. exijs vnū eligam quod omnibus sit probatum: celebre hoc
puerbi⁹ Socrates habuit: quod supra nos nihil ad nos: suppleat
Fallū est tinet quo nos nō eo qđē mō (est enī fallūm) sed hoc decēter possumus.
qua: q̄ia nřas vires excedere videntur: mente consequi
nequimus.

¶ Isthmum Fodis.

Isthmos St̄mos ea terre agustia appellat q̄ inter duo mara-
Aegeū & Ioniū cōclusa est. Cui⁹ strictura quicq; M.
pallū iter uallo cōstat: quo nō sine lōgo & acīpiti na-
uiū abitu trāſiri potest. Quā ob causa (vt Pli. lib. iii).
capite quarto tradi perfodere nauigabili aliue agu-
stias tenuere Demetrius Rex: Dictor Cæsar. C. princeps: Domi-
tius Nero i fausto (vt oīm patuit exitu) incepto Hinc quā quem
piā aliqua in te frustra laboraturū eē puerbialiter significare vo-
lum⁹. Isthmū fodis dicimus. quasi quod id factu p̄ difficile fit.

¶ Rana Seriphia.

plinius. Lini⁹ libro. viij. capite. lvij. ait: Mut e sūt ēt ranæ i Seri-
phosula. quis mēdosī codices nō ranæ sed cīcāde hēant.
quo cōuenit quod nō cōuenit quū illū de ranis sermo sit.
Vnde puerbi⁹ manauit: hoc est Rana seriphia i eos q̄ plus nimio
taciturni sunt.

¶ Asinus ad litam.

Aec. M. Var. verba sūt i satyra: que testamētū inscribit ab
M. var. Aulo Ge. li. iiij. cap. xvi. repetita Ille. n. iqt: si q̄s mihi filius
A. Geli⁹ vn⁹. plure sue in decē mēsibus gignuntur. iſ. si erūt ehoiū vpa.

Adagiorum & proverbiorum veter. lib. Fo. iiiij.

hoc ē asini ad lyrā. ex homero sūpto. q̄ i hoies īdōciles est & dīsciplinæ oīs expertes pīnde ac est asinus ad mūsicā capescendā.

¶ Idem Acci quod Titif.

Iusdē Var. idē. p̄notato cap. vet' puerbiū eē pdit nā ille

e ait Accio: idē q̄ titio ius esto apud me: quid Adagiū hoc Idē. var.
est idē Acci q̄ d̄ Titif de reb' iter se nihil dīstātib' dicitur

¶ Perdere Naulum stultum est.

Ω Arinis mercatorib' sūpta est metaphora: q̄ quū nauigāt
si minus q̄ cupiūt: lucrari possunt: studēt vt saltē recupē-
rent. ex mercib' vēdīdis quantum prouectū: a(nauim.n.
vecture peritū est) nauilis soluerūt. Hinc ortū est proverbiū per-
dere nauilū stu'tū est in eu'n qui quū multa amiserit. reliqua etiā
p̄dere velit. Vnde iure. hoc v̄surpās. Saty. viij. ait furorē post oia Iuuenat
perdere nauilū. & Oui. obſiftere fatis nemo potest. dānis addere Ouidius
damna nefas. ¶ Lupum auribus teneo.

Oc vetus adagium a græco fluxit. dicunt.n. illi Λυκού Teren.

h ων ωρχω hoc est lupū auribus teneo q̄ d̄ apud Teren. in Sueto.
phormione amator in periculo collocat' v̄surpauit Tybe Hieron.
suis Cesar quoq; hoc identidem Trāq. auctore vtebañ. postremo
hierony. scribens aduersus Ioannē originistā ait. nūc vero quasi
lupū apprēhēderis nec tenere potes: nec caudes dimittere. Nā per
aurium exilitatem lupi haud retineri possunt. de quo etiam M.
Var. in. iiij. de latīna ligua meminit q̄ d̄ in re ācipiti piculo acq̄ di-
ci solet. qui enim aurib' lupū tenet: nec eū dimittere audet: nec M. var.
sine periculo tenere potest a quo haud valde illud discrepat.

¶ Iter saxum & Sacrum sto.

Pud romanos qui haud quaquā min' religione q̄ armis
a ceteris gētib' p̄fētiterūt. mos vet' erat. vt cū foed' cū qui
busdā populis ini ret. teste Li. ab vrbe cō. & Fenestella de
magistratib' romanis hoc pacto facerēt: ducebāt porcā ad confi-
nia: vbi cōstitutā sacerdos ſacialis ſaxo feriebat. his verbis vte-
Quēadmodū hāc porcā ſaxo feriā: ita fulminea ioue optimo ma-
xiimo feriaturis: qui hoc ſanctū foed' frēgerit. his peroratis: porcā
ſaxo feriebat. ex quo haud ieligāter i eū puerbiū venit q̄ i piculo
cōſtitut' vt dīcat: iter ſaxū & ſacrū ſto pīnde ac porca manet āte-
quā. Sacerdote feriāt. de quo Plau. i captiuis merininitybi ait iter
ſacrū & ſaxum ſto. ¶ Inter os & offam. multū interest. plautus.

Erisus grēcus ē auctore Ge. li. xiij. capi. xvi. τολλαχετε

v ενελει κιλικοσ καιχσιλεος ερκου. hoc est multa ca-
dunt calicem inter ſupremaq; labra. hoc veteres quam
breuissime dicere solebant: inter os & offam: quod signifi-
cat nō esse de futuro nimis sperandum; inde etiā locum habuifa-

Gelius
Verius

Po'ydori Vergilij Vrbinatis.

se & hoc proverbiū tradunt. quo vir quidā & tate grādūs dum
vincā plantaret a vicino per ceterū interrogatus est cui vineā
sereret. qui quum sibi serere respōdīst et ludilrio habit' est deinde
de ac impossibile foret. cū iamdiu viuere. vt mustū ex ea gustare
posset. Vedit tādē senex ea vuas afferrīq; sibi prā maturos aliqd
racemos & prā mi iuli it vicinū prā tere accersiri. cui calicē mu-
sti plenū manu ostēdens & iam pene admouēs ori. putast: ne in-
quit vinū me ex vinea quā te spectatē plātaui gustaturū. Inter
haec Anhelus puer occurrit descedillē ivineā aprū nūciat vuasq;
vastar. Senex de pīto calice in vineā properat. comitantur cum
vicinus & puer aprum prosequūtur qui tacto in senem ipetu eī
necat. Sic quum calicem am tere labijs admotum gustare nō po-
tuīst et locum proverbio dedit. non autem ille venator vt impē-
ti quippiam diuinare conati sunt.

Explica-
ti puer-
bis.

¶ Ille homo habet equum Scianum.

Rouerbium est teste Gelio Libro Tertio capite nono No
A Celi⁹ p stiū Atticarum de homine in scelici ac calamitoso. Cui⁹
hac ratio est Cn. Seius equum hebat natum Agris quē
fama erat: progenitū esse ex equis: qui Diomedis thracis tuerit
quovlq; Hercules diomede occasio Argos pduxerat. hūc magni-
tudine iuisitata fuissē certuice ardua: colore phoeniceo. flava & co-
mata iuba ceterisq; equorū laudibus insignē. Veruntamē ea for-
tuna: vt quisquis eū possideret is cū omni domo. familia: & for-
tunis in pernicie deduceretur. Itaque Gnieum. Seium primum
eius dominium A. Marco Antonio capitū dāna tum miserabili
supplicio fuisse. Eodem tēpore Dolobellam Cōsulem in Syriam
proficisciētē fama eius equi pernotū Argos diuertisse. emille-
q; seftertijs centū militib⁹ Sed ipsum mox in Erytia bello ciuili ob-
sessum: atq; interfectum fuissē. Deinde eundē equum. Caiū Cal-
siūq; qui Dolobellam obsederat quē Cassium postea vītis Par-
this futoq; exercitu suo miserā mortem aperiisse manifestū est
deinde Anthoniū post interitum Cassis parta. victoria nobilissimū
equum requisiuisse: & mox eo potitū: vīctum atq; desertū: dete-
stabilī exitio interisse. eiusdem quoq; sensus est.

¶ Tholosanum aureum possidet.

Ppidū Tolosanum ī terra (ita enī Gel. eodē libro tradidit)
Ge. ius o Italia. Q. Cipio. cōsulē quodā diripuisse cōstat cui⁹ tēp̄is
quum multū auri fuissē iuentū. quicunq; ex ea preda au-
rum attigit. cum misero ac cruciabili exitu p̄erisse manus estū est
Attribi Gui de Princeps exercituq; tuo nō sacrilegū (vt Teretio.

Varroni:v.Q.Cipioni creditū est(aliudue perpetratum scelus cladem vīlā afferer:qui(vt par est)tantopere vītrices militum manus(Secundē enī)resset verissime Crispus prodit sapiētū etiā animos fatigāt)a rebus factis abstinentissima seruas qui militā rem disciplinā a Federico patre qui suarum rerum gestaruz splēdore facile imperatorū omnium gloriam non modo equiparauit verū me hercule valde superauit traditam pari seueritate & idul gētia p loci:pro rēportis opportunitate regis qui deniq; militem tuū armis tantum intētum e se facis.Scis enī optime imperator: Iustini: vītes armis cōsiare:quevbi a recto itinere descīuerit:se se oppīsuīt sunt:nisi opprimant. Ceterum Iustin⁹ libro.xxij. Tolosam vībē Gallię nō Tholosanum in italia oppidū (vt i gelianis codicibus scriptū est) hisce verbis appellat Tetragi iquāt quām i antiquā patriā Tolosam venīsent comprehensiōq; pestifera lue essent:nō prius sanitatē recuperauere. q aurispicū responsis moniti aurū argētūn p bello sacrilegijsq; quesitum in Tholosensez lacum mergerent quod omne magno post tempore. Cepio toma nūs consul abstulit.fuere auti pōdo.c.x.milia argēti pondo quin quies decies centū milia quo i facile giuz causa excidijs Cipioni exercituiq; ei⁹ fuit. Iustin⁹ hactenus. Strabo autē libro Geographie.iiij.de Tholosa cū Iustino conuenit. Theslauros vero(fic in codicibus legitur) Scipionem non Ception diripiūt se trahit. Verū (vt obiter(locū corrīgā) quis se miducti quidam h̄c duorum auctorū verba inter se dissentire cōtendat:mihī maxime cōsen- tiunt.Loco enim Scipionem proculdubio Ceptionem legendum est.de Tholosa Martialis itidem libro decimo mentionem facit Martia- lis.

CVbi amici:ibi opes.

Voniam diuītiae bona valitudo : potētia honor voluptas & his similita caduca & incerta sunt : & nō tam in nostris consilijs q̄ i fortunę temeritate posita. Amicitia aut̄ quæ citia. a Lelio diuinariū humanarumq; rerum cum beniuolentia & charitate summa cōsensio diffinitur: omnibus rebus hūanis āte ponitur q̄ppe qua nihil i vita mortalium vtili⁹ aptiusue(id ei miltis cōstat exēplis)est quemadmodum Marcus Tullius per spicue in Amicitia demōstrat: vbi Amicitia iqt pl̄imas res cōtinet quo quo verteris p̄stū ē nullo loco excludiſ nūq̄ itēpestiua nunq̄ mole sita est Itaq̄ nō aqua:nō igni:nō aere(vt aiūt plurib⁹ locis vtimur q̄ amicitia Hic teste plautover⁹ fluxit.puerib⁹ Vbi amici ibi opes Plautus. q̄ verē ē itverbū q̄ d̄ mēorat: Vbi amici ibidē opes. Et Fabi⁹ Qui F. Quītī. tilian⁹ libro quito de hoc itidē mēinit ad quod Martialis baud de Martia . M.tulli⁹

Salusti⁹:

Iustini:

Strabo.

Martia-

lis.

Polydori Vergiliij Vrbinatis.

bie respexit illis versib⁹ i libro quinto Extra fortunam est quicquid donatur amicis . Quas dederis solas semper habebis opes: Salusti⁹. Vnde Salustian⁹ Sylla apud Lugurthā scienter ait. Nulli vno hominū satis fuit amicorum. Titus quoque vel pasianus (vt testis est Trāqlli⁹. trāquillus. recordat⁹) quondam super cœnam q̄ nichil cuiquam tota die p̄stitiss et memorabilem illam meritoq̄ laudandam vocem edidit Amici diē pdide que modo passim eruditorum præcipes. In prin- conio celebant. Cœnat itaq; oēs p̄s̄ertim principes (vt tu Gaius Mos sciz de e pertacis dant amici diē Scipio & millianus huius fortasse nō immemor puerbi cuius i hoc litus videtur vestigia imitat⁹. Iu debat nō prius e foro discedere q̄ aliquē ex adeūtibus familiarē sibi atq; amicum quovis pacto eis eccl̄set.

¶ Affore Temesæum Genium.

Euthymus.	Vthym⁹ poeta sp olympiæ vīctor ait Pli. lib. vij. capite xlviij. Ceterum vetus lectio picta idem Pugil non poeta habet. is in locris Italæ qui Epeizephiri cognominatur ortus Astykleo patre. vel(ut indigenis persuasus est.) Cœcino Amne genitus qui locros a regnis diuidit hunc semel a Tasio theagene vitu Paulianas tradit. non iusto quidem certamine sed circuuentum dolo. vnde nec Theageni decretus honor: insuper datum⁹ vt multe nomine taletum Euthymino representaret demā. Euthymus Italā reuersus post octauam & septuagesimam fere olympiadem Temesam venit: Genium loci: que Vlrixis comitem fuisse ab oppidanisq; quia virginē stuprall⁹ et iteremptū ferebat ob id vagari larvas ei⁹: & nisi placaretur: quotanis oblatavirgine crassari solitas. & pñiciem afferre omni etati ac sexui competitum Liberata. quā deuorant puella in matrimoniumq; deducta: Vixisse p̄ q̄ diu: alioq; q̄ ceteri mortales solent: modo hūanis excessisse. Ceterū vt puerbi sensus tandem reddatur: his Aelianianæ etiitas addat: qui octavo suo historiq; libro ita iquit Euthymus. locris ex Italia picta iclit⁹ & robore insigni fuit lapidē gestabat ingēti magnitudine: qui locris ostēdit⁹: & Temesæum Heroa quod curq; p̄ vim abstulerat. reddere coegit: etiam cum fœnore vt inde natū sit adagiu: is qui sordidos & iniustos questus faciūt. Affore Strabo. Temesæū Geniū. de quo Strabo ēt libro sexto geogra. meminit.
-----------	--

¶ Totidein nobis hostes esse: quot letuos.

Macrobius.	Rtexatus apud Macrobius libro Saturnialium primo quod cum seruis comiteragendū: & eorum consilium non omnino sit cōtēnēdū: verba facit. aduersusque. Fūgelium ita iquit Tu modo viue cum seruo clementer quoq; & in
------------	---

Adagiorum & proverbiorum veter. lib. Fo. vi.
sermonem illum: & non nunquam in necessariū admittit cōsiliū
Nam & nostri maiores omnē dominis inuidiā: omnē quę seruis Nota
cōtumeliā detrahētes. Dominū patrem familias: seruos familia
res appellauerunt. Colant ergo te potius serui tui (michi crede)
quam timeant Vnde putas arrogantis imū illud manasse puer
biū q̄ iactetur totidē nobis hostes esse quo seruos non habe
mus illos hostes: sed facimus. quum in illos superbiū imī: cōtume
liosi sunt: crudelissimi sum' de quo etiam Seneca ep̄stola .lxij. Seneca
ad Lucilium meminit.

¶ Video vrsam patientem

Votiens longo quēpiam tēporis īteruallo vel admodum
q raro videmus. dicimus proverbialiter Vrsam patientem
vīdeo. Est enim teste Pli.li.viij.ca.xxvi.nihil quicq̄ rari
us homines q̄ patientem vident Ursam. Plinius

¶ Sardi venales

Iberius Sempronius Gracchus auctore Pli.de vīris illu
altera consulatu sardinia domuit. ex eaq̄ tārū captiuor
adduxit: vt lōga vēditiōe res i proverbiū venerit. Sardi
venales. quo vtimur. quū plus nimio res in morē trahuntur.

¶ Tantaleum poculum bībemus.

Hilippus Beroald⁹ vir vt q̄ memoria nra eruditissim⁹ P.Beroa
ex Philostrato enarrā illū Hieronimi locū vulgarissimū aldus.
in līminari paginaveteris testamētivbī ille ait tīarchā Hiero.
in throno sedētē aureo & de Tantali fonte potantē audīret docē
tēita diff̄erit. Iarchas apud Indos philosophorum princeps est. De tāta-
penes quem tantali statua sub scriptiōne notata est. iiij.cubitorū līfonte.
Longitudinis quæ similis propināti phialam porrigit in quā hu
mor distillat incorruptibilis. ex hoc Tātali poculo soliti sunt bībe
re in indici philosophi. antequā formō indulgeant. iugem humore
perinde fundēte. ac si ex fonte scaturiret. eit autē amicitiae firmā
de causa huiuscmodi cōpotatio apud indos inuēta: qui ministrū
eius faciūt pocillatoremq̄ Tantali: propterea quo hic amicissi
mus māsuetissimusq̄ erga hoies habitus est. hoc enī proverbiū:
quum ad amicos amicitię confirmandę causa scribim⁹ usurpare
decenter possumus.

¶ Ille homo agit quod canis in egypto

Ost mutinensem fugam q̄rentibus quibusdā qui ageret
p Antonius familiaris eius urbane quidem respōdisse fer
tur: quod Canis in ægypto. bībit & fugit: quoniam teste
Macrobi Saturnaliorum lib.ij. Pli.lib. octauo in illis regionib⁹
constat Canes raptu crocodillorum exercitos curretur & bībere. Macro-
quo prouerbijs loco vti possūmus in eum qui me percussus illinc bius.
quo se receperat: raptus aufugit.

Polydori virgilij Vrbinatis.

¶ Repetita Crambe,

Iuuenal' **V**uenalis Satyra.vii. ita scribit Occidit miseris. Crābe
petita magistros Vbi Pollicianus. vir equidē sagacissim
ingenii grācū prouerbium poetam expressisse affimat.
quod est quo significatur
q̄ his posita Crābe mors est. Crābe autē brassicæ gen' e. idēq; ex
prelit: vt fastidium repetitē sēpe cōtrouersie noraret. quū vulgo
quoc̄ recalefacta bras̄ica iā in prouerbī fastidii cōcū erit. nos
autem eo vti possim⁹: vbi aliquid sēpius repetitū nobis fastidū
parit. ¶ Homo bulla est.

Varro **B**illas post ceteras significationes: etiam appellamus tu
mores illos: qui in aqua p̄cipue cum bullis: repēte exci
tantur & repente euaneicunt. Vnde illud notissimum ac
probatisimum apud Varronē lib. de re rustica primo prouerbii
legimus. Hō bulla est. Nulla certe fieri verior comparatio potuit
ad vitę humānę fragilitatē ostendens. Sūmus nam similes bul
le fluxi & mamento caduci.

Quinti. **Q** Virtilianus iſtitutionū oratoria ſi. iſ: quū de muſice &
ei. laudib⁹ loquitur: ita iquit. Vnde et ille mos vt iōui
tuis post coenā circū fertur lyra: cui⁹ quum ſe: iperit. The
mistroles confeſſus eſſet (vt verbis Ciceronis vtar) habitus eſt in
doctior deniq; in prouerbium vſq; gr̄corum. celebratum eſt. In
doctiora muſis atq; gratijs abesse. quo nos admonemus non hie
ratum ſtudijs tantū. Sed certe rerum oīm artium disciplinis pro
virili operam quo ad viuimus: impendere debere.

Cicer. **¶** Prius testudo cursu p̄ueniet leporē.
Recū puerbium τρωτέρον Χελώνης παρμεται
Δασυδόλα
Themi. **O** Eſpirius testudo cursu p̄ueniet leporē quod idetractū eſt.
nam testudo lente incedit lepus autē habita rā parui corporis p̄
portionis rōe: oīm ferre aīalium velocissimus eſt. vnde quidam
a pedum leuitate ſibi nomē vendicasse volunt: id q̄quā Varro te
ſte Ge. li. i. ca. xvij. minime probat: quū itaq; ipollibile: ſit testu
dinē cursu p̄uenire leporē. de his que fastu diffiſilia ſunt huius:
moī puerbū dicitur. Alterū de dasypode id eſt lepore apud gr̄c
os prouerbū extat: q̄ eſt. ¶ Lepus Carnem querit.

Varro. **O** Reci dicūt hoc eſt lep⁹ carnē querit: quod de ijs dicīt quā
ab illo querūt: quæ i se habēt. quēadmodū ſi carnē qua
reret qua maxime abundat. Scribit enim Aristoteles da
ſyodem timidū animal om̄iū p̄rē nasci ſolum ſuper ſcotorē
aliud educatē aliū in vtero pilis vſtitū habentem: aliud in
plume: aliud ichoatum: aliud non pefectū. quæ itidem Plinius

Gelius. Aristo.

Adagiorum proverbiorum veterum libel. Fo.viij.

lib.Viiij.capite lv.ad verbū ꝑ pe modū refert:quod adagiū elegā
ter interpretat̄ est.Tē.priō.Eunucho:q̄ ait lepus tu te es:& pulpa Tereti⁹.
mētū q̄ris.i.q̄ris ab alio.q̄ d̄ i te habes.hoc eſt blādi ſis ſcorto:quū
ipſe ſi ſcortū:quod ſi donat⁹ & ceteri illi⁹ poete in re p̄tes ite:le-
xif e:nō fuift̄ et tot ābagibus ſi i re ſimpli ci atq̄ aperta:nec me-
p̄terrīt q̄ d̄ nonnulli ad id referri volūt quo ſingulis leporib⁹ (vt
Plinius ait) vtraq̄ viſ in eſt.Verū prior ſententia magis placet.

C Ab aucto incipere.

Emo fere eſt ſit q̄uis mediocriter erudit⁹:quē fugiat quā
lōga ſi Heleno Genealogia:& ſepe atq̄ ſepi⁹ a poetis re-
petita:ex quo quotiens quis alte incipit & propemodū
ſupra principiū rem texere dicimus proverbialiter.illum ab ouo
incipere:cum gemino ouo Castor.Pollux:Helena.Clitennestra
ortum habuerint:q̄ d̄ Horatiuſ in poetica arte ita ſcribēs tetigit. Notari⁹
Hec gemino beilum troianum orditur ab aucto.

C Creteſ nescit pellagus.

C Reteneſ prioribus annis nauigandi principatū tenuere
Vnde fermonē vulgatū eſt proverbiū:quod ſi q̄uis que-
callat:ſe ignorare diſi imulat dicimus ironicos Cretes ne Strabo.
ſcit pelagus:hect ex Strabone ad verbum.li.x.geog.

C Dificilia honesta ſunt.

Iutarch⁹ de libertis educādis:q̄ d̄ i quīt incōſulto ac temere
dictū factumue ſit:id pulchriū eli e nequit.Vt que i puer Plutarc⁹
bio eſt.Dificilia honesta ſūt.Sēſus autē adagijs facilis &
aptus ē:ſignificat.enī id fere(q̄n̄ virtutis nomine oia honesta cō-
tinētur quod Iactantius in primo diuinaz̄ iſtitutionū libro ait. Lactati⁹
qui ita ſcribit.Nā quia virtutib⁹ amaritudo pmixta eſt. vitia ve-
ro voluptate cōdita ſunt: illa offensi ac deliniti homines ferūtur
in p̄ceps & Pittac⁹.p diffīcile eſt i quīt bonū effe:& Mar. Tulliuſ
quo diſcilius:hoc preclaruſ:ide i calce tertij tuſculanarū libri. Pittacus
Quid autē Preclaruſ non idē arduū.& Martialis ad hoc idē alludēs Tulliuſ.
ad furē.Non ſex paratur aut decem ſophos numis.

C Similis Bacelo.

Vitilian⁹ oratoriarū iſtitutionū lib.v.Ad vero inquit ſta-
tuarū artifices pictoresq̄ clarissimi cū corpora ſpeciosiſſi-
ma pingēdo:ſingēdoue:effingēre cuperet:nuīq̄ tamē in
hūc iſciderūt errore:vt Bogau aut megabyzū aliquē i exēplū ope-
ris alſumētes ſibi :ſed doriphorū illum aptū vel militiæ vel pa-
leſtre:aliorū quoq̄ iuuēti bellīcorū & athletarū decorare cor-
pora existimārunt. Vbi Bogau Megabyzū pro imbellib⁹ & mol-
lib⁹ accepit:Sed mēdose Bacchiā vt hermolaus ſuper trigesimo-
quinto li. Plinius docet ſcriptum erat qui ait potes & Bacelū i Fa-
b.i.

Polydori Vergiliij Verbinatis.

legere quā & semiuirū desidia & libidine insignē fecit puerbiū,
id est similis bacelo.auctor Suidas:quo nos in molles homines &
itidem libidine insignes decenter vti possimus.

¶ A laxo rixam queris.

Seneca **D**oc antiquū est puerbiū: dicete Seneca lib.de ira.iiij.Vet
dictū est a laxo rixā queri.Vnde quotiens quispiā seu di-
lues seu virib⁹ p̄stans hominē pauperē irritat: vel imbel-
le aut de fatigatum ad pugnā p̄uocat:eleganter dicitur.a lassor
ixam queris quippe qui reluctari nec potest:nec omnino audet.

¶ Diuturne leme.

plinius.
hermo. **e** St quidē lema grēcis lachrima: s̄z cōgelata:vt testat̄.Pli.
li.xxij.ca.ij.ita scribens.si leme i o.ulis erūt licet oēs fere
codices(ut Hermola' perspicue demōstrat) p̄perē lachri-
mę nō leme habeat.Et quoniam huiusmōi leme.lachrime si diut-
tius in oculis congelate ruerint homini.nem segnem ac pene stultū
significant.Hinc apud Aristophanem prouerbiū est.
hoc est diuturne leme in eos qui parum prudentes sunt.

¶ Ita rugito ne p̄t̄er causa m

Teretius **h** Oc vetus eit puerbiū.significat aut̄ q̄ vnuſq̄ debet vit-
um vel culpā vel in famā fugere.sed ita.quod nullo id pa-
cto p̄t̄er causam suā si.hoc est ne p̄t̄ermittat causam suā qui
sit sibi tutiū imū receptaculū:aut ne timeat se ad aleam expone-
re quā id res postulet.quod eleganter a Teren.i phormione sus-
patur.nos autē decenter vti possimus.quum significare volum'
esse rebus nostris semper consulendum.

¶ In lente vnguentum.

Gelius. **a** Pud Geliū li.noc.atticarū.viij.ca.xxvij . puerbiū grēcum
legit.Sic enī ait ne plane fiat grēcū illud de Varrois Sa-
ty.prouerbiū. id est i Lente

Beroal. tabulā sed mendose scriptum est : vt perbellē Beroaldus demon-
strat qui non tabulam:sed vnguentum & nō. fed

qd vnguentum significat.agendū e.i.e docet.male igit̄ les
leguminis genus cū vnguento conuenit:ex quo quā volum' no-
tae quēpiā ppter i patilitatē haud satis cōmode cū aliquo copu-
latū ee ad aliqua munia subeūda.dicimus in lente vnguentū est
hoc prouerbiū usurpat etiā.M.Tullius quadā ad Atticū epistola
decēter vbi in lente vnguentū dixit:quu carpere voluit et Lenta
lū Clodię filiū haud quaquam cū Metello Cretico & L.Flacco vi-
tis clarissimis in legatione collegam copulandum.

Nihil cum fidibus graculo:nihil cum Amara cino sui.

Gelius. **i** Dē Gelli in calce operis meminit veteris puerbiū q̄d haud
longe abest a superiorē sic enī ait Vetus adagiū est nihil cū

Prouerbiō & adagiorū veterū Lib. Fo.viiij.

fidibus graculo:nihil cū amaricino sui. Sensus puerbi est fatis a pert' quo significat neq; musicam graculis autibus obstreperis & clamoris neq; vnguētū porcis imūdis & lutofis cōuenire. Amarcinū ei penultima correpta teste Pii.lib.xiij.capi.i.vnguēti gen^o Plinius. ē q d^r vt apud Lucreti.li.vi.legere est peculiariter sues odore. hoc Lactant. igit puerbiū i eos usurpam^o. q vt Vergilianoytar. verbo illaуда vergili^o, ti se viris illustrib^o cōferre:& ap̄flissimos honores inhicare audent

¶ Harenam mensuras.

• Vum liber p̄ p deserta lybiae exercitum duceret:vniuersa
iā asia deuicta:& siti admodū laboraret iplorali e a p̄te au-
xiliū dicitur:quo facto apparauit ei ex tēplo aries:quendā fugiē-
tem sequit:peruenisse illo duce ad fontē amœneū imum:qua p-
pter desiderio poti^o existimasse Ariete illū fuisse Iouē:eiq; tēplo
miræ magnitudis i hatena cōstituisse.de quo Martia.verius.Dil martial.
simuletq; deū cornib^o ara freqns id licet pollicianus de Appollis policia.
ara i delo dictū eē cōtēdat:& Deū vocasse amonē hoc ē Iouē hare-
nariū.Greci ei harenā vocāt,vñ ē frequēs hoc apud eos puerbiū
de ijs q frustra i te diffici laborant.

hoc est harenam mensuras.

¶ Ciprijs bouis merenda.

Eteres Ciprijs bouis merēda .oco prouerbij vocabant tur-
pem cōnam ac vilem significare volentes.quoniam i Cy-
pro iſula boues hūano itercore pascelāt auctor est .Pom.

¶ Lacia est Alea.

¶ Ppiam^o Alexādrin^o li.ij.ciuiū bellorū & Sueto.reserūt Sueto.
Cesarem quū is e gallia rcdiēs armato exercitu(q sena-
tu cautum erat)Rubiconis pōticulum trāsil et.iacta est:
alea dixisse quod profecto vice puerbij noleuit quū sic
Incepta res est aleā significat sepe riculis exponere.)de quo cicē. cicero.
eo in philippi.meminit.hoc enī ac certos audaces subeuntib^o cas Plutarc.
Ius(vt plutarch^o vt desistere integrū nō sit q dicam^o iacta ē alea
facere:enī prodit)vulgo.exordiū effe solet alea autē dicit om̄i lu-
do i fortunæ varietate colato:accipiſq; pro periculo atq; de oē & Plinius.
rerū euētū Plinius Mra.tul.extra oēm ingenij aleam positus et
Luc.quoc^o placet alea fati alteriutrum mersura caput.

¶ Nas assēm Elephanto.

h Oc dictare solebat Augustus cesar (vt testis est Suetonius) August^o
quum quispiā illi libellū timide porrigelat.cuius eriā rei
Macrobi.est auctor quin.Saturnaliorum:libro secūdo ita ait. Au-
gustus quū ei.quidā libellū.trepidis offert:& modo p̄fert manū
& mō traheret.putas inqt te assēm elephāto dare:q; cū assēm hoc
est sūmū elephāto dare.cū pauore & formidie porrigelat. Vñ in
b.ij.

Polydori Vergiliſ vibinatis.

eos q̄ timide aliquid agunt prouerbium est. Das affem elephato de quo Qūtilia. quoq; li. institu. orat. vi. meminit. quod autē ele phatis a pplo nummi darentur testatur Plini. sic scribens i. viii. de elephatis. Stipes quas popul'dedisse et seruatæ & i. sinu effusa

Vergili⁹

Lupus est in fabula.

V p̄ orum vi. sum creditur hominis noxi⁹ eē vocēq; ei que priores viderit adimere. Ver. i. bucolicis itaq; bñ testatur Nūc oblitera mihi tot carmina vox quoq; Mōrīz īā fugit ipsa lupi Mōri videre priores. Hic factū ē puerbi⁹ Lup⁹ ē in fabula. quoti Terētius ens supueniente eo: de quo sermo erat necesse est tacere qđ Terē, in Adelphis usurpat.

Hic nauigat Anticiram.

Nticyra ifula ē: ad regione phocaicā pertinēs in corinthū versā. i. q̄ igēs hellebor ifcop. a nascif. q̄ quū morbo comiciali me diaf (vt cōstat auctore. Pli. Liuiū dursū ob eā cām Anticyrē petis se) & ad purgāda corpora valeat. Ouidio i. iiiij. de pōto dicēte Iibē dixisse purgātes pectora succos. quicquid & i tota nascif autici ra. sed potissimū ifsanī tollar: teste Hora. in. ij. Sermonū. qui de auaro ifsanītē ait. Dāda est hellebori multo pars maxia auaris & Persius. Persio Satyra quarta Anticyras melior sorbere merac s. hic puer biū fluxit. quod quum simbolycos & subobscure quēpiaz tanquā minime mētis cōpotē ifsanī coarguere volumus: dicim⁹ hic nauigat Anticyram.

Nilū habetis & Vinum queritis.

Sabellie⁹ p Icenius niger Roman⁹ iperator (vt. M. Antonius Sabelli cus i historijs testat) quū apud egyp̄tū ab eo milites vinū petent r̄ndit nilū habetis. & vinū q̄ritis quomodo loco puerbi⁹ usurpatur: quū quis vini caritate laborās nimio magno: stndiovīnū q̄it veluti nō haberet aquā primū mortalibus poculū a natura datū consimile exēplū illud Angusti est q̄ test Trāquil. populū de vini caritate querētē seuerissimē coercuit dicēs. Satis puīsū eē a gene ro suo Agripa. productis plurib⁹ aquis: ne homines fitrent.

Martial

Sunt apinæ Tricæq;

Artialis in appopheretis versus: estait. n. Sūt Apīz tri cēq; & si qđ vili⁹ lītis: in cui⁹ (bona vēta dīctū sit ierpe tatiō Domiti⁹ vir alioq; non idoc⁹ perspicue hallucina ri & claudicare videtur. q̄ iquit Apīz nam res leuiores solebant mitti in apophoretis. Apīz ab apīo fructu fragilis corticis. Tricē impedimenta dīcuntur hoc ille: quod q̄tum sententiae v̄rbanissi mi poetē conueniat: aliorum iudicio pensitandum reliquimus. Ceterum ego affirmate ausini Martialem in hoc loco haud dubie vetus tetigisse prouerbium: q̄ huiusmodi est apina. Tricē duo apulix opida fuerunt que teste Pli. li. iiij. cap. x. Rex Dis

Adagiorum & proverbiorum veter.lib. Fo.ix.

omedes euertit: ita ignominia: vt puerib⁹ ludibrium transierit
quoties itaq; rem vilē & nullius preci⁹ ostēdere volum⁹ Apinas
& Tricas noiam⁹ quod vehemēter cum poet⁹ sensum congruit.
nobis aut̄ potissimū explicare placuit: part⁹ vt vlo cum emacula-
rem partim vero vt puerib⁹ lēsus aperiēdo studiosis cōsulerē hoc Plinius
enī longe plures usurpare: q̄ intelligere videbam.

Tanquam Polij folium es.

Oliū herba authore Plinio li.xxi.ca.vij.iclita est Mnsei &
p Hesiodi laudib⁹ celebrata: ac adōnia vtilis. q̄ prorsus mirā
in se varietatē repētinaq; mutationē habet. eius ei foli
a (vt tradūt) mane cādida: me ridie purpurea: sole occidēte cāerulea
alpiciūtur. Vnde iā puerbi loco inoleuit: vt cū volumus quēpiā ta-
xare. q̄ d̄ aliud (vt salustianus verbis vter) Stās: aliud sedēs sentiat Salstti⁹.
& varius & mutabilis sit dicimus tu tanquam polij folium es.

Vbi Vber: vbī tuber: vbī mel: ibi fel.

Ocadagiū luculēter a plauto i Amphitriōe h̄is verbis de- Plautus.

h clara⁹ ait. n̄ ita dijs placitū ē ab eodē culmine voluptas &
ei megor comes seq̄tūr. q̄ d̄ regnū ē n̄. terū oīm viciū itudo
vtrūq; potissimū hēt. Ut dionisi. Sytacusoñg; tyrāni exēplū ill d̄
celebre demōstrat. Nā illi⁹ Democles qdā (vt Ci. i vltia ruscu:a &
Hora i.ij. carminū referūtur.) diuitias atq; op̄es v̄hementer ad Dionisi⁹
mirabat: illūq; felicē putabat. At Dionysius qui sibi suaꝝ curaꝝ
cōsci⁹ eff̄t: Vis ne iquit Democles que felix litvita tyraica degu-
stare quū ille ānuīt et: iussit hoiez iltrato purpura atq; auro exor-
nato ſecubere: epulasq; regio luxu iſtructas apponi: adeēq; illi q̄
administratē: pulcherrimos pueros. adeo vt felicili⁹ imū illis reb⁹
ſe putare democles poss̄t. verū eodē tpe ex laq̄arib⁹ triclini acu-
tū enī eqna ſeta alligatū ſupra diſcubētis caput pēdere curauit
maximo timore p̄ omnia temporis pūcta afficiebatur democles
ne i caput ſuū decidere tēſis ita nullā ex tāto rerū apperat uolu-
ptatē capere potuit. Sic Tyrannum orauit: vt abire liceret: quo iā
beat⁹ nollet eff̄t. Quod itidem teste Suetu. Augusto cognoscēs de
resignādo imperio bis cogitauit. quod tamē ne faceret Vergilius
ſua ſit. Te quoq; Guido p̄ticeps ne tādira cupidō capiat. eſt enim
pulchrū iperare: Sed bene (vt tu ipe facis) admodū difficile: q̄ uod Suetu.
Dioclitianus dictare solebat. Dioclit.

Argentanginam pati.

Litolaus ſcripsit legatos Miletō publicē rei cauſa veniſſe Clitola⁹

c Athenas. tū q̄ ſeſe verba faceſt quos viſū erat aduocaſ-
ſe aduocato(vti erat mādatū) verba p̄ milesijs ad pp̄z fe-
cile Tūc. Demosthenes milesijs postulatis acriter rūdit
b.iiij.

Polidori Vergilij Vrbinatis.

Res i postcr̄ diē reiectā ē. Legati ad Demosthe. venērūt magnop̄ ope oraueūt: vt cōtra ne diccret. a qb̄ auctore Gelio lib. x. cap. ix.

Gelius. pecunia quātū petiſt. accepit poſtridie cūrēs agidenuo copta ēt Demostenes lana multa collū: ceruices q̄b̄ circiu. olut̄: ad populu p̄ diſt. & dixit σιναύπιδ est anginā pati. q̄ est morbi gen̄ eo cōm milesios loq̄ nō quire. Tū e populo ynus exclamauit nō συπαύχηp̄ . anginam sed αρρυπαύχηp̄

Aristode hoc est argetarginā ell̄ et. quod ēt ipē Demosthenes poſtea nō cō celauit: qn gl̄ia quoq; ſibi aſſignauit Nā quū Aristodemū aſtori fabu. arū interrogall̄ et: q̄tū mercedis vti ageret accepit̄ et: Et an ſtudem̄ taletu rēſp̄ diſl̄ et. At ego plus iquit accepi: vt tacerē: hāc

Dema. quis hystorā Gracch̄ i oratiōib̄ eode Gelio teſtātē i Demadēcō tulerit: quo vnde cūq; ſit: vice puerbiū iſreibuit in eos q̄ pecunias accipiūt: vt iuſte agat vī quū i agēdīs cāt̄ loq̄ deberet ipi tacem̄ pecunia corrupti. ¶ Nodū in Scirpo queris.

Donat̄. f Cirpi teſte Donato lenis iūci ſpecies ſunt: & qm̄ nodo ca- rent. hic tactū eſt puerbiū Ncdum. Scirpo querens de ijs:

Terenti⁹ qui in rebus ciaris atq; apertis difficultatē faciūt de quo Terēn̄ andria meminit. ¶ Homero maitix.

Ptolom̄. z Oīius libros aduersus Homerū ſcripit coſq; Alexādriam veniēs proloim̄ regi recitauit. Ptolome⁹ quū audīt̄ et po-

zoīlus. etarū parentē idigne carpi nullū illi reſponſum dedit zoīlus quū diu fuīl et in regno: rerum tandem inopia conpulsus Regē adiſt rogans: vt ſibi dari aliquid iuberet. Tunc Rex inquit Homē: qui miſile āte ānis decell̄ it: quo perpetuo tot milia hoim̄ paſcit: quare tu quoq; debes: q̄ meliori igenio prohiteris: non modo vnum ſed etiā plures a lete poſſe. Dignū p̄fecto ſapienti liimo rege reſponſū. Hic vero ſibi cognomē adoptauerat: vt Homero maitix. Voca- ret Ouidio dīcētē i primo de remēdī: amoris i geniū magniulo detracat homeri Quisquis es ex illo zoile nomē habes. q̄dyerū ap̄d grecos flagellū ſignificat: Tractū ide puerbium vt oes huīl modi doctorū vires: calūniatorēs homero masticas noiem⁹. oīib̄

Celius. deniq; obreſtatorib̄ accōmedari potest vt virgilio maitix. Cel⁹ Plinius. in frōte. xvi. noc. Atticarū libri cuius liber iquit etiā ferī nefans do titulo Cicero maitix vſurpat Plinius quoq; in ſuo proemio.

¶ Ad Calendas græcas.

Trāquill⁹. a Vgustus Cæſar (vt Trāquillus tradit) quū volebat aliquem nūq̄ eē ſolutū ſignificare: nō ille pide dicit̄: ſoluta ad calendas græcas: hoc eſt nunq̄ quia greci nō habent colendas in itidē ſignificatū quoq; elegāter dīcim⁹: ad neomenias latinas q̄

hierōni. (vt refert Hier. ad fragellam de iterptatiōe psalmorū) latini ne-

Adagiorum & proverbiorum veterum.libel. Fo. x.
mennijs carent. **L**eges bone ex malis morib⁹ p̄creātur.
Quā populus romanus nīmio luxu corruptus sumptuolisim⁹ cir-
ca cōnas effēctus est et quod vt Horati⁹ ait: nūsque mediū est et
multæ seuerissimæ leges ad huiusmodi luxuriā coercēdam latæ **H**orati⁹.
sunt. Quas Cato cibacias appellavit. Cæterum sumptuariæ dice-
bantur id est de moderādī sumptibus latæ. Inde vetus puerbiū
manauit leges bonæ ex malis moribus: procreātur. Etenim nīfī
peſſimis e fusi diſimisq; viueretur moribus: profecto nō opus fe-
rundis legibus est et de quo Macrobius libro. Saturnaliorum ter-
tio mentionem facit.

cato.

Macrob.

Leuenit mihi quod Polluci.

SVetoni⁹ de adilitate Cæſaris ita scribit: Venatinoes aut̄
iudosq; & cū collega & separatim edidit: quo factū est: vt
cōmuniū quoq; ipelarū solus gratiā caperet nec dissimu-
laret. Collega eius. M. Bibulus eueniit e sibi quo polluci: haec ille **Suetoni.**
Ideo n̄ dicebat bibul⁹ sibi accidiſ e quo polluci: nā quū tēplū el-
set sacratū. Rome i foro teste. Liuio lib.ij. Caſtori & polluci: vni⁹
tantū Caſtori dicebat qđ vice proueroiſ usurpari potest: quū duo
cōmune munus obeunt: alter vero muneris mercedē allequitur.

LEde Nasturtium.

Aſturtiū auctore Plinio li. xx. capite. xiij. herbe gen⁹: no
mē aut̄ nariū tormento accepit. Vnde factū est puerbiū ad **plinius;**
excitandum torporem. εστεθηρ Δακιον;
hoc est ede naliuriū. quod perinde est ac si dicere mus expurgisce
re excitare. **L**Aſcaluo ad caluum.

CAtus Caligula altera tax hūani generis stans(vt testis ē
Trāquillus) intra mediā porticū volens vt idif erēter oēs **Trāqll⁹.**
custodiæ: ad suppliciū deducerentur hac prouerbiali elo-
cutione. i. caluo ad caluum vſus est. cui⁹ rei(vt Dio.auctore) rōne
hec est quum. n. Caligula recognoscet custodias duo forte ade-
uant calui: aiter i sum: no alter i imo carceris vt inter duos caluos
omnes custodię continerentur. caius igitur vt nullo delictoru dia-
ſcrimine habito omnes ad vnum punireatur. ita ſymbolicos ad
ſupplicium duci imperauit: quod loco prouerbij usurpare poſlu-
mus: quum aliquid nullius rei habita ratione fieri iubemus.

LNon omnium est virorum Corinthum nauigatio.

Trabo lib. Geographiæ viij. quū de coritho loquitur ita
in i inquit Veneris etiam templū adeo locupletatum ex **Strabo**
titit. vt ſupra mille Deæ prostitutas puellas capere: quas
Veneri viri mulieresq; adduxerāt: properhas igitur tre-
quens in vrbē multitudine turbaq; conueniebat. Vnde Cuitas mi-
rum immodeum ditabatur nauteq; etianiſ leuiter ſumptus factitan-

Polydori Vergiliij Vrbinatis

tes absumentur. Hinc vulgatū veteri sermone puerium. Non omniū est virorū Corinthum nauigatio. Phocion aut (vt Gel. est testis) inde natū tradit. quod Lais mereretrix nō admittiebat nisi qui soluerent. quantū posceret. Cuius Horati. quoq; libro. epistolarū primo meminit. nos autē vti possim⁹: quū inuere volumus fortunā nō æqua lance omnibus fauere. Eodem etiam Strates cuiusdā meretricis facetum illud posteris vulgatū est responsum nā quum altera illic exprobaret inertiā. quod nulla operis te neret idustria nec lanas attingeret. Ego inquit talis in hoc breui tempore ternas disposui telas. innuens se maiore diuulgādo corpore questum fecisse: quam illam ex lanificio.

¶ Pœnitere tanti non emo.

Gelius. **V**ū inter eas meretrices de qbus superi⁹ dixim⁹ Lais es-
q; set q; auctore Gel. li. i. cap. viii. ad elegantiā venustatēq;
forme grādē pecuniā deinerebat. Cōuēt⁹ ad eā ditorum
hoīm ex oī grēcia celebres erant: nec tñ admittiebat nisi q; dabat
q; d̄ poposcerat. poscebat at illa nimia quātitatē: ad hāc ille D. clā
culū addiſt & vt sui copiā faceret petiſt At lais συνηράσθα
μασι. decē dragmas milia poposcit. tali petulātia mulieres atq;
pecunię magnitudine i& expavidusq; Demo. auertitur & disce-
dens. Ego inquit pœnitere tanti nō emo. q; d̄ nosyel i cōsimili re-
vel quū ea declinamus: quæ si perpetraremus paulopost pœnitē-
tiam nobis allatura forent: prouerbialiter usurpare quimus.

¶ Hic habet tœnum in cornu.

Horati⁹. **B**Oues quū cornu petūt: mos est: vt in eorū corniculis sœnū
alliget: quo signū dat trāseuntibus: vt caueat hinc meta-
phoricos puerbiū fluxit: quū hoīem maledicū cernerent
sœnum habet in cornu dicerent Hora. i. ptimo. Sermonū. Fœnū
habet in cornu: longe fuge.

¶ Prandium Caninum.

Gelius. **R**andiū abstinentia in quo nihil vini potatur: prouerbialiter caninū appellatur quia canis vino caret. hæc ex Ge-
lio li. decimotertio. Nulla dies sit sine linea.

Appel. **A**lli oīm pictori optimo ppetua a consuetudo fuit: mū-
tem exerceret. ex quonatum est prouerbium: quum signi-
ficare volumus non esse frustra terēdum tempus. Nulla sit dies
sine linea dicimus.

¶ Pto adamato vespasiano.

Hoc puerbialiter dici potest. quū quis i rōnario libello refer-
re vellet: q; pro munere amatorio prodegerit vt facere adno-
duim ipse Vespasianus vsus aduersus procuratores suos rationē

Adagiorum & proverbiorum veterum libel. Fo. xi,
impensarum referentes. Tranquillus auctor:

¶ Citius elephanti parient.

Dliniusi prefatione iquit. quū celeri? etiā elephāti pariēt
qđ ideo puerbio icrebuīt. quia. x. annis (vt idē Plini⁹ lib.
viiij. capite. x. tradit⁹) gestare ītero elephātos vulg⁹ exi-
stimat. Aristoteles biénio: nec amplius quam singulos vno partu
gignere fert. Vnde vetus adagium est quum significare volum⁹ Aristo.
aliquid tarde fieri. vt dicātū celerius elephāti parient: ad hoc
vel illo vtimur.

¶ Citius mula pariet.

Lini⁹ libto. viij capite. xiiij. de mulis ita differit obserua-
p tū ex duob⁹ diuersis generibus nata tertij generis fieri &
neutri pariēt eē simi. ia eaq; ipsa: quæ ita nata sunt non
gignere i omni animaliū genere. Id cīrco mulas nō parere. quod
etiā testat⁹. Ari. lib. x. de animalib⁹ quū iquit genus mularū to-
tū est sterile. Est tamē i animalib⁹ peperisse ī tēpe: verū prodigi⁹
loco habitū qđ Appia. Alexādrinus libro. i. in pdigīs accidis ac
cidit. E. ante Sylle ingressum in vrbē prodit. Theophrastus vulgo
parere i capadocia tradit sed esse id animal ibi sui generis. Item
Pli. li. xxx. capite vltimo (quæ nō lōge ab re est) quum de quarun
dā bestiarū miraculis loquitur puluerē inquit in quo se mula vo-
luntauerit corpori insperlum mitigare ardores amoris.

Plini⁹.

Aristo.

Iheo.

¶ Velocius qđ Alspagi coquantur.

HV gustus Cæsar ad explicādā (autor Trāquillus) festina-
tē rei velocitatē dicitabat citius qđ aspagi coquant⁹: qui
quū cito coquātur iam Cæsaris dictū i proverbiū cessit.

Trāgl.

¶ Ad viuum non refero.

DOC medicis tractū est qui vñq; ad viuā carnem vulnēra cu-
rāt quo Lelius i amicitia ad superstitionem nīmisq; subtī-
lē refutādā stoicorū de sapiētibus sententiā vñlus ē qđ signi-
fīcat nō esse oīa ad vnguem exploranda. a quo nō discrepat illud
ab eodem Lelio proverbi⁹ loco paulo inferiū vñsurpatum.

Leulus.

¶ Agamus pingui Minerua.

Inerua ingenium dicitur (est enim ingeniorum dea) qua-
re quum significare vo' umus non oportere nīmis anxie
& morose. atq; curiose oīa inquirere dicim⁹. Agamus pin-
gui minerua. i. crass o ingenio qued Colu. li. xij. ita scribens vñsur-
pat. in hac autem turis discip. ina non def. deratur eiusmōi scri-
pulitas sed (vt quod dicitur pingui minerua) &c. cuius deg: quum
mentio facta sit non erit alienum subiscere illud.

Colu.

¶ Sus mineruam docet.

c.f.

Polidoti Vergiliij Vrbinatis

Inerua non solū ingenij (vt dictum est) Deam esse poete
m finixerūt sed lapidetia omnes appellat quippe quae verti
ce capit is Iouis nata est quare Horati⁹ in carmine ait: p
ximos illi temen occupauit Pallas honores. Nā deo nemo proxius
mior est q̄ ipse sapiens. At sus quū omnī animaliū immūdissi
mus sit. quid tam impar & indecēs atq̄ absurdū est. q̄ suē in doce
re Mineruā. quotiens igitur hominem imperitū videmus: qui sa
pientē docere nitatur nō ille pide huiusmodi puerbōy timur. qd
Hieronim⁹ in quadā ad ruffinū epistola usurpat. qui illud quoq;
Hiero. loco adagij in eadem epistola.

¶ Oportet mendacem esse memorem.

Jeronym⁹ inquit oblit⁹ veteris puerbī mēdaces memo
Apulei⁹ h res ell e oportere Et Apulei⁹ in apologiæ oratione fecunda le
Terētius pe audiui nō de nihilo dici mendacē memorem oportere
Cui illud Terentianū fallacia alia aliam trudit subiacet.

¶ Tenebre Cimmerie.

Tibull⁹.
Iactati⁹
hierony
Ephor⁹.
Dionisi⁹.

Detus adagiū est ab antiqua historia sumptū Cimmerij
enim populi Scitici fuerūta quibus Bolphorus cimme
rius est nominat⁹: quamuis strabo in leptio geographie
Cimmerium phosphorum qua cymbarium a cymbris dictū putet
Cimmeriorum autem clima quum tenebroluni sit: & aer quoq;
caliginosus: vt testis est idem Strabo in primo & Tibullus dicit
Cimmerion etiā obscuras accessit ad arces Quis nunquam cadē
te dies apparuit ortu. Hinc deductū est proverbiū Tenebra Ci
merie in eos: qui tanquā cæci omnis veritatis experti sunt quod
Lactantius firmianus libro diuinarū institutionum quito. capite
quinto sic scribēs usurpat Oœclī pectus. omentem cimmerij (vt
aiunt) tenebris attritum. Et diuus Hieronymus contra iocannem:
Hierosolymitanū Rogo inquit quæ tāta est cæcitas. Cimmerij
(sicut aiunt) tenebris iuoluta Cimerios etiā Ephorus i italia tuſ
se tradit iuxta lacū auernū. & i subterraneis habitat e domicilijs
quorū morē patriū esse vt solē nemo intueatur. Verum nocturno
tempore egrediunt⁹. De quibus Dionisius de situ orbis meminit Et
fēst⁹ Pōpei⁹ ita scribēs: Cimmerij dicuntur homines qui frigoris
occupatas terras in collūt quales fuerūt iter Baias & Cumas i ea
regione i qua cōualis satis eminēti iugo circūdata est: quæ neq;
matutino neq; vespertino tempore sole contingit.

¶ Homoduræ ceruicis.

Aruix singulari cōtra Seruij sententiā. prēter alia significati
ca a scriptoribus s̄p̄illime p̄superbia usurpat. Vnde vico

Prouer. & ada. veter. libel.

Fo. xis.

Puerib[us] sicre bruit. Homoduræ ceruicis: hoc est supbus Vel ab eo
quia ceruix posterior collipars ē. ex qua origo est oibus nervis et
quoniā nervi ipsi corp[us] erectū ac rigidū faciūt. Qui i ceruice sunt
collocati dicimus hominē durę ceruicis: quasi idomabilē more se hieroni
zocū boum. Et a diuo hieronymo i interpretatiōe veteris testa-
menti dictum est. Populus iste durę ceruicis est.

Dies adimit hominibus dolorem.

Ocauctore Teretio i Hēauton. Vetus est Adagium: apud Teretius

H quē Menedem⁹ conquerēs aut illud inquit tallum est: qđ
vulgo audio dici: Diem adimere egritudinem hominibus
Significat autem illud quod Seruius Subpiti⁹ ad Ciceronē de obi Šerufus.
eu Tullie scribēs ait. Nullus dolor est: quē nō lōgingintas tēporis
minuat. atq[ue] molliat. Vnde vere Ouidi⁹ tēpus edax rerū appellat Ouidius
quādo dolorē minuit vel tollit. quod haud facile est: nam (vt Ci-
cero ait) cui placet obliuiscī qui dolet meminit. Nos aut hoc ada: Cicero.
gio vt̄ quīnus quū innuere volumus tēpus om̄ia cōsumere. vti.
Marc⁹ Tulli⁹ dicit nihil est opa manuque tactum quin nō minu-
at cōsumatq[ue] vetustas & Horati⁹ i carmine Dānosa qd nō minuit Horati⁹.
dies. **E**pimenidis sumnum dormit.

Pimedidē auctor est Plini⁹ libro septio capite. & līj. & Ia: Plinius.
Er. lī. primo Quorū puerū estū i itinere feliuz i specu septē
& quinquaginta dormit ille annis: retuz faciē mutationēq[ue]
mirar tem velut posero ex perectu die ex quo iam loco prōnerbij
vulgatū est. quod quū volumus notare quepiam: quia segnis &
fomitulō us sit totumq[ue] vite sere tēpus dormiat dicim⁹ hic Ep̄
menidis somnum dormit.

Nec omnia: nec passim nec ab omnibus.

In quadā diui Seueri ep̄la & Imperatoris Antonij ḡrcuz Seuerus.
adagiū reperitur: ea citat ab Vlpiano in primo de pconsu- an. imp.
lis o ūcio eodēq[ue] titulo ponit in digestorū libro p̄sio Ver Vlpiani.
ba sunt hēc ep̄stolē quē quoniā elegātissima & bone frugis ple- Verba.
na sunt. ediscēda ijs censēs qui rēpublicam gesturi sunt. Quarum
inquit ad xenia p̄tinet: audi quid sentimus Gr̄cum puerib[us]: est
hoc est nec oia: nec passim: nec ab oibus. Nam valde ihumanum
est a nemine accipe: sed passim viliissimū: & per om̄ia avarissimū
ad hoc iſif celebri adagio adiscat: qui magistrat⁹ gerunt vel ipsi
etiā p̄cipes. vt mūera recipiēda sint. quē (vt i ecclesiastica histo-
ria nō minus. vere q[ue] eleganter legitur) occēcant prudentes & iu-
storū verba subuertūt. in his proinde capiendis modus habēdus
est quemadmodum hoc p̄ouerbio monemur.

c. if.

Plinius]

Poly.ver.vrbi.

Etus puerbiū est: auctor Plini libro vige simo octauo capitulo secūdo ubi ait, pollices quum rauemā p̄mere etiā prouerbio iubemur, quod Horati epistolarū libro primo Iuuenal. tetigisse videſ ſic ſcribēs Cōſentite ſuis ſtudiis qui crediderit te: fautor vtroq; tuū laudabit pollice laudū. ex quo illud Iuuenalis pitifime Et verſo ſpolice vulgi quē libet occidūt pp̄fariter ceu ſi verſo pollice tollat faſ. or. nā vt fauere q̄ pollicē p̄merēt (ita cēſeo) qui verteret: denegare gladiatoriſ bus fauorē credebātur. quē ad modū auctore Auguſtino de ciuitate Dei libro decimonoно: quū de Iſidis & Serapidiſ ſi mulachro loquitur: dīgīto labiſ ipſeſ oſiſe: tū fieri ſignificat: & tollere dīgītu teste Cicerone invertē. & Matriale libro quito ad hospites: eit ſe vel cōductorē vel emptorez ex publica venditione aut locatione ſignificare.

¶ Scytala laconica.

Marcus. Atcū Tulli? i quadā ad Atticū epiftola ſic ait habes scy-
talē laconicā: quo puerbialiter dictō ſignificare voluit epi-
ſtolā breuiſſime ſcriptā: & occulto ſignificatu obſcuratā. ſicut La-
cedemonij veteres facere cōſueuerūt. qui occultare volētes lite-
ras publice ad ioperatores ſuos miſſas: ne ab hostib⁹ excepte cō-
ſilia ſua idicaret. Epiftolas mittendo comēto ſcriptas mittebant.
Nāq; lorū tenutil ſimū ſurculo atq; oblōgo cōplicant & in eo loco
literas p̄ traſuersaſ iūcturarū oras iſcribebāt id locum deinde ex
ſurculo reuolutum imperatori ſuo mittebant: qui huiuscmodi cō-
ſcius ſurculo compari quem habebat. Lorum conſimiliter compli-
cabat atq; ita literæ per ambitū eundem ſurculi coalescentes tur-
sum coibant & ita integrā & incorruptam epiftolā: & facile le-
gi p̄eſtabāt hoc gen⁹ epiftole grāce Scytala laconice hoc ē Scy-
tala laconica nūcupabat auctores Geli? libro decimo ſexto capite
nono. & Plutarchus id Lysandro. Quū Cicero igitur exēplum epi-
ſtolæ Marci Antonij ad ſe miſſe iſeriuſſ et apiftolæ ad Atticū di-
xiiſſ et q̄ habes Scytala laconicā hoc est epiftolā breuitate laconica
ſcriptā: & ſuper rebus arcanis compositā. ſicut lacones cōponere
cōſueuerāt nos itidē quum ſignificare volumus furtiuſ ſerpta v̄l-
pernotas cōpoſita (vt dictator Cæſar auctore Suetonio facere cō-
ſueuit) nominare poſſumus puerbialiter Scytalam laconicam.
Iuuenal.

¶ Conſcientia mille testes*

Ihil eqdē ēq; d̄ magis penitus hoiem pſpiciat eiusq; aim
noſcat quā iſa cōſciētia: q̄ ſi ſcelez cōcia ēnos ſp ſollicit-
tat: & torq; Iuuenale dicēte. Et tacita ſudāt p̄cordia culpa
Si autē bene adq; yitē nō expers eit oblectat & ſouet: &

Prouerbi. & Adagiorum Veterum libel. Fo. xiij.
que aduersus omnia maledicta tueri vnde vetus manauit puerbi
um conscientia mille testes. p inde acsi diceretur eam vim colici-
tia habere: quā milie testes. De quo Quītilian⁹ i quīto meminit Quintil.
¶ Albus anatersis.

Atullus in Cæsarem hoc vetus puerbium exprimit: vbi Catull⁹.
c inquit albus anater homo per quę verba puerbialiter
dicta significat se nihil facere vtrum Cæsar bonus sit: an
malus. Albus enim bonum & liberalem. Ater vero malum & sor-
didum signat sicut interpretatur porphirio apud Horatium: qui &
ipse in secundo epistolarum libro in ultima ad iulium Flotū epiz-
stola hac puerbiali eloquitione vslus est illo versu mortalis i vnu
quodq; caput vultu mutabilis Alb⁹ & ater. De quo itellexit. Qui
tilianus libro vndecimo quum negat inquit se magnificare ali-
quis poetarum vtrum Cæsar sit ater an albus homo. Quod apud
eruditos frequens est: sicut apud Apuleium. qui ita scribit in apo-
logia. etiam libenter te nuperus q; albus an ater esse ignorauit:
adhuc huc hercle nō satis noui: & apud diuum Hieronimū i li-
bro contri Heluidinū: Quare balbutis & erubescis albus (vt aiūt) hieroni
ater ye sis nescio. Nos autem hoc adagium usurpare possumus i auerte.
eos quos subdole notamus. Quod minime boni sint.

¶ In portu nauigo.

D Am qui portu nauigat: tut⁹ ē a tépestate & fluctuum im-
petu ex quo quum volumus dicere puerbialiter ratus
ium dicimus in portu nauigo.

¶ Da mihi testimonium mutus.

g Reci nullius religiōis: nuli⁹ fidei hominis gen⁹ vt pote q
viciorum omniū: vt plinius ait libro decimoquarto capite Plinius +
quarto) genitores sūt testimonia suicē iter se mutuāt. Quo sit huius
modi teites nō iusū arādi: Sed lededi cum verba meditantur in te-
stificant Vnde apud eos puerbium erat da mihi testimoniuū mu-
tuū: dicēte Marco Tullio i Oratōe p Lucio Flacco testimonio
rū religionē & fidem nunq; ista natio coluit totusque huiusc rei
quę sit vis q; auctō: ita: quod pondus ignorat. Vnde illud est Da
mihi testimoniuū mutuū. num Gallorum. num hispanorum puta
tur totum istud grecorum est quod nos & i falsos testes & i eos q
tarpirer inter se beneficia foenerantur. usurpare possumus.

¶ Tanquam habeas tria nonina.

n Obiles romani seū oēs trib⁹ noib⁹ pnoie: noie cognomine
notabant. vt. C. Iulius Cæsar atiq; s aut simplicia noia erat
c. iiij.

Prouer. & ada. vete. libel.

Priscianus. *vt Romul⁹ & P. Cessus: preminima a sabinis eos sumpsisse. Priscianus autem: idq; veldiffrentia causa: vel quo tpe quo sabinos Romanis sciueri ciuitati ad confirmadā coniunctionē nomina illorum suis p̄ponebat nominibus esse factū tradit: ex quo illud Satyricū tāquā habeas tria nomina idem tanq; sis nobilis: vel tanquam sis i libertate asservatus vt pollitiano placet) qui hoc de his qui manu mittebātur poeta dictur putat. Sed vnde cunctq; sit iam in prouerbii cessit in eos qui sibi ipsi plus quam par sit ultra dignitatem tribuunt.*

M. Tul. Arcus Tulli⁹ libro septimo epistolarum familiarium ad
pōpeius a Mariū vetus prouerbii usurpat ita inquiēs: in quib⁹ ipse Pompei⁹ p̄sitetur & se operam & oleum perdidisse: hoc est omnē labore irritum fuisse quod tractum est: vel a palestritis: qui bus dabant oleum vt vnguentur. vel ab his qui multū & frustri galates oleū: cōsumunt. Vnde in prouerbio eruditorum dicitur. plus olei quā vini cōsumpsi: quod eqdē tu illustrissime Guido vere usurpare potes. qui manifestū iter ad ingenij lumen ostendens a tenetris annis (vt greci dicūt) vnguiculis pīnde primis litterarū elementis iſistere coepisti vt (vide quā sit auctor) Deinceps nullos studiorū labores nulla veſtimenta subterfugisti. Quare tu tanquam illud Antistenis præter ferens dictum.

Demo. Macro. augusti. *id est insanit̄ potius quā oblectarer. non voluptatib⁹ vndiq; circūfusis vt ceteri solēt quibus perire ac tibi fortuna rerum omniū copiā presisterit. sed litterarū studijs donec per eratē munus militare obire neq; questionē tuā operā pnoctesq; lucubrationes enauasti: pl⁹ igit̄ olei quā vini cōsumisti. vt ille quoq; Demosthenes cuidā ei⁹ eloquētiā demirati respōdisse ferit. Cui non absimile est illud quod macrobius refert libro Saturnaliū secūdo de coruō tutoris Cæsarē salutatē: qui quinque augustus se talium salutatorū satis domi habere dixisset: qm̄ mēoria tenebat & illa p̄ domi nū querētē audire solebat. statī subtexuit. Opera & ipenia perīst.*

Seneca. *Eneca libro epistolarū vigesimo ad lucillū ait apud grecos i puerib⁹ cessit: hoib⁹ fuit oīo: qualis vita: cuius etiā Plini⁹ in epistolis libro quarto meminit: & Democrit⁹ in quiēs actionis vmbra existit oratio. auctor Plutarchus de liberis educādis: nam vt ærētinitu: ita homines sermone dignoscuntur.*

Plutarc. *C Acta agis.*
Cicero. *Voties ea que iā acta sunt: quis piaz frusta sapius repeti proverbialiter dicimus. Acta agis: id est nihil facis: quod p̄belle Cicero i amicitia declarat hisce verbis. Sz quū ml̄*

Prouerbi. & Adagiorum Veterum libel. Fo. xliij.
pis i rebus inquit negligentia plectimur. cū maxime i amicis dī
ligēdis & coledis. prā poteris enim vtinur cōsilijs. & acta agim⁹
quæ vetamus veteri puerbio. quod etiam Terentius i adelphis
vsurpauit.

Teretius
hieroni.
Iuuenal.

¶ Qui non litigat Celebs est.

Viuscemodi puerbium a diuo Hieronimo sepe repetitur
h quo inde ortū est: quia dos vxorialis virtus eit. dicente Iuue
nale Veniunt a dote lagittæ & ipse uxorios in nocte iem-
per cōquestuosæ & garrulæ sunt: vt ide nōne putas melius quod
tecū pūsio dormit: pūsio qui noctu nō litigat. quasi iuens cū uxo-
ribus semp cōiugit us litem & iurgium eu e. ppter quod Metel Metell⁹.
lus Numidic⁹ duccidis uxoribus ad populu hāc verba i ecit. Si si-
ne uxore possū⁹. Quirites ell e omnes ea molestia carerem⁹ led
quonā ita natura tradidit: vt nec cū illis fatis cōmode: nec sine
illis villo modo viui possit: saluti ppetuę poti⁹ quā breui volupta-
ti cōsulēdū hēc ex Gelli. i.ca. sexto: quim litis itaq⁹. vt Chilo la Celius.
cedemoni⁹ auctore Plinio libro sept. o dictitabat. militera ipsa per Chilo.
petuus comes sit hoc puebio monemur uxorem non ell e ducen-
dā vt nobis illud sit q̄ vrbaniū im⁹ poeta sibi exoptat dices. Sit
nox cū sumphno. sit sine lite dies. ¶ Mensa vobis solis est.

Celius.
Chilo.
Nota.

Iuus Hieronym⁹ i epistola ad paulinū scribit. Apolloniū
d philosophum perrexisse ad ethiopiam vt Gymnosophi-
stas & famosissimā solis mēsaz videret. quę talis erat. au-
stor Herodotus libro historiarum tertio. qui in in ethiopia iquit
fuissē pratum omnīū quadrupedū carne tetritū: qua per noctes
magistrat illic ponere testinat̄. & vbi illuxisse: cuiusbet licebat
ad illud accedere epulū. indigne existimabant copiam epularum
diuinit⁹ suppeditari & hāc solis mēsam nūcupauerūt ad quā ispi
ciēdā oli Cābyces misit legatos i ethiopiam. Solin⁹ grecovocabu-
lo heliutrapezam hoc est solis mēsam vocat helios enī grēce sol.
tapeza mēsa nominatur. de qua ita scribit libro tertio. l'openius
mella: Est locus paratis sp epulis refert⁹. & q̄a vt libet velciyole-
tib⁹ licet. heliut rapezā appellāt: & quę passim apposita sūt: Affit Attende
māt inasci subide diuit⁹. ex quo quū volum⁹ puerbialiter signi- hec.
ficare aliquos nō suo sed suoḡ maioḡ vel alioq̄ labore (vt hēredi Horati⁹.
b⁹ cōtigit) p̄tis frui diuitijs scire diciū⁹ mēsayobis solis ē. q̄ si diui Cicero.
nit⁹ data quū sigdē (vt Ho. ēt ait) nihil sine magnovita mortalib⁹
laborē dedit.

Solinus.
pōponi⁹

¶ Diuina sapientem.

Iuunare p̄prie est augurari & vera de futuro dicere: vt Ci-
d cero. lib. iiiij. epistolarū familiarū ad Appium pulchrum
inquit quasi diuinare tali in officio fore mihi aliquando

Prouer. & ada. vete. libel.

Donat⁷. expetēdū studiū tuūm. & quia sapiēs est qui verū dicit hīc
Cicero. teres auctore Don. sup ecyra puerbiū ēē voluerēt sapiētē diuia re.

Nihil inuita Minerua facias.

Oc gr̄corum versus adagium Cicero lib. officiorum. s.p.
h spicue declarat. ait. n. nihil decet inuita (vt aiunt) miner-
ua obstante. i. aduersante & repugnāte natura. Idem i.p.
tusculana bene. nullo grecorū prouerbio precipitur. quam quisq;
norit aitem. in hac se exerceat & alibi Nihil aliud est more gigā
tum pugnare cū dijs q̄ nature repugnare. Vnde etiā Hora. in poe-
tica arte precipit. Tu nihil inuita dices faciesue Minerua.

Clementis & giptia.

Lemētis & giptia est herba (yt inquit Plinius Libro vige-
simoquarto capite quītodecimo nigro folio lauri lōgo ab
alijs daphnoides. ab alijs polygonoide vocata vnde qui
Beroal. corpulenti & nigro colore sunt. appellās Clematis & giptia vt Be-
roaldus refert.

Sibarites per plateam contra fastidiosius ingredientes.
Strado. Ybatus auctor Stra. li. sexto geographiq; a flumine vi-
vace. cino cognomiata ciuitas amoenissima fuit haud pro-
vocula Cato. Sybaritie autē i primis luxu & delitijs nota
biles fuerūt sicut p̄cipes oīm colerēt ionas atq; ty-
rhenos quoniā alter grecorum vt pote qui teste Va-

lerio maxinio lib. secūdo omniū p̄imivnguenti. coronatumq; in
conuiuio dandarum. & secunde mense ponende consuetudinem:
aut̄ parua luxuriae irritamēta adiuenēt alteri barbarorū luxu-
riosissimi. Ab his sūt fabule. Sibartice. q̄les ferme apud Aesopū
Plutarch⁹ i cōuiuio septē sapiū. morā fui. se scribit. Sybarites mu-
lieres ab vñq; āno priore ad cōuiuia vocādi. vt veste auroq; moliti
exornare q̄ p̄ oīū le polli. Vñ puerbiū deductū sybarites p̄ pla-
teā cōtra fastidiosi' igrediētes. i eas po: illi inū mulieres: q̄ cōpte &
luxurioso ornate appatu p̄ opatico greisu icēdat: nō min⁹ ēt puer-
bialiter sybaritice deliciæ dñr quū modū excedūt & sybariticos
libellos: id ē lasciuios apd martiale li. xiij. legim⁹: & apd iuuenalē

Martia. cybarios collēs saty. vi. cui finalde ab si: ē. Domi nō hic milesia
Iuuenal. Ilesi (vt strabo docet) ioniq; pp̄i celeberrimi delitijs quo-

m q̄ luxuriaq; iſignes fueſt. q̄ lepido & illecebrae pleno
sermōe vtebāt. vt de Aristide milesio Lucian⁹ i amorib; re
fert apuleius i frōte asini. sui inqt. at ego tibi sermōe isto milesio
varias fabellas cōcerā aurelq; tuas beniuolas lepido susurrop
mulcēa ex quo gr̄cū prouerbii sinxit.

ēt domonū hic milesia. videlicet i eos qui domesticū luxū cele-
brat ybi milia⁹ pbatus vñ alterū eit. Olim fortē fuere milesii.

Millesij itaq; oli luxu diffictes brumev irilitatis robur ami
serunt.sicuti legim apud Luiū iohānibalis milites illos q; Luius.
tot strages romanis itulerat tot v̄thes ifignivirtute expu
gnarātvni? demū capuae ciuitatis ille os illecebris. luxuria corru
ptos nox torpiter eū cemiatos punicas v̄tes pdidisse pēit?:(tā pe
stifera luxuria & voluptas est) quod nō temere deide diceret illis
capua altera Canas extitit.e.Vnde apud gr̄cos ab aristophanne
vulgatum eit prouerbium.

Idem olim fortis fuere milesij quo in eos vtimur Aristop.
qui cōdā fālices ac fortis miseriā iā ibelles eit edī deuenerunt a
quo illud non discrepat.

CFuimus Troes.

Vimus troes hic loquēdi color iā efficax de consuetudine
chori illius lacedemonij ductus:& in adagim ascitus. Nā Plutar.
vt est scriptum apud plutarchū in libro cui sic eit titulus
quo pacto laudare se quispiam citra iuidiam valeat.cho-
rus erat lacedemoniorum tritarius.Senum puerorum iuuenum
Canebant autem senes ita fuisse se quondam robustos iuuenes.
pueri vero sic se futuros longe hic profitebantur . Iuue- Aduento
num cantio hæc erat.se iam id eis dicebant quod vel illi fuisse ēt:
vel hi se futuros sperarent eiusq; rei paratos iacere periculuz ex
quo factum ēt.fuimus.Troes quod significat non eos virs eis e
fortes:vel felices quos olim fuisse dicamus.de quo Vergilius in Vergilius
secundo Aenidos meminit.

CEauus sum non Oedipus.

Viusmodi Terentianū dictū iam prouerbio loco vulgatuz Teretius.
h est:quo vtimur:quū significare volumus nos diuināci ar-
tem nō callere.Nam quū spinax monstrū illud Thebanū Spinax
œnigma propoluiss et quod eis et animal bipes: ide tripes ac qua Monstrū
drupes & soluēti locaste cōnubiū tenubanūq; regnū præmū pro
positū foret.præter Oedipū soluere potuit nemo. quid id hoiem
eis e asservit.

CNō omnibus dormio.

Etaphora a vito sumpta videtur qui somnū simulat(Aus-
mator Iuuinalis Doctus & ad calicē vigilanti stertere naso) iuuinal.
quo ad vxor mechos admittit quia si illa aliquos recipet
qui soluere non possent:quātū vīt velle: ipse statim surgit dicēs
nō omnibus dormio:hoc ēt non omnes patior: id ēt tenues perin-
de ac diuites vxorem adire. quovice prouerbij e:egāter vti q; mus
quum aliud vni siue ob beniuolētiā aut quamuis alia ob causam
cōcedim? quod etiam sibi ceteri omnes conce: sun putāt: vel nō
omibus dormio.Significat non operā meā nego simpliciter. vt Ci-
cero in libro epistolarū septimo omnibus posuit ad gallum.

Polydori Vergili⁹ vibinatis.

Hic epicurus iubans est.

A Fud diu⁹ Hiero.li secūdo cōtra louiniānū legis restat⁹ Epicurū nostrū subantē ihortulis viis inter adeles cētulas & mulierculas alloquamus Vbi sudare (quānus i codici bus Hieronymi quidā sudātem male legant) antiquissimo vocabulo dicūtur sues. quū libidināntur. Vnde translatio quoq; facta est i cetera animalia vt docet Porphiri⁹ enarrās illud Horatianū. **H**orati⁹. Iā que subādo tenta cubilia tecta & rumpit. ex quo Hieronymus volēs Louiniānū significare in coitū & libidines ruere. Epicur⁹ q; sumin⁹ bonū ivoluptate ponit puerbialiter subātem appellauit Nos quoq; quām notare volumus quempiā in cōsimilē rem prōnum. haud quaquā mīn⁹ Adagi⁹ loco dicere possunt. Hic Episcus sulans.

Strabo.

Sagra.
fluvius.

Iustinus
eu stra.

aristote.

Pulchrū.
phil.dic.

CHoc(re apud Sagrā gesta) verius est. **O**c grecorū vet⁹ & elegās Adagi⁹ luculēter a Strabone libro sexto Geographiæ declaratur his verbis. Qui ait post locros Sagrafluius labitur. quem foeminæ nominant. in cuius ri pa Castoris & pollucis aræ sitæ sunt. Ad quas decē locrorū milia vna cū Rheginis aduersus Crotoniatas nūero centum & triginta milia Marte collato victores eualeat. Quo ex negocio est ortū ad verius īcredulos prouerbium.

id est. Hoc(re apud Sagrā gesta) veri⁹ est. hæc ille. Verum iustin⁹ libro vigesimo de armatorū nūero cū Strabone non conuenit sic scribens. Itaque quū in aciē processent & Crotoniēsem centum viginti milia armatorū cōstituit̄. Locrenses paucitatē suā cīc cūspicīt̄ (nā solum quindecim milia militū habebant) Omīsa spe īdestinatam mortem conspirant.

Clupiter nō cantat. nec Cytharam pulsat.

A It Aristoteles Iupiter nō cantat. nec cītharam pulsat. qđ præterite minime libuit. vt te dignū aliqd iclyte princeps attigile videat. ex quo exēplo puerbialiter docet princeps nō debere musicā exercere qb⁹ (vt ipe facis) satis est: si alij utētib⁹ oblectent̄: qđ Nerone Imperatore minime obseruat⁹ eit qui teste Trāquillo Musica a teneris ānis imbutus ī scenam prodire non eruit. Vnde haud īmerito Philippus Macedonū. Rex

Alexandrū filiū iusta castigatiōe īcessuit: quū occēpīt et illuz quodā ī loco suauiter cecinile. nō te pudet iquieris quod tam pulchre canere scias. quod nos elegātis pueris loco in eos prīcipes vſūpare yalem⁹. qui quod se parū pecet studiū exercent. Verū de te dici non potest. es enim semper & vbiq; tue dignitatis memor.

Hic Gallipedes est.

Prouerbiorum & adagiorum veterum libel. Fo. xvi.

Iberiū Cæsarem prouerbialiter Gallipedē appellatū est
stā T̄rānglī hisce verbis. Ad extremū vora pītu & redi Trāngl,
tu suo suscipi passus. vt vulgo īā per iocū Gallipedes vocaret. quē
cursitare ac ne cupidi quidē mensurā progredi puerbio græco no
tātū eit: qđ Cicero in quadā ad atticū epistola usurpat accusans Cicero i
Varronis legnitā & tradititatē. quum ait bienniū p̄xteriſt quum Varro.
ille aut̄ iduo cursu cubitum nullum processit. qui De gallo
inde tractum. nā gallus gallinaceus cursitare cōsueuit: mox quæ gallina
subsistere: nec longe p̄gredi aliquis ideo galli pedes puerbio dici ceo.
tur: quasi pedes gallinacei hñs: sitq; tardigradus & tardi pedes
Sed cu hoc græcu prouesbium sit: & a Cicerone p̄ græcam dictio:
nē enūcietur quidā se parum coemptū habere aut̄ qua ratione
possit latie dici galipedes Quocirca re diligēti? p̄sūtata extimāt
id prouerbiū non ab aue deduci. sed ab homine. qui

nominabat: sicutq; historio i tragediarū actione peritis
simus (sicuti docet Plutarch⁹) hic quū i agēda historia eis et venu Plutarc.
stior ices u p̄ pulpita pōpatico & moroso discurrebat staticq; resis
tiebat: nō vltra cubiti longitudinē progrediens. hinc igit̄ prouer
biū deductū putant: vt Gallipedes ab homine: nō Gallipedes (vt
dictū est) ab aue sit qđ vnde cūq; veniat: i homines tardos & seg
nes usurpare possumus Hirundo suscipienda non est.

Irūdo aut̄ nescit nemo: qđ dum nobiscum cōmorat̄ garru
la semp̄ est: & nunq; a cantu desistit ex quo factū est pro
uerbiū Hirundo suscipienda nō est id est garruli & tumige
ri hoies recipiendi nō sunt. vt Hieronym⁹ ad Ruffinū demōitrat Hiero. I

¶ Propter quod Vadimonium deserit possit.

Adimoniū quidā ita diffinitur: vt sit spousio ad actū diē
sistendise iudicio: id est cōparandi p̄ sevel per aduocatos.

qđ frangi nec equū nec iustū est. Vnde antiquū puerbiū
est quotiens magnū aliquid significare volum⁹ vt dicam⁹ p̄ptet
quod vadimoniū deleri possit: quod perinde est: ac si diceret ius
violari quod a Plinio eleganter in suo primo usurpatur.

¶ Tecum habita.

p̄ Rouerbiū istud tecū habita a. M. Tulio in senectute usur thales
patur. significat enī qđ homines suas vires metiri debeant. & (vt
thales ait) teste. Diogene Laertio se ipos nolcere. auctor Persius.
qđ ita iquit tecū habita vt noris quam sit tibi curta supellec.

¶ Hec est permutatio armorū glauci cū diomedis armis.

p̄ Lini⁹ libro epistolæ. v. scribēs ad flaccū puerbialit ait. reci
pies epistles steriles & simpliciter igratas. ac ne illā qđ solertiā Dio

Plinius.

Tullius.

Adagiorum & proverbiorum veterum. lib.

permutādō munere iimitatīs. Plinius hacten⁹. hoc ex Homericō
pœmate sumptum ē:nāc⁹ in.vi.i.iados scribit Glaucū ac diōedē:
in medū process ill⁹ evt singulari certamine cōfligerent glaucū de
inde post enarratos suos natales inuitatū a dionede: vt ex hosti
bus hospites fierent& hospiti necessitudine iuicē copularent⁹ qđ
vt ceteri inquit intelligāt armaturā pmutemus. Et ita iter se ar-
ma permutarunt Glaucus aurea quę cētum boum precio taxabā
tur. Diomedi dedita quo accepit erea quę nouē tātū extimabant
Vnde ex hac tā impari armorū permutatiōe. Glaucus stupid⁹ &
dēmēs iudicat⁹. Diomedes vero solers & astutus. quū ille iacturā
focerit hīc lucrū. ex quo quotiescūq; alterius rei cōparatione dis-
simili fit nūeris pmutatio > puerbialiter & comedili me dicimus
hēc ē promutatio armorū Glauci cū Diomedis armis de quo mē-
tionē facit Plinius naturalis histo libro. xxxij. quū de commercijs
loquī & Ge.li.xiij.ca.xxij. & Mar. illisversibus. tā stupidus nun-
quā nec tu puto Glauce fuisti chalcea donāti chrysea q̄ dederas.

Martiaſ

¶ Sedere ad Eurotam.

Plinius.

¶ Ome fuit porticus Corinthia iter ceteras celebris ad circū
flaminiū ercta a.Gn.octauio dicta Corinthia : pr̄ter q̄
corinthia cū qđ erat icolumnis dicebat & portic⁹ perse: quo
niā.Cn.octa.ex bello nauali cōtra perseū triūphū retulit in qua
portic⁹ erat tabula pīcta hīs lacedemonē & Eurotam fluuiū la-
conię auctor Plinius libro quarto. Vnde ignauī illic desidētes dis-
cebantur sedere ad eurotā. hīc postea proverbio increbuit. vt se
dere ad Eurotam esset nihil agere.

¶ Hic aureo hamo pescatur.

Suetonij

 Am hoc proverbij loco a luculentissimis viris vsus
pari audio Nam agustus teste Suetonio quū minor
emolumēti spes quā dāni met' ierat: hūuscemōi mi-
nima cōmoda non nimio sectantes discriminē simi-
les aiebat esse aureo hamo pescantibus q̄ si hamus
decideret: nulla captura: dānū repēdere possit. quare quū aliquē
itidē faciētem vīdemus proverbia liter dicere quimus. Hic aureo
hamo pescatur. ¶ Bis pueri senes.

Varrō

Ræcorū adagium est. Id est bis puer
senes sub hoc puerbio Varro Satyra edidit: cui⁹ testimoniū
citat Ge. Senes aut̄ tūc repuerescere dicunt: hoc ē pueri
lē etatē reuerti. & pueri penit⁹ fieri quū etatis descripere icipiūt
auctor Plautus. in mercatore: vbi senex iuicēt quū ex tépro ē nec
sentit nec sapit. aiunt solere cū rursū repuerescere. Et Cicerij Cas-

Plautus
Cicerō

Adagiorum & propteriorum veterum. lidel. Fo. xvij.

ne. Si quis deus mihi largit: ut ex hac parte repuerescā & īcunis vagiā valde reculem. Et Seneca Nō his pueri sum? (vt vulgo dicitur) sed temper. Hinc igitur in delitos tēnes propterbiū fluxit de quo Ausonius mentionem facit.

Seneca.

Cui ipse sibi sapiens prodest e nequit nequicq̄ sapit
Vi ipse sibi sapiens prodest e neqc̄ sapit. Cicero. verba
Q sunt ad Trebatium libro septimo epistolārū familiariū
sumpta a propterbiō grēco. Quod est.
cuius sensus est. qui sapiens sibi non prodest. frustra sapiens est:
prefertim quum natura ipsa (vt Terentius ait) iōnnes libi quam
alijs melius esset maluit iuē cuīque utilitati laruiant.

Ausoni⁹

Cicero

Teren.

C Andabatarum more pugnate.

Dem Cī ad Trebatium ait. que antea ne Andabāt qđē
de raudare poteram' Diuus Hiero. cōtra Iouinianū
epistola priamide Andat atis meminit: scribēs meli⁹
eit (qđ dicit) oculis Andabatrū more pugnare quā di
recta spicula cypeo nō repellere veritatis. ex quorū
(ab alijs enim de his metionē fieri nō meminī me legisse). extio
ne colligimus Andabatas populos quoddā fortali e tuisse. q clau
sis oculis pugnaret. Hinc factū est. quū aliquis patū diligenter &
quasi clavis ocnis quippiā agit quod illū dicamus Andata
tarū more pugnare. **C** Mendaces Cretenses.

Cicero

Hiero.

Ennius in sacra historia: auctore Lactatiō li. diuinaz istitu
tionū primo capite. xi. scriptū reliquit Iouē Saturni filiū
postea quā multa morta libus muuera p̄stiterit i Cretā vi
tā cōsumass e atq̄ mihi iepulchrū eius eu e in opido Cnolo i quo
sepulchro literis grēcis scriptum fuiss e id est latine Jupiter
Saturni filius. de quo Cicero. cuius idem Lactatius est testimoniu
libro de natura deorū quū tres Ioues a Theologis nominari docet
ita scribit tertī fuit cretēsis Saturni fili⁹ cui⁹ illa iſula iepulchrū
ōnditur. vnde Lactatius vanā religionē deridens ait. Quō igitur
pōt. Deus alibi eēvni⁹ alibi mortu⁹ alibi habere teplū alibi iepul
chru. Quare Cretes se per medaces habiti sunt. quippe q fint lo
uis sepulchru fabricati: quum ille quem deum i aciunt nuquam
obierint. p̄ perpetuoq̄ sit. Vnde propterbiū grēcum factū est Mēda
ces creteles i eos q veritatis minime amici sunt. qđ gratius i pris
mo thebaidos tetigit scribēs mētaq̄ manis Creta tuos & Ouidi⁹
in amoribus. Cretes erunt testes nec fingūt omnia cretes. & alibi
Nota ioquor non hoc que centum sustinet yrbcis.

Lactati⁹

Cicero

Statiu⁹

Quidius

Quamvis sit mendax certa negare solet.

C Thracium commentum.

d.i.

Polydori Vergili Virbinatis

Trabo.

Trabo ait lib. ix. geog. memorie prodidi. Ephor^{thra} factis erga boetios iducijs noctu icusationes egis; le: quumq; lecurius & negligētius expeditionem agi tarent: perinde ac si pacē iam facta. eos vero boetij cū oropulsassent q̄rerentq; q̄ iducias violasent. illi nō violali e rñderunt. dies enim propegisse: noctu autem incursasse dicentes Vnde vulgatum est prouerbiū traciū cōmētum de ijs qui sophismatibus fidem frangunt. de quo Cicero in primo officiorum meminit quum de iniurijs a vatramento loquitur.

C. Sumnum ius summa iniuria.

Icero i supradicto lib. ita inqt: existūt etiā iuriae s̄ape cā lūnia quadā & nimis calida sed maliciosa iuris iterpretatio ne: ex quo illud summū ius sūma iuria. q d Terentius in

Cicero.

Tullius.

Terētius

Aristo.

Heauton prouerbialiter surpauit. Nam multi nimis rigide iure interpretar̄: & magna interdū malicia vtuntur. quæ contraria est prudentiæ iusticiæ æquitati. Vnde Aristoteles i èticis iquit: quā lex sit vniuersalis. opus est interdū adhibere bonūvirum & æquū qui legē emendet: qui haud dubie iclyte Guidē tu vir ipse æqu⁹ & integer es. corrigis enī leges summa iusticia: pari æquitate: populis tuis iura prebes sed leges ipse tamen iuraq; pariter in tuis dominantur ciuitatibus.

C. Atticæ scribis.

Cicero.

Dioge.

Attici semper quum ad amicos scribebāt: prolixē agebat latones edituerū in scribendo q̄ breuiū i mī erāt. Vn ab ilis ortū est prouerbiū in eos qui verbosius agūt quod dicimus Attice scribis Ab his autem in eos qui breuiter scribunt. laconie scribis Auctor Cicerō ad atticum ut Aristagoras etiā breue dicendi genus chilonium vocabat. quoniā chilon in loquēdo brevis fuit. Diogenes Laertius auctor libro primo.

C. Sexagenarios senes de pontibus precipitati.

Varro.

Non.

Festus.

Bomani (vt nonius & Varro pdierūt) quū sexagesimū excedebat annū a publicis negocijs liberi erāt: nec i creādis magistratib; suffragia ferebāt: q̄ per pōtes auctore Festo dabantur. Vn factū est puerbiū. vt quoties significam⁹ quēpiam senem: seu propter ingrauescentem ætatem. leu ob quemuis alia causam negocijs omnib; liberatum exauktoratum eis eçq; dicim⁹ sexagenarios senes de pōtibus p̄cipitari q̄a a latore suffragijs remouebant ne ferrent suffragia p̄ pōtes in campo Martio ei⁹ re causa fabricatos: de quib; itellexit Ci. in. i. Rhetoricoz quū dixit pōtes disturbat: cistas deiscit. Inde depontani senes dicti sunt de hoc Macrobīus. quoq; libro Saturnaliorum secundo meminit. Et

Ouidio i quinto factorū prope finem sic scribēs. Pars putat ut fers
rēt iuuenes suffragia soli. Pōtib' infirmos prcipitati e seues. Ad
illū vt q̄ ritum alaudēs non autem q̄ Romani qui māsuetudine
& pietate cā teras loge gētes prāstiterunt suos lenes e ponte pre-
cipitare i Tyberim. vt ibide idē. Ouidius tentit dicēs. Corpora po-
sti decies le nos q̄ credidit annos Mili a neci: iceleris crīmē dānat
auos. Iec̄ ap̄ d̄ calpios teste Strabone libro vndeō Geographiē i Naso.
clusi: ame ienes necabantur. quum. ix. annum exceſſ illi ent. & inue-
re allegentes rētitate lignes senes necare coniueuerant.

Naso.
Strabo.

¶ Romanus sedendo vincit.

Quoniam Romanus (vt no nullius cōstat exēplis) haud mino-
res res cōfilio atq̄ igeñio quā armis genit quod & mar-
cus Tullius in primo officiorum ita scribens p̄ter multo-
rum opinionem probare contendit. V̄ere autem si volum' ait iu-
dicare multe res extiterūtyrbanę maiores clariores. p̄: quā bellicę
Et ibide parua enī inquit sunt fortis arma. niſi sit cōfiliū domini
Idē voles otedere op̄tēris Catilinę: urorib' se rogatū plura gel-
ſia e: quā Impatores exercit. hunc yerſum copoluit cedant arna-
toge cocedat aurea ſigil. Et Horati i carmine idē ſetirevidet: quū
dicit Vis expers cōfiliū moie ruit sua quaquā Salusti' ſua prefa-
tione hoc nō dirimuit. Vbi vtrūque inqt p̄ te indigis alterum al-
teri auxilio eget. Hic igitur ortu eit p̄ouerbiū Romanus sedendo
vicit: quo Varro libro de rituca primo capite ſecundo ytitur: dicēs
Vuitis igit iterea p̄uerbiū quo ē romanus ſedēdo vincit vñrpa-
mus. dū uite venit. Nos ante eo vti pollūm': quum significare vo-
lum' igeñio magis pouere quā armis. vel (vt icipio dicere ſolitus
erat nuquā nos min' no ociosi ee: quā ociosi ſum'. eo ei pacto ſe-
dido viciimus.

Tullius.
hierony.

Salusti'.

Varro.

Scipio.

¶ Lerna maiorum.

I Erna & argui & mycenei lac' ē i qua pōte finxeit hidrā
multo: cap. tū: uifile quorum aliquot excisis: totidē conti-
nuo renalcebant quod quide monſtrū quā totam eam regionē
deuastaret: tandem post multa purgamina ab Hercule claua primo
ictum deinde post pestilē erū arſatu ſagittis petutū poſtremo quū
ſe: ſoitis cauernis condidit et: lignorum congeita ſtrue igne cō
ſumptum eit teſtante Vergilio quinquaginta atris imans hiati
bus hidra & Seneca quid laua lema monſtra numerolim in alium
nōne igne demū vicit & docuit mori. hinc igitur ortum p̄uerbiū
de his. q̄ haud facile expiari purgariq̄ pollunt. auctore Strabone
libro octauo geogra. qui ita inqt lerna argui mycenei lacus eit
i qua Hydrā conitili e scriptores tradūt i illa quā tacta ſint pur-
gamina. p̄ouerbiū. quoddam vulgo manauit Lerna malorum
d.i.j.

Vergili.

Seneca.

Strabo.

Prouer. veter. & adagi.libel.

- Homer^o **C**Define iam dēmens sānum stimulare leonem.
Omericū carmen est quod puerbi loco phitionē virū sapientis
Pluarch^o h entem aduersus.Demosthenem priuati publiceq; ma.e,
Plinius dictis magnū alexandrum insequantem.Platarchus dixit
se refert nam quū leto teste Plinio aīāl generosissimum fortissi-
Martia. mūq; sit crebroq; i rā exarēdat.præferti facili itus.illū sane periz-
cūlo iū ē irritare.quicad modū Martia de Rhinocerote scribita do-
miciano i hateñā ad spectaculū deducto.ait enim præstitit exhibi-
bit^o tota tibi Cesar.l.arena. Quē non p̄misit prælia Rhinoceros
q̄ terribilis exarēsit p̄n' in i.as. Quāt̄ s erat cornu:cui pilā taurus
erat quū nō itaq; q̄ spīā irritat. qui nobis mox irrascentib; datur
sit p̄nas.puerbialiter dicere po i umus. Define iā dēmens sānu
stimulare leonē.cui nō absimile ē illud:q d.i.dē de libertis educādis
Plutarc. Plutarchus ait ignē ero cā dī minime dicere.hoc est irritādū nō
esse furentem.

CQuām maleam deflexeris domesticos obliuiscere.

- Seruius. **O**Alca laconiq; p̄mōtorū est a maleo argiuorū rege dictū
Statius. q d̄ teste Seruo sup quito eneidos p.l.miliaria i mare p̄-
Vergili. tedi. vnde adeo iequa est quod psequi nauigātes ap-
Strabo. pareat.Statio dicēte libro septimo thebaidos:& rauce circūsonat
ira male Vergili^o itidē libro quito Ioniocq; mari malæq; sequaci-
bus vn. supra q d̄ auctore.Strabōe libro octauo geographie haud
tuta nauigatio erat;ppter aduersos ventorū flatus.Inde est natū
vulgo puerbiū. quū maleā deflexeris domesticos obliuiscere qua-
si q̄ ob imēnes p̄nūculū de rebus iamiam actū eſe videatur q̄ re
italicis mercatorib; gratiisimū erat omīssio ad maleā curlu Cori-
thum diuertere.(idem Strabō auctor/aduectis eo mercibus.

CCorinthus supercilijs curuitatibusq; laborat.

- Eusebi^o. **O**ritthus vrbs fuit Achaiæ:que primū teste Eusebio de tē-
c poribus a sispho latrone.Aeoli filio sup istmō i medio ma-
ris ionī & egei constructa deinde aucta ephira vocata.sed
post hēc euerfa & ab oritho orestis filio instaurata.Curithus eō-
dē eusebio testificāte cognominata fuit.qnē mox diutius deserta
manes teste Strabone li.viiij .Geogra. a diuino Cēsare restituta est
quā quōdā locupletissimā fuisse auctores multi erādūt. Verū
ager nō admodū telluris bonitate pollebat quippe que oblique
distorta foret & aspera.Vnde superciliosā Corinthū vocāt vniuet
si:& cessit i vulgare puerbiū.corithus supercilijs curuitatibusq; la-
borat quo nos cōsimili re non eleganter vt̄ possūmus.

CAd scolonneq; ipse yades.nēq; alteri cōes ibis.

SColus/ut strabo ait libro nono(pag^oest i ora Asopia sub ci Strabo.
therone sedes siucēda atq^z aspera : ide natū puerbiū.q d
quum volumus quēpiā admonere ne se ad loca istulta &
ministrata conferat.dicimus ad Scolo n neq^z ipse vades:neq^z al
teri comes ibis.

CNauigasti vsc ad phasim.

Hafis est colchorū pergrandis fluuius:de quo Lucanus in **L**ucanus
p tercio Colchorū q tura secat ditiū ima phalis: per hunc ar
gonautæ cū Iasonē itauerūt ad colchos:testificante.Oui
dio libro septimo metamorphoseos: multa p ppeſi claro sub la
sono tāde cotigerāt rapidas limosi phasidos vndas & quoniā hic
vltim^m ē carinis curius.hic auctore.Strabone libro vndeſcio. Geo
gra. ē ortū puerbiū nauigare vsc ad phasim qſi i vltimū receſſū
ire:extrema ei nauigatio appelliatur. quum volum^m itaq^z aliquē
lōge pgreſſum ei e lignificare:dicim^m nauigasti vsc ad phasim
CPhrygiū ac mylorū fines separatiſ. difinire difficile.

P rigia puicia e.t teste Solino minoris Asiae a phrigio āne **P**linius.
q uia a Cariā diuidit: vel a phrigia Cecropis filia cogn
minata Mysia autē phrygīæ prouicia e.t adiacēs hel. eponto vt
Plinius ait libro quinto naturalis historiæ i qua est Mœſia ciuitas
cidente Seruio iug primū Georgicorū:mysia prouicia eſt Mœſya **S**trabo.
vero ciuitas hand lōge a Troia. sed harū puiciarū fines diffini
re.Strabone auctore libro duodecio Geografiæ nō facile eſt q ita
inquit: Phrygum & Bythiniorū & Mylorū fines determinare dif
ficie ē. quod vna que p natio disticta eſt deheat: id concedit.Nā
& de Mysis ac phrygīd' huiuscemodi puerbiū ē Phrygū ac My
log^m fines ſepati: sed difinire difficile. Et cauſa ē:quia cu ūcole bar
bari ſtrēni ac militares eſſent:q viciſſent nō fir: niter tenebāt: ſz
frequētiū vragi & errātes modo e. ſciebātur. Hę gētes oēs Tracī
putādē ſunt quia vltiorē regionē hi colunt . & non facile altera
ab altera imutatur.hęc ille. Nos aut huius modi adagiū recteſur
pamus. quum ſermo de his eſt:que facilitatem p̄ ge ferunt. Ve
runtamen ea ipsa traxare perdifficile eſt.

CCumanisero ſentiunt.

a Eolicarū vrbī maxia & optia ē Cuma(ut Strabo refert li
bro decimotertio Geographie & fere ea metropolis ē .Cui
maniamtem carpunt ut homines iſulsi & hebetes: ob hanc cau
ſam(ut quidā putāt:)q .ccc. annos post ei^m vrbis.edificationē por
tus vētigalia exegerūt. quū ante populus eiusmodi prouentum
nō haberet quare obtinuit opinio:q d hi hoſes ſerо ſetirēt. quū vt
d.iiij.

Polydori Vergilius vrbinatis.

bem ad mare habitaret. Dicitur etiam aliter quod publica pecunia mutuo accepta portic⁹ cōstruxerunt. Postea vero quum pecunia cōstituta die nō reddidit ent adeo abulatione arcessatur: sed cum pluvi⁹ essent idē dec⁹ quoddam creditores edictum emittebat. vt cumani porticus subirent. & quā prece i: a icla maret. portic⁹ subi- re dictū esse proverbiū. Cumani sero sentiūt: quod cumani nō sen- tiāt: q̄ i plauia portic⁹ subeūda sit. etiā si nemo per preconem ad moneat hæc ex Strabone ecde libro. quod quide adagium nō ab si- mile fete est illi. quod alibi retulimus sero lapiunt phryges.

Strabo.

Aquile senectus.

Plinius

Domi⁹ libro decio naturalis historie de aqua hæc refert. Op- petut nō lenio: nec a gritudine. sed rame i tāū supiore ac- crescente rostro t adūcitas apīri nō q̄at. Aquila igit tāū in- ienectute bibit. vel de p̄fēda sanguinem fugit. Ex quo ratus est proverbiū in senes: qui pius bibunt: quam coniedunt. Cui etiam meminīt Teretius Heauton. his verbis nihil narras. y. i. a耶ro est (quod dici solet) Aquile senectus.

Sylosontis Chlamis.

Plautus.

Clamys vestis militaris ē pallio pene aduersa: quā breui- or atque auctor sit Plautus Puer cape chlamide. et da pa- lium. Et vergilius Sidoniam p̄cto Chlamydem circun- data nibo de qua celebre proverbiū est. Sylosontis Chlamys: qđ de his dicitur. Qui iactant se magnificēta vestimentorum quo- niām. Syloson Samius Polycratī rater. quum in exilio esset: ve- stem habebat insignem ac sumptuosam quam teste Strabone lis- bro. xiiij. geogra. quum Dario nundum regi eam diu concupis- ti dono misuī et: is postea regno potius ac beneficij memorata- li solo eum restituit. ex quo illud est.

Sylosontis opera locus amplius est.

Strabo.

Syloson itaq̄ ecclē Strabone auctore a kege i imperium te- stitutus tyrānide adeo acerbe exercuit. vt vrb̄ famiorū ho- minib⁹ v̄duata. ac penit⁹ exhausta est. Vnde proverbiū manauit Sylosontis opa loc⁹ amplius est in eos. qui perire crudeliter super- beḡ imperat ut ciuitates hoibus vacuas reddunt. quod adagium si in quempia Pr̄cipūm usurpatur. In te autem Guidē minime dici potest. omnia ei ciuitates tuas: nō destruis. amplecteris tuos ci- ues clementia. comitate humanitate quib⁹ longe p̄stas ceteris iperitātibus: nō odio persequeris in eos amore geris non cedes & sceleris admittis tua igitur opera hominū coetu vrbes tue frequē- tes sunt. non autem vacuē.

In Samo lac gallinæ.

Prouerbiorum & adagiorum veterum.libel. Fo. xx.

Amum vnā ex.xij. Ionię ciuitatibus condidit Tymbrio: ac
deinde Patrocles de cui⁹ vbertate Strabo ita loquiſ li.xiiij. Sami⁹
vino nō valde fortunata est i ceteris vero feracissima: quod ex eo Strabo
maxime p̄spici potest. q d bellis infestas. Vnde landates non du-
bitat illud ei prouerbiū accōmodare: quod etiam fert gallinę lac-
hec Strabo: quod licet prouerbiū alibi retuleri: non tamen alienū
visū ē repetere: vt quoquo modo scriptores v̄surpauerit intelligat

¶ Hic Coryceus est.

Oryc⁹ mōs ē (vt Strabo docet li.xiiij. Geog.) excels⁹ nō p Strabo
cul ab Fratris ciuitate Ionica q & portus Calystes sub eo.

Itē ali⁹ portus q Erythas appellaſt ac deinceps cōplures
ali⁹ dicūt totā Coryci ppter nauigationē latronib⁹ plenā e. e: qui
corycei dicuntur. hi nouum insidiādi gen⁹ adinuenerunt dispersi
enim per portus accedunt ad mercatores qui applicuerint: auscul-
tates quid rerū ferant & quo nauigent: poitea quum illi soluerit.
& i altū se receperint. cōgregati eos adoriuntur. ac diripiunt. ex p
quicq; curiosus et. & oculta ac secreta auscultare conaſ: prouera-
bialiter dicimus Hic Coryceus est. Vnde etiam illud manauit.

¶ Hunc Coryceus auscultauit.

Iterum sup adagiū est. teste Strabone in supra dicto lib:
A qui ita iquit. Et i prouerbio dicim⁹ hūc ergo Cotic⁹ au-
scultabit quū quis aliquid dicere vel facere secreto vi-
deat: quod mini me videat. ppter eos q speculatur: & scire studet
que nō cōuenit. h ec ille. huius. itaq; prouerbi⁹ sensus est (vt nihil
in re facilis obscuritatis appareat) q d qui sibi piculū a latronib⁹ ti-
met veluti huiusmodi hominū ifsidias expertur & ob id ipsū can-
te rē suā agit. Hūc Coryceū ausulta. Se dicamus etiā: cui⁹. Cicerō
ad Atticū meminit. Quod autem quidā ex Strabone tradat hoc
prouerbiū et. e Coryces auscultatores aufuge id quāquam quod
ita sit. non eo inficias sed vbi in Strabone legerint. ipsi videat.

Cicerō

¶ Mercator nauiga & expone iam omnia venūdata sunt. Strabo
Trabo libro quartodecimo Geographi e. quū describit vt
Cilices pirat̄ fierent: inquit Delus: quz non ad nodum
procul ab erat emporium magnum & pecuniosum exhi-
berat ea enim multa mancipiorum milia: & recipere & emittere
eadem die poterat. ex quo prouerbi⁹ factum est Mercator nau-
ga: & expone iam oīa venūdata sunt. quo etiam testē causa erat
quia romani post Carthaginis & Corinthi euersionē e fecti mul-
tis seruis vtebant. Quapropter pirat̄ & p̄duites dādi & vēdēdi
opportunitate oblata mis̄e in modū colueat. quo p̄ vrbane & elegā
tertiī possum⁹: quū alicubi merces rapti vēdi significare volum⁹

Adagiorum & proverbiorum veterum. lib.

¶ Quando per harma fulgurauerit.

Strabo. **A**rmati. curr' teste Strabone libro nono. Geogra. pad' est ad mycalem desolat'. dictus harma. i. currus ad Amphiarai curru. q(ut aiūt) currēte Amphiarao decurrū: ipse currus ad locū illū detractus est Pythici itaq; vates ad ipsum currū intuētur: & eo tē pōre sacrificiū delphos mittūt: quū fulgura cernūt obierubant aut ad menses tris: singulis mēibus dies tres: noctesq; totidē e louis fulguralis foco. qui est in muro inter pythiū & olympiū hinc tactū proverbiū: quando per harma fulgurauit. Quo vti possumus: quoties significamus. rei agendē tempus obseruari.

¶ Oenones Vallis.

Strabo. **T**hiūs Adagiū lēsum meū explicē. Strabonis verba ex libro octauo geographiq; ponā. quē suut hęc Genona vero diutius duab' Atticae tribus par noīe vocabat. Vni quæ ad Eleutheras prope iacet vt ilud eit. Cāpos Oenones habitare fēnarios Eleuthere vero vna de quadri poli ad Marathōnē est. De qua natū est proverbiū. Oenones vallis ex quib' licet coiecturā lacere quia hęc nomine sunt equiuoca. Quoniam inquit triū hoc nomine vocari & paulo interius vnlā pariter ea edemō strat quæ eo quoque nomine appelletur. quū dicam habitauerē argui. Cretentes. Epidauri: & Dōmenles. vt hoc proverbiū illud importet quod proprie significat illud. quod de phrygib' & misis paulo ante rettulimus. vt mea fert opinio.

¶ Canis caninam non est.

Hiero. **A**rro de lingua latina (quod sancta Hieronymus in quadā epistola inenumerat quod significat canē caeinā carnē non edcre. simile est illud pliñianū in septimo Leonū feritas inter se non dicat. quod elegāter usurpamus. quū volūmus dicere aliquos inter se maxime colentē re. licet aliter ostentent.

¶ Communia amicorum esse inter se omnia.

Ocver' grēcorū adagiū quit significat nemo tamē mediocrit̄ ter erudit' est. quod iugiat qd̄ his verbis Terenti' i Adelphis usurpat quū Mitio ita loqui. Nā vet' verbū hoc quidem est. Cōmunia amicorū esūt et inter se omnia. de quo etiam Cicerō in primo officiorū meminīt & Martia. libro secundo.

¶ Res est in vado.

Adum teste Seruio super primū a neidos est locus ī mari per quē vadere possūmus. est proprie tamen fundū fluminis. lacus maris: & cuiuscunq; a quę. & quoniā ī puto periculū est. In vado autē ob parvā aquarū altitudinem securi

Adagiorum & proverbiorum veterum libel. Fo. xxi.

tas hinc proverbiū natū de his quē periculū euerterit auctor Te
ren. in Andria. vbi datus q̄it om̄is res est iam in yado: & plaut⁹
in Aulularia itidem meminit.

C Sine cerere & Baccho friget Venus.

Ereptiana verba sunt i Eunicho puerbia alter dicta. Nā

Ceres in hoc loco: q̄ cunctarū frugum dea est. pro pane ac
cūp̄t Vñ duo q̄diles teste. Fenestella de rōanis magistri.

Fene.

qui rei feumētarī apud Rom̄inos pregarunt. Cereales dicti sunt
quorū creandoz auctor tuit C. Iulius. Caſar Liber aut̄ pater pvi
no. cui⁹ vt poet̄ tabulātur i ueter extitit. sed Lactātius Hermianus
bro secūdo cap̄te decimoquarto diuinarū institutionū Noe om̄i
niū primū vineam s̄eu uī e. ex eaq̄ fructū cepili et pipicue demō
strat. Venus aut̄ pro belluina voluptate: idest coitu ponit. nam ho
mo abstemius legnis est ad id aliā. hoc est Venere. Caſeru Terētius
ad hilaritatem cōdendam hoc adagio v̄sus est quādo quidē Ho
ratio testevīnum omnē animi tristitīa expellit. proverbiū autem
auctore Donato ex eo orru ē: q̄ ita iquit q̄ trigere pprie nō ē ad
hæreret translatū enim hoc proverbiū trigeta picatione valorū
q̄ frigidam picē nō tenent: quū alia multo meliora sunt ad viuū
frigida: vt terrū. argētū & cætera huiuscmodi. quo vti pou um:
quū quis fame atq̄ fiti affectus minime excitatur & tristī aio ē.

Lactātius

Terētius

Horato.

C Ouem lupo comisisti.

Vpus enī animal est rapacissimū: q̄ plurimū ouibus insi
diat. ex quo maie eius custodia ouis cōmitit: quū si qđē
est repente voret. Hic natūm proverbiū in eos qui teme
re alliquid homini minime h̄do committūt. Auctor Terētius in
Eunicho vbi chais ait scelesta ouem lupo commisisti.

Terētius

C Currentem incitare.

Etaphora ab equis suimpta videt: quos sp̄ote sua curren
tes (est. n. ex iumentis velocissimū aia.) iuſtra equos ad
cursum excitat. hic vel vnde cūq̄ libert: tactū est puerbiū
currentē incitare: quod significat nos nō oportere quempā ad ea
hortari: in que ipse studiose incubat. & ppensus sit. Vnde Sene,
ep̄la. xxxiiij. ait Sed iā currentē hortari inuicem hortantē potest
& vt Pōlitioni meo placet in hanc significationē capi a qua non
adhorreo. Si quis (vt puta) alicui detraheret: & iteri alter maledi
cus illū in detrahēdo adiuuaret ut eo magis i maledicta puehere
tur eleganter possumus dicere illū currentē excitat & persequam̄
int̄tum Vtra opinio melior: iudicēt legentes mihi vtracq̄ placet.

C Vulpes pilos mutat. motes non mutat.

e.i.

Poly. veritibl.

Plato. Vulpes animal est versutū & semp fallax testificate Plan
v to qui ait Vulpianus animus nequid moliait mali. ab huius
fallacia igitur quia igitur vicia tolli non possunt tractus est
puerbiū in eos q dolis & veritatis abundantes naturā omnino suā
mutare nequunt: ut vulpes mores suos deportat nunq: quod teste
Tranquillo. Vespaſianus eleganter in bubulcam senē usurpauit
¶ Hic Ciniugilum herculaneo nodo vinctum soluit.

Fest' pō- **O** In ingiliū cīguli genus erat quod teste Festo Pōpeio noua
peius. nupta prēcīngebatur: id vir in lecto soluebat factū ex la-
na ouis ut sicut illa in domū sublata cōiuncta inter se sit,
sic vir eius cinctus cum ea vinctusq: esset et hoc Herculaneo nodo
ligatū omnis gratia vir soluebat ut sic ipse felix esset et in suscep-
tendis liberis svt fuit Herculanusq: lxx. liberos reliquit ex quo quā
quis numerosā prolē genuerit, puerbi loco dicimur. Hic Ciniugilū
herculaneo nodo vinctū soluit. solutum enim futuros protende-
bat filios: quēadmodū cū tota asia regnaturū antiqua oracula cane-
bāt qui Gordijs plaustrī nexū soluīt et: cuius rei causa magnus ale-
xander expugnata gorde quum soluere nequiuīsser: loramēta gla-
dio amputauit auctor Iustinus libro vndecimo.

Iustinus. ¶ Hic In neruum it.

Terenti. a pud Terentius i phormioe antiphō adoleſcens iquit i ner-
uū poti⁹ ibit vbi proverbialiter i nerū ibit: teste Donato
Donat⁹. p decipiet: dixit quod a proverbio sūptū est a sagittatis
tracto. quā vis omnis atq: conat' arcū tendētū non inuolatum
lesi: sed in rupitione nerui expetit. ex quo de homie fallaci elegā-
ter dicimus: Hic i neruum it. id est alio tendit: q: qui fallit putat.

¶ Salua res est salutante sene.

Titus. Esert Titius liuius quā Iudi circenses apollini aliquam-
Liuius. do celebrarentur: & Hannibal nuntatus est et circa colinā
portam vrbi ingruere omnes raptis armis eos cōcurrit: e-
quos deinde reverſos quum piaculum ſe ſe fecisse formidarent:
ſnuenille saltantem in circo ſenē. quemdam. hunc interrogatim
dixisse minime a ſe intermissam eſſe ſalutationem Itaq: ortum
exinde eſſe proverbiū Salua res est ſalutante ſene: quo ad om-
nia lāta vti licet. de quo etiam Seruius ſuper. viij. ſeneidos me-
mīnit: a quo illud quoq: non discrepat: saltat ſenex nā mater deū
quum non prius placari potuīſſer: quā ſenex saltauerit hinc ad-
ſeuīſſum fluxit auctor idem Seruius.

¶ Tu es meus Daemon malus.

s Pian^r alexandrī ciuitū belloq^r li.iiij.de bruto vno.C.C^r Apian^r.
 satis p̄cuss orib^r loquēs hēc trādit fēt Bruto quū i tamō su
 pra marī natale suū celebrat: nec lete admodū his i reb^r se hēret
 hūcverū nulla rōe adductū p̄tūlīli e:sz me lōrs misera & latōe p̄
 didit i. ās.ex Asi quoq^r i Euro.trāsmill uro cū exercitu nocte defi
 ciēte pene luie horū dāvigiārī astitisse imaginē quā i pauide ro
 garet ille qs nā horz āt deo^r eet hoc solū r̄mās sū u' o bru.Dēmō
 mal^r.In phili.p.meviaebris:āq^r nouiss*ie* i pugna q̄ i phili. acta ē
 ste*g* illi apūli*e*.Api.hacten^r quū dēmonū duo itaq^r sit ḡna teste
 Lactatio li.ij.dūiāg^r litit.cap.xv.vnū celeste alter*g* terrenū.& hi. Lactati^r.
 demōes re*g* pti.ac sc̄i*j*(ita ei iterptat) i ima pte terre deiecti: v̄l i
 hoc ereveluti cōgruo sibi carcer cānati:nocēdi sp̄ cupidi & iusticia
 alieni supbia tumidi : iuidia liudi fallacia. callidi. hūana corpora:
 sp̄ itēst&. qñq^r igrediāt viviuetiayt iā mortua hic factū ē:q dā
 virisv̄tiq^r luculetū imis puerbi loco ſēpe dici audio:quū eo^r q̄s
 piāvī nocēdi i moleſtādī grā faceli it aut irritat.Tu q̄s me^rdē.ma
 P ad illū potissimū Bru.dēmonē aliquidib^r: v̄l ad hmōi spūuz no
 cēdi ptāte dē aūt Demō mal^r qa icdz Euclidē ſacra duplex oibus
 hoib^r appōit dēmō.i.gen^r hoç e bon^r & mal^r.de qh^r Apuleius de
 So.deo ēt mēinit aicēs Dēmōes ſūt ḡne aialia:igenio roabila aio
 palliua.corpōr aetia.tpe eterna. **C**Sua cuiq^r ars p̄ viatico ē.

v . iaticū nēo ē q̄ nesciat appellari q̄qd iteragedi cā necell*a*
 riū e.& q̄m advitā ſuſtinedā atq^r a lēdā necell*e*& ē:&vt le q̄
 libet i aliqua arte exerceat hic ortū est puerbiū ſuā cuiq^r artē pro
 viatico ei*e* & quaſi peride ac ad iter faciendum.Viaticū necell*ariuz*
 est.ita & ars ad vitam viueindam. **C**Salia res cāne.

t . Alij vocati ſūt ſacerdotes Martis:q̄ dī portādīs ācilib^r ſaltař
 eos mos eēt.De qb^r Li.ait.Numa ſalios deuoti duodeci mar Liuius.
 ti gradiuo legit: tunicaq^r iſigne dedit.& ſup tunica a neū pectori
 ſegmē coeleſtiaq^r arma quā ſcilla appetant: i erre ac per vrbē ire
 canētes carmina cū tripudijs ſolēniq^r ſaltu iuſſit. qui quidē ſalij
 quū ampliſſimo apparatu coenas facerēt.hic vice puerbi o pipa
 re ac copioſe coene Saliareſ ſappellate ſunt.

CSatius eſt ſubire ſemel q̄ cauere ſemp.
• Aefar iſuetonio auctore verba ſūt.q̄ quū iuadētib^r amicis **Iuetoni^r**.
 vt hīſpanoq^r cuſtodia ſibi vndiq^r iſidias iuinetes caueret
 meli^r oio putauit ſe ſemel ad aleā exponere:q̄ ali ſido i metu eē:q̄
 teste Cicero.mal^r ē diuturnitatis cuſtos. quod quidē vice puerbiſ
 a doctis ſurpari video.Nam ſeneca.in itidē ſignificatum ait.
 (Nemo eſt tam timidus: vt malit ſemper pendere. quam ſemel **ſeneca.**
 e.ij.

Prouet. & ad a. vetere liber.

cadere quod tibi iuste p̄ces nunq̄ contingit. non enim timeres:
quia nō timeris: nō caues quia vehementer amaris quā volumus
igis significare lōge meli⁹ eī e. semel rētare: quid sibi fortunavas:
lit q̄ mera semp̄ angeli eleganter dicitur. Satis est subite semel
quam cauere semper.

¶ Pares cum paribus.

Cicero. ¶ Etus prouerbiū est significat em̄ q̄ quisq; homo bene ed
sui similibus cōuenit teste Cicerone i senectute: vbi Caro
Cato. ait pares aut̄ cum paribus veteri puerbio facillime cons
Columne. gregātur ad quod Columella libro septio res p̄p̄xisse videtur. Vbi
quoniam inquit si oīlīa similibus familiarior a natura fecit. cuī
etiam Quintilianus in quinto mentionem facit.

Quitili. Mature has senex. si diu velis eī e senex.

Cicero. Ocadagium nos admonet. q̄ dum iuuenes sum⁹ ea ipsa q̄
senē decē: traitem⁹. & quadā senili grauitate non ipso ge:
ramus insignes. ita enī diutius senex extiterimus. sed q̄
nō sua cuiq; a tati eo pacto oīfīcia redderēt̄: huic puerbio non
plane apud Ciceronē i senectute idē Cato allentitur hisce verbis
Cato. Nec n. vñq̄ sum allens illi veteri laudatoq; puerbio quod mos
nō mature fieri senē si diu velis eī e senex. Ego vero me min⁹ diu
senem esse malem: quam eī e senem antequam eīsem.

¶ O domus antiqua heu q̄ dispari domino dominatis.

Cicero. Icero lib. i. de of. Odiosuni ē inquit cū a pretereūtibus dis:
citur O dom⁹ ētiqua heu nō disp̄ari dñno dñaris: de quo in
secūda quoq; philippica mētionē tecit q̄ i tritū puerbiū
cessit in eos: qui ipsi nequam bonos habuerūt parentes ac maio:
res suos quod: vt idē ait h̄is tēporib⁹ in multis dicere licet.

¶ Ego sum Pompili cīculo septus.

Cicero. Aīus Pōpilius teste Cicerone. i octaua antonianā & li:
bro. xlvi. ab urbe con. a senatu legatus adantichū missus:
vt bello quo se ptolomeū lacescerit abstineret. quā ad eūz
veniūt. et atq; is prompto aio & anticissimo vultu dexterā ei porre:
xit. et inuicē i luā porrigeretur noluit. sed tabellas senatus con:
sultū cōtinētes tradidit quas vt legit Antioch⁹ dixit se cū amicis
Pōpilius collocatruū idignat⁹ Pōpilius q̄ aliquā morā iterposuīt et virga:
solū quo iſistebat: denotauit. & prius iquit quā hoc cīculo exce:
das: da tēpōsū quod senatui referā cōtinuo Rex affirmauit fore
ne āpli⁹ de se ptolomeus cōquereret ae tū demū manū ei⁹. Pōpili:
us tāquā soci⁹ apprehēdit: ex quo nos quū rapti vel quippiā fate:
xi: vel interrogat̄ respōdere cogimur puerbis loco dicere possum⁹;

Ego sum pōpiliſ cirkulo ſept' auctor etiā Valerij max.li.vi.Cēte Valerius ſū apud Ci.i ſupradičto loco legitur.C.Pōpilius : i codicibus autē Cicero. Valerij.Cn.Pompilius vt in alterutris in menda sit.

CQuod factū eſt:infectum reddi non potest.

h Ocvet⁹ puerbiū ē.Significat ei illud q d factū ē nemo face-
re pōt:qn factū ſit.nec dij ſip qdē ſcdz pliniū.q.li.ij.c.vij. Plinius ſinqt nuliū deos habere in preterita ius pter quā obſuſionis cuius Plaut⁹ i aulu.meminit.ait.n.factū illud fieri infectū non potest. Plautus.

CMala ad ſeſe trahit vt Cēcias nubes.

c Aecias evit⁹: quem Aristoteles ita flare dicit:vt nubes nō
pcul pellat:ſz ad ſeſe vocet ex quo puerbiū factū ſcribit aristotele.
hoc ē mala ad ſeſe trahēs:vt Cēcias nubes:
q d i eos elegāter ſurpari potest:q ſibi ipsiſ officiunt auctor ge.li.
ſecundo. **C**Hic de gradu deiſcitur.

h Oc puerbiū de ijs dicitur:qui metu pcuſiſ icōſtātes & mo- Gелиus.
biles ſunt ſumpta trāllaſoe ab hiſ: q leco cedūt tiore ducti
& gradū ſcalaz i quo cōfūtūt alij ſcedēt reliquūt & ipi deiſciun-
tur.auctor Cicero u.i.ofſicioꝝ:vbi iquit fortis vero aimi & coſtan-
tis ē:nō pturbari i reb⁹asperis: ac tumultuātē de gradu deiſci (vt
dicitur quū nos igit̄ aliquē ad icepto metu abiterri i ntelligere
volum⁹ prouerbia liter dicimus hic de gradu deiſcitur.

CPius Federicū vno oculo vidit. q ceteros pricipes daobus.

q Vnum iā guide Priceps:p oem italiā puerbiū loco habeatur
plus vniū ſedericū vnicō oculo vidile: quā ceteros oes prici-
pes duob⁹ iure equidē ego illi⁹ imortalis famę inuiſor diceret, ſi
hoc tā celebre prouerbiuſ p̄ḡ terili em. Sed ne legētib⁹ feruile of-
ſiciū (quod eit adulari) p̄fſtitif e v̄dear: hui⁹ originē adagij ex-
plicare agred.ar.quū Federic⁹ itaqz genitor tuus altero oculo ca-
ptus Philippos, Hannibales, horatiuſ, ſertoriuſ:quos virtutis & ro-
tuſ ac vniuſ luminis ſocios potiſſimū habuit:& ceteros oes ipa-
tores factis & terū geſta & gloria adaqz et prudētiaverō diuinoqz
quodā i genij acumine aloge reliquill et,hic prouerbio locū dedit
vt dicam⁹ plus Eedericū vnicō oculo vidile:quam ceteros prici-
pes duobus:quod de hominibus prudētill imis dicitur.

CA.i quid mali eſt: propter vicinum malum.

Etus puerbiū eſt:& a Plauto in mercatore ſub perſona do Plautus.

v tippe conquerentis his verbis vſurpatū heu miſere mihi
nūc ego verū illud vclū eli e experior vet⁹ aliquid mali
eē ppter vicinu maſū.ad quod auti affirmare Verillo vclū i bu-
ſingt Nec malaviciñ pecoris cētagia ledem haud dubie alluſiſ e Vergilli
e.iiij.

Poli.ver.vrbi.

¶ Titur testibus.

Cicero. h Oc erat adagij quo vtebatur i foro iudiciali: q Cl . in se, cudo offi. tetigit ait cū a panētio cōmemorāter: nēminem neq; duce i bello:nec p̄cipē dñi magnas res & salutares sine ho minū studijs gerere potuiss e cōmōrātur ab eo. Themistocles: Pe tricles: Cyrus: Agesilaus: Alexāder quos negat sine adiumentis ho minū tantas res efficere potuiss e. Vtitur in re non dubia testibus non necessarijs hæc ille.

¶ Contemnūtur qui nec sibi nec alteri prosunt.

Cicero. d E nihil hominib & nulli arti itentis hoc dictū ē quod ab eodē Cicerone: itidē i offic. p̄spicue declaratur. q dicit. Quā obrē vt ante dixi contemnūtur hi qui nec sibi alteri: prosunt. (yt dicitur) in quibus nullus labor: nulla industria: nulla cura est.

¶ Fundū alienum arat. incultum familiarē deserit.

Plautus. f Vmpta est ab agricolis metaphora. q alienos agros coletes suos sterilescere sinūt. qd i eos puerbialiter dici potest q suis relictis rebus aliena curāt auctor Plautū i Amphitriōe vel Persius. q alienā vitā damnāt: suam autē minime corrīgūt. vt Poeta Persius satyra. iiiij. exprellit dices C̄dimus inq vīcē prebem' crura sagittis. Vnde etiā illū i hūc sensū dicitur: hic illotis pedib & ves bis reprehendit auctor. Gellius lib. decimo quinto capite. v.

Gelius. g Altera manu panē ostendat. altera fert lapidē.

Plautus. e Vclionis apud Plautū i aulularia verba sūt i eū proverbis loco dicta: qui sub specie ferēdæ opis fraude quem piam petit: ad his qui canes eo pacto fallūt utique translatio ne factē.

¶ Largitio non habet fundum.

Cicero. Q Vum largitior: que beniuolētiē cōparādē causa ab hoib fit: s̄epi fontē ip̄m benignitatis ex hauriat. ipsiq homines circa modum dī. do maxime egere incipiāt hinc in

Seneca. monia est. Et enī quis pōt eē: mod' quū & hi qui cōsueuerūt. & il lud idē alij desiderēt. ¶ Fames & morabilē i nasum cōcūt.

Horati. Olet s̄epenūero hoines & famē & more tedium affecti ibilē hoc ē i irā surgere. Et ei bilis nil ali dē: nīsi fellis humor q̄ fecori adhereret testificāte Horatio: q ait feruēs difficilibile tuer secur aliter cholera dī: ex q̄ irā mouet. Vñ factū ē puerbiū famē

Prouer. & ada. veter. libel. Fo. xxiiij.

& morabile i nasū cōciūt: q d dī de ijs qui famis ipatiētes & morae Plautus.
fastidio cūcti i irā defētut. teste Plauto i Amphitriōe q d ei Vet^o
ē adagiū fames & morabile i nasum cōciūt hoc ē iram cōmouent

¶ Indulgere genio. Defraudere Genium.

g Enīu auctore festo pōpeio veteres putauerūt deū esse: qui
vī obtineret omniū rerū generādarū qua pp̄ter dei filiū &
parēte hoīm nūcupabāt. alijs Geniū naturē deū ēē diffiniūt & ipz
naturā. Vn factū. q d vice puerbiū idulgere genio: ē obsequi natu
re: & voluptati operā dare vt psī idulge genio. sicuti cōtrario. De
fraudare geniū. ē īterrūpe voluptatē. Vnde plaut^o i aul. dicit ego
met fraudauit meū geniū.

Plautus.

n Octua auis qm̄ Athenis maxie abūdat. factū est puerbiū
: quod latine sonat noctuas Athenas & supplē
dū est verbū porro de ijs: qui vel iutilē mercatur exercent vel la
borāt i aliqua re iutili: aut ea verbis exagerāt: que notissima sunt
audiēdi. de quo Cicero i epistolis. lib. v. ad aula torquatū mentio
nem facit itē aliud simile prouerbiū hoc est noctue ouum.

Cicere.

¶ Cum velis & equis.

n Ante cū volūt oi conatu iter raprim peragere: dāt velavē
tis: piterq; nauī tranēdē equos adiūgūt: ex quo factū ē pro
uerbiū. Cū velis & equis hoc est terra mariq;: quoties volum^o vla
timū conatū ostendere. quod Cice. i. iiij. officiorum usurpauit Vbi
inquit securus eiusdem fere adiutor auctorq; sententię cum his
velis equisq; (vt dicitur: cui simile est illud Terentianum manib^o Terentii
pedibusq; enīxe omnia facturum.

¶ Lusciniæ nō deest cantio.

p Lini^o li. x. capite. xxix. de luscinia aue iqt: luscinijs dieb^o ac Plautus.
noctib^o cōtinuis quideci garrul^o sine itermissu cāt^o: dēsante
se frōdiū germinate nō i nouissimū digna miratu aue primū vox tā
pūo i corpusculo: tā ptinax spūs. deinde in vna pfecta musicæ scia
modulat^o dīcīf son^o & nūc cōtinuo spū trahīt i lōgū. nō variatur i
flexo: nūc distiguīt cōciso copulat i torto breuiterq; oīa tā puulis
i faucib^o que tot exq; sitis tibiarū tormētis ars hoīm ex cogitauit
hāc ille. hinc igit factū puerbiū Lusciniq; est cātio: vel de hoībus
eloquentissimis qb^o nūq; d^o est oratio vel de his q; garruli & ligua
ces adeo loquēdi vitio tenētur. vt nūq; tīcēt q d Plau. in bacchidib^o Plautus.
tetigit dices. Polago quoq; metuo lusciniole defuerit cātio

¶ Facta transacta omnia.

h Oc Terentianum auctore Donato super Andria pro/ Teretius
uerbiale ē i id negocij de quo nihil supersit ad agēdū, Donat^o +
e. iiij.

Prouer. & ada. veter. liber.

CDignus est qui cū intenebris mices.

Cicero. **I**cero li. officiorū. iij. Hoc nōne est turpe inq̄ dubitare phis
loshos: q̄ ne rustic⁹ pdē dubitēt: a qb⁹ natū est id q̄ dī tr̄
tum est vetustate puerbū. Quū enī fidē alicuius bonitatēm⁹ lau-
dant: dignū ellē dicūt qui cū i tenebris mices de quo idē in secu-
do de finib⁹ bonor⁹ & malor⁹ meminīt. Nā vir bon⁹ noctū & amo-
tis luminibus atq̄ arbitris: quāvis man⁹ videri non possit. Dices
tamē quod dīgitos explicuerit. mīcare enī per metaphorā est dīgi-
tis fortiri: auctore Varrone q̄ ait Mīcādū erit cū greco. vtrū ego il-
lius an ille meū sequatur quo quidē adagio haud inelegēter vū
possūmus ad alicuius viri probitatē ac integritatē ostendendam.

Varrō.

COmnes sibi melius malunt q̄ alteri.

Terentii. **Q** Vum nemo seipso sibi carior sit. suę cuiq; p̄fecto seruēdū
est utilitati. modo id sine alteri⁹ i cōmodo fiat. Vnde pro-
verbiū manauit. Oēs sibi melius mallet quam alteri. Au-
tor Terentius in andria.

Terentius in andria.

CDei laneos pedes habent.

F Atur⁹ qui hoc est tps dicit falcē iō gerere ferf: q̄ tps oī
metit & lecat. siue q̄ iſertionē & furculogē & portogē dis-
nā tradiderit. hāc ei i ciciliā decidissē dñt. q̄ si tēna illa maxime
fertilis pulsusq; a filio de regno: qm̄ tpa senescētia ab his q̄ polb;
ea nata sūt: depellūt: mox & vidēt: eē: q̄a certa nature lege iter se cō-
nexa sūt tpa v̄l̄ ga oēs fruges qbusdāvīculis nodisq; laternantur
Apollo do āt scri. Saturnū laneoviculo p̄ ānum alligari solitū & i
mēle decēbri i die sibi festo soluit. Vñ ortū eē puerbiū Deos laneos
pedes h̄e significarivero p̄ hoc dec̄o mēse fēmē iūtero aiatū ivl̄
tā augeri q̄ donec i lūcēveniat mollib⁹ nature vīculis detinetur.

CTrium literarū homo.

H Oc plautinū dictū Trīū literarū homo: i aulularia puerbia
le est. vbi cōgrīo coquus strobiliū ferū subobscure fūcāp;
pellauit. hēc em̄ dictio furtribus literis cōstat quos nos haud ille
pide in consimili re vt possūmus.

CPirum vulpes comedit.

V ulpes aīal sagacilimū rapto vinēs carne vescit que tamē
fame affecta pirū comedit sed diffūciter. Vnde prouerbī
Plautus. um ortū teste Plauto: qui i Mustellarī ait tā facile vīuēs: q̄ pirū
vulpes comedit. quod in eos vīsurpare possūmus quīrem admodū
difficilem tendat vel aliquid fere inniti grauate agunt: perinde
ac vulpes est pirum.

CQuod scīs nescīs.

Hoc Teretiū ī heanton.syr^o seru^o iquit tu nescis id quod scit.Dtomo si sapies.qd puerbialiter dictū est significat n. qnq; prudetis eēdiū imulare se id ignorare qd sciperi de ac si nesciret.Vñ illud horatianū flutiā milere cōsilis breue & alibi dulce est describere loco.& Plautus quod scies nesciuersis.

Teretius

Horati^o.
Plautus.**C**Aqua hæret:

a Quia quā hæret nō fluit recto fluxu.Vnde ī eos puerbiū venit aqua hæret qui quēadmodū quā aqua hæret nō habētes verū cursu:n absurdā dicit:& minime cōueniētia:ac ab omni ratiōis discursu aliena auctore.Cicerone ī tertio officiorū : vbi ait quā dē Epicuro loqtur.dicit ille qdē multa multis locis sed aqua hæret.(vt aiūt)hoc est allucinatur.

Cicero.

CQuanto plus biberint.tanto plus sītient partii.

v Inū mentē hoīs mutat.ex ebritate vero milia scleratum gignūtur propter quod lapiēter equidē lecedēmonijs vt iuuenes a temulētia abducerēt seruos mero iugurgitatos ī cōiuia ducebāt:vt illi cernētes temulētorum turpe de honestamentū velut rem foedissimū perhorrescerent.sed quā homīnes temulentī aīo animi secreta pferant merito teste Pīnio iā vu'go attributa ē vi no veritas.hic etiā mox palor.& gene pēdule.& vlcera oculorū & tremule man^o ac multa quidē dictū foeda sed hoc vñ ebrietas vñ tiū maximū habet.quod bibēdi cōsuetudo auget auiditatē.Vnde est illud puerbiū Quāto plus biberit tā:to plius sītient partios.

CDei facientes adiuuant.

Oc puerbiū simile pene est illi.quod īserius referā fortē fortuna iuuat:significat aut:quod priusq; icipiam^r:deorū auxiliū iplorem^r quā illi nobis aliquic agētib^r faueant.
Vnde Vergilius ī primo georgi.ait In primis venerare deos. Et Marcius deos oro qd Varro de re ruiticali.priovsurpat ita scribēs Marcial^r et quoniā(ut aiūt)Dei faciētes adiuuat primus iuocabo deos. Varro.

CScuto pacem petere.

DIuus Hieronimu^r epistola.xij.Scuto pacem petere puer Hierenbialiter dixit quod ī eos adogij loco usurpari potest:qui nymus. sub specie pacis petendā bellum inferunt.

CQui arat oliuetum:rogat fructū qui stercoreat exorat qui cædit cogit.

a Gricolas hocvet^r ē puerbiū:quo admonen^r:vt oliuetū cole re debeāt:qd quā a Colu.li.vi.pbe declarat:ei^r ideo verba po.Quā ēt iquit cōplurib^r iterpositis ānis oliuetū putādū ē.Nāve teris puerbiū memisse cōuenit.Eū q aret oliuetū:rogare fructū q

Poly.ver.vrbinatis.

stercoret exorare qni ca dat cogere.

¶ Iniquum petendum vt æquum feras.

Cicer.

Oc ver⁹ puerbi⁹ significat eni q̄ honestū aliquādo petē
h dū est, vt honestū ali⁹ equamur vt Ci. p Milone facit q̄ illi
diatorē primo Clodiū ostendit tñ addit ex alij danti etiā

Fabius.

si id nō tuiss et, talē tamen ciuē(hoc eni haud æquū est), cū summa
virtute interfectoris & gloria necari potuīt et. Quid cum a rabi
li, quarto oratoriarū institutionū luculenter declarat, ei⁹ subiecta
verba. Nec ullum tñ inquit ordinem de quo prius dixi dānauerit:
quia qdam & si ipsa sint dura, id tamen valent vt ea moliant: q̄
iequuntur. Nec omnino sine ratione est. Quod vulgo dicit iiquū
petendū. Vt a quū feras: quod tamē nemo sic accipiat: vt omnia
credat audienda, recte eni gr̄ci p̄cipiūt non tentāda qua om
nino effici non possint. Vnde Terentianū illud. Quoniam nō po
tent fieri id quod vis: id velis: quod polis.

Terētius

¶ Ut pisces hamo: ita homines beneficio capiūtut,

Pud sicut os tritū est sermone puerbi⁹. Ut pisces hamo ita
homines beneficio capiuntur: quo notatur hominū cupi
ditas, q̄ beneficis tanq̄ appositis escatioibus capiti tale

Terētius decipiūtut ve, uti pisces elca. Vnde Terentius i adelphis ait nescis
ineicare homines.

¶ In caria hoc faciendum esset,

strabo.

Ares(vt testis est Strabo libro duodecio geographiae) popu
li sunt i asia minori de qbus Mar. ait laudib⁹ immodicis ca

Marcus.

res i altra ferūt, qui quoniā ferociū imi & bellicosimū imi sunt dicē

Pō. mel.

te pōponio Mella Caria sequitur habitatur incertæ originis, ali⁹
idigenas: iunt q̄ pelasgos, quidā Cretas existimāt, genus v̄ḡ eo
quodā armos, pugneq; amās: vt aliena etiā bella mercede ageret

Hic gr̄cū ortū eit puerbi⁹ in Caria hoc faciēdū eil et: quotiens
volum⁹ significare aliquid cū periculo(Silēt eni leges inter arma

Cicer.

vt Cice. ait(esse ibi ei hominū genus intra stabile est auctor. Ci. i
ōtione p Lucio Flacco iqt qd de tota Caria ē: none hoc v̄avo eul
gatū ē: si qd cū periculo experiri vel i Caria potissimū ēē faciēdū.

¶ Quo nō peruenit leonis pellis: vulpina ali uēda est.

Plutar.

Ilander lacedēmoni⁹ Auctor Plutar dicere solebat quo nō
pueraret id ē leōis pell: vulpinā pellā ēē assuēdā quo puerbi⁹
aliter dicto significatvbi ius nō fatis pollet: adhibēdā eē vulpecu
læ fraudēt gr̄ci(sì fabul⁹ credim⁹) Trojanos mitis p⁹ p̄stlijs: vt
Annibal Marcellū: vt Tarq. gabios, vt Sānites virib⁹ haud quaq
pes duce Pōtio ad Baudias surculas cōanos cōsules fraude isidijs

pernenerunt.

C Bene plaustrum perculit.

D Lastrū q d currū significat: quū bubulcisiue aurige mīta quadā dexteritate vertāt hinc teste Donato deriuatū ē p uerbiū: bñ plaustrū pcult. hoc est puerit. quod de ijs dicitur qui suis verbis facile quempiā sententia abducunt. & a Te. Terenti. in Eunicho his verbis usurpatū: quo trudis: q pcoletis iā tu me.

C Ansetes inter olores strepunt

Lor latine cygū grēce auis ē cādidiſſia .vocē habēs argu-

tā Oui. Ad vada meātri cōcinit alb' olor. Anser aut obitre

pera. ob hāc igī iparilitatē factū ē i eos puerbiū q se ijs re

bus quas ignorat petulātius audent immiscere. vel de re

bus suis niniis presumunt.

C Scis vti foro.

Q Vum mercatores ante locum commercij. nō. pr̄scribant quā toyēdat quē adueixerint: led secūdū annonā fori. quā deprehēderint. consiliū de vēdēdis aut nō vēdēdis mercibus suū mant. hinc ortum prouerbiū. Scis vti foro Vnde cū aliquis pro loci: pro temporis: pro personarum ratione non ignorat quod se facete opotet eleganter dicimus: Tu scis vti foro de quo mētionem fecit Terentius in Phormione.

Donat^o.

Ouidius

Terenti.

C Maria mótesq; promittēre.

D Rouerbialis hyperbole est p superatiōem facta nā mare est elemētum latissimum mótes vero sunt moles quedā maxia illi igī qui ea quā fidē excedūt: temere pollicenē dicūtur maria mótesq; pmittere q d Terentiuē i phormiōe vñt pauit dices pellexit modo nō m̄tes auri pollicēs cui nō absimile est Horatianū illud parturiēt mótes nascer̄t ridicul^r mus & Persi us Saty. iij. Et quid opus cratero magnos protmittere montes

Terenti.

Horato.

Persius.

C Omnia sub vna myconum

Trabo libro. x. geo. quū de cycladibus loquitur: supra extat inquit & mycon^r sub qua gigantū nouissimos ab Her mactatos iacere fabulantur. Equa deriuatū est puerbiū Omnia sub vna myconū. quando quidem que matura distinguntur: sub vnu titulū. descriptionēq; duccūtur. hāc ille: hui^r adagij haud dubie s̄esus adusus ē. sed ne hūc locū iexplitatū (si fieri pot) reliquā non nullorū sententia. sane eruditōrū referā quidā dicūt Strabonē allusiose ad naturam gigantū. hijs quīs formam humānam excedant: homines tamē sunt: & ita sub vna descrip̄tioē dūcuntur. Quidā autem dicunt prouerbiū deriuari ab eo: q omnes gigantes simul iaceant nā licet natura separari eſt: hoc est ali^r alicubi maneret oēs tādē habuerūt. sub myconū iacuerū. q sentē

Adagiorum & proverbiorum veterum lib.

Vergili⁹ **C**itia si portior (vt placet) ē. quoties ea quæ sparta diu fuerūt: i vna
coadunantur elegāter dicere possimus. Omnia subvnā myconū
Cetera obseruauit apud Vergi. myconē tertij ordinis. nō. myconū
secundi pro. etri. ait enim in tertio æneidos. errātē mycone celſa
gyatog̃ reuinxit. vt in alterutro menea sit. Vnde etiā illud est.

CHic myconius est.

MYCONIIS omnes Strabone teste eodē lib. calui sunt qui my-
conios inquit etiā quidā caluos appellans quū il lud viti-
um ea passim exuberet i titula. Vnde auctore Donato su-
per Ecyro ortū est proverbiū vt quum quēpīam calibicio labo-
tur videmus. dicamus hic myconius est.

CSingula regio habet suos cantus.

Vergili⁹ **i** **N**s singulis regionibus sunt quadam propria. Parthianē
faculandi calleb: vt Vergilius. Gens sua quidem sumptis
non tarda pharetris Archades a natura vim musicæ ha-
bebant Idem ambo florentes a tatisbus arcades ambo. & cantere
pares. Thracia circa arma tractanda floret. Ouidius armiteram
thracē qui regat alter erit. Vn vice proverbiū factum est: qd quā
volumus significare alias gentes alijs moribus viuere.
Aut artibus excellere. dicimus singula regio habet suos cantus.

CMalum consilium consulitori pessimum est.

Celius. **S**TATUA ROMÆ i comicio posita Horati⁹ cochtis fortissimi
viri de cœlo iacta ē ob id tulgit piaculū: muadū aurispices
exhereturia acciti inimico atq̃ hostio i ppiz romanū aio
initiū erat eā te cōtrarijs religionib⁹ procurare. Atq̃ nū statu-
suaserunt i int̃ riore locu perperam transponi. quē sol oppositum
circūdīq̃ aliarū qđiū nunquā illustraret. quod quū ita fieri p̃sua-
sissēt. delati ad popu.ū: pditiq̃ sūt. & quū de phidia cōfelli esset:
ne cari sūt. Cōstitutq̃ ea statuā p̃inde vt vere ratiōes post cōper-
te mouebāt in locū editū iubducēdā: atq̃ ita i aera Vulcani subili
miori loco statuendā. Eaq̃ res bñ & plere reipu. cellit. Tūc igit̃
teste Ge nocti⁹ Atticarū libro quarto capite quito. qđ in hecru-
scos aurispices male cōsolētis aiaduerū vidicatuq̃ tuerat versus
hic sc̃ te fa& us: cātatusq̃ puetis vrbe ora tertur. maium consiliū
consul. tori p̃elli mū qui iā in proverbiū cellit i eos: q̃ quū cōsulēti
bus se male cōculat. hui⁹ subinde dolosi cōsilij p̃oenas expedūt. de
M.Var. quo etiā M.Var.lib. tertio capite secūdo de te rustica mētione fa-
cit. Vbi illud notatu dignū ē qđ cōslu. tor. p eo q̃ dat cōsiliū capi-
guū grāmatici cōsulorē appellat eū q̃ consiliū petit. Hora i prio
Horato. sermonū usurpauit scribēs sub Galli cōsulor vbi hostia pullat.

CLatet anguis in herba.

Poly. Vergil. Vrbina. Fo. xxij.

Emissichi^o Vergili^o versus ē. iā puerbi^o loco vulgat^o: hic Vergili^o
Dutiq^{ue} deriuatus nā Eurudice Orpheivxordū herbas perā
bularet calcauit iſcia latenteſerpentē: cuius morsu perijt
nos itaq^{ue} quū volum^o ſignificare eē cauedū nequid iter res letas
noxiū nobis incautis eueniat dicimus later Anguis in herba.

¶ Dum pluit molendum eſſe.

Lini^o libro. xviiij. capite ſexto ait malū patrē familiās eē. Plinius.
p. quisq^{ue} iterdiu taceret: qđ noctu poſſet peiorē: q^{ue} protectis
dieb^{us} ageret: qđ feriatis debetet pefimū vero: pui ſeruo
die poti^o ſub teſto operareſt quā i agro. qmīigitur (vt Ver. i Geor-
gicoz p̄iō docet) pro qualitate téporis munia ſubēuda ſūt. hic fa-
ctū eſt prouerbiū dū pluit molendū eſſe. eo enī tpe ſub diuo agris
culę ſe exercere nequeunt quo vti poſſumus, quū rei gerēdā tē-
pus idoneum eſſe ſignificare volumus.

¶ Herbam tibi do.

Erba i hoc loco palmā. id eit victoriā ſignificat vt Vergi. Vergili^o
h in tertio Georg. Atq^{ue} imemor herbe victor equus Vñ te-
ſte Plinio libro vigefimo ſecundo capite quarto apud anti plinius.
quos ſumū victoriæ ſignuerat herbā porigere victos. qđ pinde
videbat ac ſi ſe le victos iaterent: & victoriā cederet. Et ei (vt te-
ſtat Fe.) qui parato curiu aut virib^{us} contedebat. quū ſuperati erāt
ex eo ſolo i quo certamē erat. decerpitā herbā aduerario datāt. q^{ue} Festus.
paſtoralis vitæ iudiciū erat. Ex quo auctore. Ser. luper. viij. cnei. Seruius.
dos ractu e prouerbiū. Herbā tibi do hoc eit lateor me vici. Cur
aut palma victoriæ ſignū eſſe et. Aristo. in ſeptimo problematū & Aristo.
Plutar. huius i octauo Symphonicorū ſcribit. Si ſup palme inquit Plutar.
arboris lignū magna poſcera iponas: ac tam grauiter vrgreas one
relq^{ue}: vt magnitudo oneris ſubſtineri nō queat. non doriu palma
cedit. nec itro tieſtitur: led aduerius p̄cetus iuſurgit: ſurſum nitif
recuruātur q^{ue} propterea alt Plutar. in certaminib^{us} palmā ſignū
eſſe placuit victoriæ: quoniā iugeniū eiusmodi ligni eſt. vt vrbē. Plutar.
tibus premetib^{us} q^{ue} non cedat. h̄ac ex Gelio libro tertio:

¶ Pupilla oculi nobis charius.

Vpilla ē pars illa oculi parua i media cornea ſita. in qua
Dita abſoluta viſ ſpeculi reddit. vt tā exigū ſpatiū totam
imagine hois reddat. quā cauſa eit auctore Pl. lib. xi. ca. plinius.
xxxvij. vt pleraq^{ue} aues e manibus hoīm oculos potiu imū appre-
tāt q^{ue} efigiētu i ijs cernentes ve. ut ac cognata defiderit. t. det.
Hac nobis adeo chara eſt: vt locum prouerbio dederit. quum dici
mus aliquid pupilla oculis nobis chari^o eē: vel illud q^{ue} oculi vidi
f. i.

Poly.ver.vibi.

Plini. ait) sūt pars corporis p̄æciosissima. Si quidē ijs lucis vñi vitā
distingūta morte. Vñ Macrobi. i frōte lib.ij. de Somnio Scip. Fu-
stachi inquit luce mihi carior. Nec p̄teat me p̄æterist. q̄ Geor-
gius Alexandrinus hō ip̄ense doctus pupillā penultima correpta
nō pupillā vocari contendit. Cxterū pupilla: nō pupilla legitur.

C Fas nefas.

E As nefas: velis nolis: sana nefanda: digna idigna huic
modi elocutionem p̄alim prouerbiales inueniuntur: apud
scriptores auctor Donatus.

C Is se reperit.

Oc teste Donato vetus prouerbiū est. & a Terentio in Es-
nucho usurpatum dicitur autem de ijs: qui ipsi se prodūt
vt puta si quis quereretur in noctu & nūsq̄ inuentus vo-
ce emittere tunc ille se reperit.

C Hic se furti alligat.

S Olen plāriq̄ hoīs ita temere loqui: vt quo magis sed defē-
dere cōtendut hoc se se per inscit. à grauius culpæ astrin-
gūt. Vñ ortū puerbiū hic se furti alligat in eū: qui (vt vul-
go dicitur) sibi pedē securi ferit. Ergo summa quidē (quæ admodū
Cicero. precipit adhibenda est in loquendo diligentia. & illud (te
Gelius. faciendū est. Silere quum opus est & tuto loqui nam
Apulei⁹ quod nemo scit. pene non fit: vt Apuleius ait: quod enim vos per
signauiam emittitur: mox per iugulū reditur: quot scelerā: quā
crimina vñico verbo detegūtur. quæ paulo post nobis cladē: mor-
tem p̄ efferunt quod decenter Terentio usurpatum.

C Tua verba gerre sunt. Vel gerras clamitas.

Erre a gerovel a garrio: vt quidā volūt: dicē nugas: p̄prie-
ḡ significat. Vñ quā puerbialiter quempiā nugari signifi-
care volumus: dicimus tua verba gerre sunt quod adagiu
Plautus. Plautus i penulo facitib⁹ ait tu⁹ blandicie mihi sunt (quod dici
solet) Gerre germane. Nos a græco gerras deductas exultimam⁹
qui vocant crater vi mineas. quā enim Athenienses auctore Fe-
sto syraculas opsiderent: & crebro gerras posceret: irridates sicut
gerras climitare coepérunt. Vnde factum est gerras climitare est
nugando irridere.

C Egregia musica quæ sit abscondita nullius rei est.

Vñ hoī eruditio nihil qc̄q̄ suavirtus p̄fit. si illā ip̄sa ocul-
q̄ tat: aut musices calēti arte: itidē canere nō vult. hic ortū te
ste Gelio prouerbiū: qui in. xi. noctium. Atticarum ait:
Nocti inquam magister verbum illud. L. yetus egregiam musicā

que sit abscondita: ea est e nulli rei: & Trāquilli⁹ de Herone græcū Horati⁹. puerbiū inq̄t iactas occultæ musicæ nullū eē respectū. Cui nō ab simile ē Horatianū illud: parū sepultæ distat iertiæ oīs celata vir⁹

Vīue morib⁹ præterit⁹. Loquere verbis presentibus.

p Hauorin⁹ phūs autore Gelio lib. primo capite. x. adolescēti veterū verbis cupidissimo: & plerasq; voces nimis priscas & ignotissimas i quotidianis cōmuni busq; sermōibus expro mendi. Curi⁹ ingt & fabrici⁹; & Coruncanus antiquissimi nostri & his atiq̄ores. Horati illi trigemini plane & delucide cū suis fabulati sunt. Neq; aruncorū aut sicanorū aut pelasgorū qui primi coluissē i italiā dīcūtur: sed etatis sue verbi locuti sūt. Tu aut pide quasi cū matre Euādrinū loquere sermōe multis annis iā desito vteris quod scire ad que itelligere neiem vis. quæ dicas. Sed anti quitatē tibi placere aīs: q d honesta: & bōa & sobria: & modesta sit Vñ ergo morib⁹ p̄teritis. loq̄re verbis p̄sentib⁹ h̄c phauorin⁹. sed hmōi verba audio p̄si imylurpari: adeo q iā i puerbiū cesserit i eos: qui nimis antiquarij sunt. ¶ Tenetote intro pelliculam.

p Rouerbiū erat apud atīquos in cū q rē vltra vires tētaret q dicebāt teneto te itra pelliculā. hoc v̄surpat Horati⁹ i ser monib⁹ & a marti. li. iiij. i cerdonē aptili me dicit hic carminibus lusisti sati s̄t: sed te(mili crede) memeto Nūc in pellicula Credo Marthā tenere tua. ¶ Animam debet.

m Os vet⁹ erat q so uido nō eī exppter pris alieni magnitu dinē creditori addicebat. hoc ē tradebat tāquāvēdit⁹ Vñ fa ctū e teste Donato puerbiū grēcū de his q quū grāde q̄s alienū cō Donat⁹. tlauerit aīam ipsā debēt. i. necesse ē nō motes. ted seipso i cretoris ptatē tradere. quū nos itaq; volum⁹ quēpiā significare eā ob era tū scite qdē dicim⁹. hic aīam debet. ¶ Immisi fontib⁹ ap̄os.

a Pris qdā i luto volutādi gratia est quare putos fōtes coenos reddūt ex quo ortū est. puerbiū rusticānū Inmisi fontib⁹ bus ap̄os. quos exprimis stulticia eoꝝ. q suis reb⁹ perniciem mitunt: quod Vergilius in Bucolicis v̄lurpat.

¶ Obsequium amicos. veritas odium parit.

t Olāt pleriq; hoīs alīea flagitia p̄cupide & videre atq; rep̄hē dere sua āt nevidēt nec oīno ab aliīs obiurgari patiūt hīc iḡ Terētianū illd ē q d ab eruditis vice. puerbiū v̄surpi audio. Obseqū amicos veritat odīū pit. nā molestaveritas ē qdē ab ea nascīt odīū q d ē venenū amicitiē. ex quo seruile ē illi adulatoꝝ. hoiez gen⁹ q malefacta laudātes amicos p̄cipitāt obseqū iḡt m̄to pniciossi us ē q veritas q d p̄ctis idulges aīcū abi sinit. scitū iō t. Ci. i. a. illd

Prouer.& ado.veter.libel.

Catonis est multo melius de quibusdā acerbos illicitos mereti quam
eos amicos qui dulces videant illos verū saepe dicere: hos nūquā
Annus fructifiat: non tellus.

Theop. t Heophrastus lib.vij. inquit ad frugū incrementū alementū
tū p̄ plurimū quidem cœli temperies at p̄ in totū anni con-
ditio iuuat. imbribus enī serenitatibus p̄ opportune securis omnia
feracia atq̄ fecunda redduntur. quācōrem non p̄ erperā prouer-
Vergili⁹ bio dicitur Annus fructificat no telius. Vnde vergili hoc idē a fit
mans ait humida sol sticia at p̄ hieemes orat serenas agtice.

¶ Multos modios salis cū amicis ededos eē.

Vum nihil sit difficultas: q̄ animū hominū peripice: est
Q loge quidē cū amicis viuendū tēpore. anteq̄ vera in amicis
itā eī et appellē sunt. n. quidā qui ad repus amāt quidā
aut amicitia vti. itate p̄bāt. vt philippū macedonē acere con-
sue. si se. frog⁹ pdidit: propter q̄ solū aiebat amicos cito noli ac-
quirere quos ac q̄ siueris reprobare caue hic ractū ē puerbiū mul-
tos modios salis cū amicis ededos eē (quoadmodū Cicero in amici-
tia docet) munus amicitie expletu sit hoc est diu si mul viuedū eī
nā quū ex condimentis nihil minus quam satis comedamus. ad
multos proinde modios edendos longo tempore opus eīt.

¶ Non nobis solum natū sumus.

Plato. d Iuin⁹ plato ad architā Tarentinum scripsit Cui⁹ hec verba
Cicero. sūt Qui literas reddidere tuas: narrauerūt nobis te moleste
Nota. ferre: quod a publicis tūcē ciuitatis occupatiōib⁹ te libertate nō va-
leas quod igit̄ dulcissimū vite gen⁹ sit agere sua p̄serti si q̄s talia
elegerit facienda: qualitatū oībus manū eītū est. Sed illud quoq̄ te
considerare oportet. nullū nostrū sibi solinatum esse sed ortus nos-
tri partū sibi patriā vēdicare partē parētes. partē amicos, multa
isup p̄ tēporū diuersitate nobis accedere: quib⁹ nostra vita occu-
pata eī. vocāte igit̄ te patria ipa ad rēpu. gubernādā. absurdū forsi
tā esse et nō patere Plata haec tenus. hoc itaq̄ vt Ci. i officialib⁹ li-
bris ait p̄clarū dictū quū iā loeo pueris inoleuerit quoties volu-
mus significare oīa reterēda eē ad cōmūnē vtilitatē & omni officio
alioz aīos demerēti oportere. oībus p̄ adēse dicim⁹ nō nobis so-
lū natū sum⁹. p̄serti cū nemo tār⁹ sit: q̄ d̄ sibi latīs sit: q̄ no fit nobis
inuicē succurrēdū est. ¶ Lentiscū mandētes.

g Recor̄e hoc vet⁹ ēadagiū id ē lētiscū mādētes aduersus eos q̄ nūmīose comēdi studio sup̄flūtūt: quasi dētib⁹ ex
tetēdis & fricātis tātū icubūt p̄desidia Nā lētisc⁹ teste pli. natural
historiq̄ lib. xv. arbor ē mastichē sudās gūmi modo: ex qua dētis

ciū poeta Martialis i aphoretis commendat. Leniscum meli⁹ sed frōdea cuspis deuerit dētes pena leuare potest quo nos i eos vti possumus qui circa curam corporis (veluti Trāquillus de Cæsare refert) morosiores sunt.

¶ Diuide ficos.

p Rouerbiū græcū ē .i.diuide ficos tractact i a fratribus diuidetib⁹ bona : qui eosq⁹ minima q⁹ diuidi postulat: vt fitorū pte diuidivelerit: quod Martialis vrbaniſſim⁹ poeta libro quito i Caliedog⁹ usurpauit vbī iquit Quadrigēta fecat q dicit sicamerize idē diuide ficos. quoties itaq⁹ aiarū aut vēdētē emē temue aliquid. vel diuidentē quod minimū quodq⁹ magni æstimet: notare volumus eleganter dicimus sicamerize .i.diuide ficos

¶ Honores mutant mores.

i Lili qui adipiscuntur magistrat⁹: i imperia: honores: diuitias. opes & eo oia q⁹ sunt i manu fortune debet auctore Cicero. ne i officialib⁹ lbris le peride gerere ac tēporis cōditio & ipsa dignitas poscit. quia (vt Pittacus ait) magistratus viros ostendunt. Pittac⁹. Vñ in puerbio dicis honores murāt mores: quod ita oportere ill d Fabij maxime exēplū perhelle docet: qui teile Liui lib.iiij. de se Liui us. cūdo bello panico in apuliā filio legat ad Sueſulā i castra venit quū obuiā fili⁹ progredere: litorēq⁹ verecūdia maiestatis ei⁹ an irēt taciti: præter duodeci fasces equo fasces pīct⁹ ē senex vt Cōſula adiudertir: p̄ximū lictorēis enim mos erat misit. & vt is descederet ex quo cōclamauit: quū demū defiliēs experiri iquit: volui fili sati ſcires cōſulē te eē: cui⁹ vel valeri' maxūn' libro ſecundo me minit.

¶ Silere a bonis.

f Ilet coelū. luna herba: cū q⁹ ierenū est Luna q⁹ coit. hec ab q⁹ nōdū germinat Priora duo ex plinio vitimū ē columela. Silēt & a vēto loca. a plinio Catullo p̄ dicitur & i ſacrī ſliteris ab Ambroſio puerbiū ſilere a bonis: p eo q⁹ d est. ad cōtumelias non hincere ſed abſurdere: obmutescere q⁹ virtutis cōſciencia.

¶ In ſpongiam incubuit.

a Vgust⁹ cæſar Auctore Trāquilo quū tragœdiā de Aiace magno ipetu exordiū nō ſuccedēt ſtilo obleuiſſit et: qrentibus amicis. q d nā Ajax ageret. ſeftiuitet rel pōdit. Aiace ſuū i ſpōgiā icubuit: e: ſignificare volēs ſe ſpōgia deletilide leuifſe A. acez ſuā tragœdiā. q d etiā Macrobi. i ſecundo Saturnaliū testatur. hinc Macro. itaq⁹ iā vice puerbiū ioleuit q⁹ quoties volum⁹ ſignificare aliqd obiūioni mādatū vel ſe tanq⁹ minus probaruz iam interruptedum penitusq⁹ delecū eū: elegāter dicamus in ſpongā icubuit hoc: ē

Poly.ver.vrbinatis.

incidit. Scripta ei quā improbanſ. Spōgijs deleri ſolet quā ob hoc
Martiaſ deletile priſci voluētū. diſcente Martia. vtilis hęc quotiens
Plinius. ſcripta nouare voles. illud obiter ānotatu dignū ducim⁹. q̄ plini⁹
libro. ix. nat. hist. capite. xlvi. Spōgijs q̄q̄ de his ſūt q̄ tertiu⁹ natu-
rā habet: nō aliaſ ū. ne q̄ fruticū ſenſu in ille tradit iteſectū ei igit̄
is ineſi e aperet. quiaybi auulſorē ſenſere & cōtracte multo diſſi-
liuſ abſtrahūtūt. hoc idē fluctu pulsante faciunt. hec ille.

¶ Vultu res cadauer expecta.

Iuuenaf. ¶ Eneca i ep̄iſtola. cy. de captatorib⁹ puerbiū eſt qui quū mi-
rū imodū (Iuuenalis ait) oblectentur alienaviuere quadra.
nō ceſſant blādicijs & illecebris quibusdā ac obſequijs alienas ca-
ptare coenas: q̄ merito vultutes appellant: nam vultur perinde ac
Ennius. captator coenas cadauera ſectatur: p̄ter ceteras aues vt illnd En-
nij vulturis i ſiluis miferū mandebat hominē. vei Plini⁹ teſtiſi-
cant eli. x. capite. vi qui triduo iquit aut biduo volare eos vbi ca-
dauera rutura ſunt. Ceterū hoc idez adagiū Martialis libro ſexto
vſurpaſſe videtur. vbi ad op̄iannuz captatorē ſcribit Amisit pati
vnicum ſilanus. Cellas mittere munera op̄ianę. Heu crudele ne-
fas maleq̄ parte Cui⁹ vulturis hoc erit cadauer. hec ille nos igit̄
nō min⁹ prouerbialiter quēcunque alicui rei percupide in hian-
tem vulturem appellare quimus.

¶ Nabis ſine cortice.

Horati⁹. ¶ Ethapora eſt ab ignariſ natādi ſumpta. qui ne mergetenſ
aquis: alligāt hūeris corintice: ſiue (vt hodie fit) andam cu-
curbitā. quo ſine artificio i ſuperficie aquarū ſubſtentātur. ſignifi-
cat enim aliquid ſine diſſicultate alienoue adminiſculo agere: fa-
ciūt. quinandi arte calent: quod Flaccus Horatius i primo ſermo-
nū puerbialiter vſurpat dicēs: mēbra animū tuū uabis cortice ſic
me et cetera.

¶ Te Mattea iuuant.

Martiaſ. 8 Eorgius Alexādri⁹ enarrās hūc Martialis locū libro de-
Nato. cimo ſed te Mattea ſola iuuat: ait hoc grecū eē puerbiū de-
ijs qui ſupra modū delicati ſunt mattea. n. q̄ tranquilo. Calicula
fœminino gñe. ptulit p̄ciosa edulia ſūt. ap̄d grecos matyasi ſigni-
fiſcat mattea: ſeu inacteas cōficeret. hoc ē ganeata cibaria q̄ d̄ in gu-
loſos & delicatos vſurpat elegāte pōt.

¶ Cupressi ūſcis ſimilate.

Horati⁹. h Oc auctore Porphiō grecū eſt adagiū i malū pictore & ab
ho. i poetica arte recēſitū q̄ duū nesciret bñ pigere: q̄ cuplsum ab
hoc naufrag⁹ qnā petiſt i tabella fatū ſuū exprimi: ille ait interrogā-
uit nū ex cuplſ ſovelet aliqd adiſci. hic. igit̄ i ludicruſ puerbiſ cellitī
eos q̄ relicta propria materia: quē exeg desperant. iportune alios

ornatus induunt.

¶ Leoni mortuo barbam vellis.

Eo animal ferociſi mū facile i irā prouocat vertit in quā
natura ipſa pron' est. Verū mortu⁹ (vt cætera oia aialia) qz
uis irritat⁹ nime excitatur Vnde factū ē puerbiū qz quū quispiā
vult aliquē excitat⁹ qz moueri nō pot dicam⁹ Leoi mortuo barbā
vellis quo. Mat libro.x.in ligellā vſus eſſe videtur: vbi ita inquit **Martial**
Quare si pudor est. ligella noli Barbam vellere mortuo leoni.

¶ Oderunt dum metuantr.

c Aius Caligula prīces Suetoni⁹ Auctore tragicū illud sub
ide iactabat:oderit dū metuāt ex quo exclamat Seneca di
cēs Vocē illā dirā & abominādā oderint dū metuāt. Syllano ſciſ
ſeculo ſcriptā idē libro.ij.de clemētia cōſidero multas voces ma-
gnas ſed deteſtabilis in vitā humāna puenillē vt illā Oderit dū
metuāt. Cicero quoqz i primā ātoniarū videm⁹ etiā iquit in fabu-
lis ipſis qz illis oderit dū metuāt dixerit: pñtiosū fuitſe. Vox aut
hēc tragica ē:& ab Atreo crudelissio apud poetā tragicū vſurpata
cui⁹ rei mētio quoqz fit ab eodē. M. Tullio i prima de officijs. ſed
quū met⁹ ſit mal⁹ cuſtos diuturnitatis.cōtra qz beniuolētia fidelis
vel ad perpetuitatē. debet bon⁹. Princeps potius diligi vel quā ti-
meri p̄clarę. enim Ennius quē mutuāt oderit. quē quisqz odit pe-
rife expetit & neſce ē multos timeat. quē ml̄ti timet ad opes aut
principis tuē das nihil apti⁹ beniuolētia lубlitoze:hæc ſūt munimē
ta firmiſſia:hæc arces iexpugnabiles & vt ait veriliſ ie Cyr⁹ apud
Xenophō. non eſt aureū ſcaptrum. qd̄ regnū ſeruet. ſed animi ci-
uiū t̄c̄p̄ ſunt regibus veriſi mū maximeqz ſecuqz & Bias prie-
neus ciuibus omnib⁹ placere ſtude. habet id. n. multū gratiæ:co-
tra ſuperbia ſemp nocuit dicere ſolebat. Dyonisius. Tyrā. vīcula.
adamaniana eſſe metū. violentiā:claffem:& decem milia armaz-
torū. Sed quiſ nō videt magis vincula adamatiña & eſſe & dici:
debere beniuolētia:iuſticiam bñficiam atqz clementiā. quū
glioſū ſit diligi. iuidios ſuero at. p̄caducū metui p̄ ge iclīte Guicie
& paternis iſiſte vestigis:collige ſiſti facis) tuoꝝ ciuiū beniuolē-
tiā dato operā vt ſis magis diligēdus q̄ timendus p̄fecto vt citra
aſſentationē vera pſitear: null⁹ vñqz iuſtā charis ruit. q̄ illustris
ſima gens feltria oib⁹? Urbinateb⁹ ceteris ſuis ſubditis oib⁹ exui. oib⁹
bus etatib⁹ chara ē Certati tu cū O:patrio amaris coleris: pbaris
deniqz vrbiates.n. teviuei volūt nec poſſūt feltria doin⁹ nře ciuita-
tis caput ſpes ſalutē ē cui ſciū ſalutē libertatē trāqllitatē oia deni-
qz quib⁹ iā multos ånos frui mut. bona accepta referim⁹: per quā
iam immutari p̄t vox illa dira oderint dū metuāt. In vocē ama-

Sueto.

Seneca

Cicero.

M.Tul.

Ennius.

Cyrus.

Diony.

Prouer. & ada. vete. libel.

bile diligent nec metuāt. diligimus enī te ac patruū ardētissimis
perinde ac patres nostri Federicū parentem tuum amarunt: nec
meruim⁹: colimus certati. nec paucitimus veremur. nec horresc⁹:
m⁹dij faxint vt ita tu simul cum patruo diutissime floreas: & enī
florebimus nos itidē. sed eo iam reuertatur vnde digressa est ora-
tio. Hęc vox itaq; principū est: & in eos loco prouerbiū vulgata:
quā ideo iter prouerbia rettere placuit: vt principib⁹ & regib⁹

dignū aliq; uidattigill e videremur.

C Hoc bene sit.

Oc apud antiquos prouerbiū fuit: quēadmodū dībñ ve-
h tāt aut fœlix faustūq; sit: quotiens re admodum magnā
& inusitatā aggrediuntur erāt Nā sic Persius Satyra quarta

Persius. Auarū veluti rē magni sumptus cœnaturum inducit dicente hoc
bene sit Liviū itidem ab urbe condita. quum trecentis fabijs il-
lis inuenientes euntibus loquit: vt illud inquit agmen faustū at
q; fœlix mittat: & alibi in hanc sententiā sa pius rœlix faustūq;
fit ait: & Apuleius in asino aureo libro secundo. quo yti maxime
debet in omnibus rebus subeundis.

Apulej⁹ **C** Non omnibus tutā inter cyaneas petras
contingit nauigatio.

Strabo

C Xanē petrē auctore Strabo. lib. primo & tertio quassym
ple pagad⁹ vocare nōnulli: p bizāriaci onis aguitias atp;
rimū nauigāribus facere trāsitū: vt ab Symp. egadib⁹ pie
cte. i. errabiles dictē sint. ipsaq; Iasonis nauigatio perias fuisse
dicit. Vñ vulgo ortū est prouerbiū nō omnib⁹ tutā inter cyaneas
petras contingit nauigatio. quoties significare volumus a locis pe-
riculis esse cauendū. nec eo se temete commitendum q; illa ipsa
quipiam prius icolumes euaserint. possumus etiā in eos vñurpa-
re qui id eo aliquid quod lege cautum sit perpetrate audent qui
idem qui ante te fecerit. aut poenas dederiūt.

C De manu in manum.

Cicero.

h Oc quāuis adagiū satis omnibus vulgatū: sit tamen quum
apud idoneos scriptores reperiā p̄ferti apud Cicero nō pre-
tēreundū silentio duxi. qui lib. epistolarū familiarū. viij. ad Cesa-
rē. quū ei Treba commendat. Neq; inquit impedio quo minus si
tibi placuerit: etiā h̄i sc̄e eum ornes glorie iusionibus tutū deniq;
hominē tibi tradō de manu (vt aiunt) in manum tuā hęc ille. Ce-
terum hoc puerib⁹ ordinem significat. Et n. tractū ad his per
quorum simul sedentū vel ordinatim stantium manus: hoc ēde
vnus in alterius manū traditū aliquid a primis ad extremos ecō

uetso a calce ad frontē dererēt. vt fit i acie eq̄tū. etiā hodi e quū ab
vltimis acie quipā ad primos per singulos equitū manū depo-
tatur.

¶ Cecropiam cōtra sus eit tenditq; mineruā.

Leander in secūdo prouerbiorū ait herculē adonis statuā Cleāder.
cōspicatū dixisse cecropiā contra sus est tēdirq; Mineruā
q; postea in eos dici coepit: qui potētioribus & sapientio-
ribus aduersari volūt: quod phileticus (vt ipse testatur super qua-
dam Ciceronis epistola lib. vi. ad aul. Torquatū) latinum fecit: &
hunc versum ita traduxit cecropiā contra sus est tenditq; miner-
uam: cuius sensus talis est. qualis illius mineruam docet.

¶ Nihil sacram.

Hiud itē ab hercule tractum. q; d Theoctitus i epolico scri-
psit is. n. quū i macedoniā trāsisse et vīdit multos ex quo
dā facello prodeuntes: & volens ipse etiā īgredi: cui nā
dicacū eſt et interrogauit. quū audiuisti et Adoni respondit nihil
sacrū: hoc eſt nulla re dignū: īnuens nulli fere deo ſacrātu. quod
mox i prouerbiū ceſſit: vt quoties rem nullis ponderis significa-
re volumus: dicamus nihil sacram.

Theoc.

¶ Qui Crotōiatarū poſtem⁹ ē: iſ reliquoꝝ grācoꝝ primus. Ouidius
Rotō Caiabriꝝ ciuitas ē de qua Ouidi⁹ pīene li. xv. Meta.
ſcripsit: vbi ait Nec ihospita teſta crotōis: quam auctore
Stra. li. vi. Geo. quū Achiuia a deo oraculū cōpissent. vt cōderēt. Strabo.
Myſcell⁹ ad cōſiderādū locū acceſſit: qui quū iā ſedificā cerneſet
Sybarim a vicino flumine cognomē habentē: hanc proeſtantiorē
eſſe iudicauit ea ppter reverio ad oraculū denuo atq; rogaſi nun
qd hāc pro illa cōdere datū eſt et. Deus has reddidit voces (erat ei
Cib⁹ myſcell⁹) T erga breuis miſelle tuo de pectore omitte. Cete-
ra pquirens fruſtra en venaris iiqua. At rectū quodcunq; daſ tu
laude probato. reuersus iigitur Crotonē conſtruxit fuit autem ciui-
tas rei bellicae pitifīma. nec paruā exercendis Athletis operā de-
dit iuvius ita olympiadis ludis ſeptē viri q; cæteros ſtudio ſupera-
runt: crotoniate fuere omnes ex quo prouerbiū factū eſt: q; Croto-
niatarū poſtem⁹ eſt iſ reliquoꝝ grācorum primus eſt q; d perur
bane quidē & eleganter nos vīurpare poſſumus. quū volūpo
pulū aliquē aut ciuitatē lōge cæteris populis vrbib⁹ ve nobiliorē
excellētiorēq; eē ſignificare. Vñ illud alterū ē. propter q; d hui⁹ ci-
uitatis originē aliquāto accurrat⁹ reddidi Ut ure ab ouo (vt dicit⁹)
cōpiss e videar.

¶ Crotone ſalubrius all erit.

¶ Et hoc quoq; teste Strabone eodā geogra. li. vi. prouerbiū eſt Strabo.

Crotōe ſalubri⁹ all erit: q; d ide ortū eē aiūt. quia loc⁹ ipſe ad
ſalubritatē & bonas habitudines propter atbletarum multitudi-

Poly.ver.vrbi.

Plinius. nē plurimū cōferat.de quo Pli. etiā libro tertio meminit.Nos igit
Flaccus. tur quū volumus quēpiā locū seu ppter aeris temperiē:qua vna
quidē re idē Strabo hispaniā sōcīcē appellat:seu,ppter amoenita
tē. vt Flaccus Horatius de suo tyburi cecinīt (saluberrimū esse &
sanitati admodū cōgruū ostēdere dicim⁹ prouerbialiter Crotone
Salubrius est vel ass erit supple aliquis:cui cōtrariū est illud , quo
paulo superius de Scolopago vulgatum rettulimus.

¶ Hic myorum vltimus est.

Plinius. m Xfia teste Pli.li.v.& Dyonisio de situ orbis.Strabo in.xii.

Strabo. phrigice puīcia ē. Myſi autē pp̄lī quoniū hūiles & despiciabi

les sūt: hic apud gr̄e,fuit tritū sermōe pueriū. Vt quotiesq̄ sp̄iā

Cicer. ludibrio ducebat :hic myſorū vltimus eē diceret. Auctor Ciceri
oratiōe pro lucio Flacco vbi inquit: qd porro gr̄e sermōe tā tri
tū atq̄ celebratū ē:quā si qs delipicatui ducit . vt myſorū vltim⁹
eē dicas.nos quoq̄ elegāter in ridiculos homines vtī possimus.

¶ Atheniensium renouemus vetus exemplum.

Cicer. Icero i limitari pagina prime ātonianarū prouerbialiter ita

locutus est.Nec vero vñquā discedebā nec a repu.deiſienda
ocios:ex eo die quo i xđē Telluris cōuocati sum⁹. i quo tēplo quā
tū in me fuit:ieci fundamēta pacis. Atheniēsiūq̄ renouauī ver⁹
exemplū significare volēs se oīm actaꝝ terū atq̄ illuriaū memo
riā penitus delendā eē censuſſe. Cuius exēpli origo ē.Bello pelo
ponēſiaco m̄tis atheniēsiū nomē cēſentibus eē delendū:negati
busq̄ ſpartanis:pax ſub cōditiōe data ē:vt rei p.ex lacedæmonijs
trīngita rectores acciperet q oēs facti tyrāni oppreſſus feruitute
tenebāt Athenas Thrasybul⁹ lyci fili⁹ phile cōfugit munitiſi imū
in attica caſteilū iñ cōparata mūtitudinē haud ſane nana tyran
nos in ſe eūtes turpiter repulit qui protinus iyrbē a mīſis armis
refugere.Critias in ſecūdo prælio cecidit tyrannoꝝ dux pax fctā
paufanie lacoedemoniorū Regis interuētu:his cēditionib⁹ vt tri
ginta tātū tyrāni & decē prætores exilio afficerētur Elufinā iñ in
exiliū migrarunt.Tunc autē Thrasibulus libertatis videx legē tu
lit:ne quis antea actorū terū accūſareſ lexverō illa vocata eſt obli
uionis intiuitarū quā athenienses amnestiā appellauerunt Au

Valerius. ctōres Valerius libro quarto de moderatiōe.Trogus i quinto Ae-

Trogus. milius pbus i vita Trasibuli.Nos igitur quū actaꝝ reg⁹ eē obliu

Aemili⁹ ſcēdum significare volumus.loco prouerbij ſcīte dicere poſſum⁹.

Atheniensium renouemus vetus exemplum.

¶ Vna hirundo non facit ver.

▼ Entus Fauonius ad.viij.calēdas martias flare incipit.Hora
tio dicente Soluit acis hyemes gratia vite veris & fauoni

quē celidoniā vocāl al hirūdinis vīlu:grāce eni hirūdn. ap
pellatur. & qm̄ eo fāre icipiētē hirūdo aūis aduena ad nos trai-
cto pōto trāsuolat hic est puerbiū illud Vna hirūdo nō facit ver.

¶ Apertum pectus.

Veniā aut̄ illud hoīn gen' p̄stātū simū ē q affictis verbis
q at horrit̄ es (prudēti ei & boni viri ē āt amare. āt cdīl e pa-
lā) q̄cqd i pectore habēt illud ipsū i frōte geit̄ hoc est ostē-
dūt pre se ferut̄. vel pellim̄ sūt q̄ sec̄ ratiūt. vñ Cecili⁹ ait. Nā hi
sūt iūmici pellim̄ frōte hilaro: corde tristi auctorē. Ge.li.xiiij.ca.
ix. Hic orū puerbiū Aptū pect̄: cuius Cic.in amicitia meminit.

¶ Boni pastoris est tondere pecus nō deglubere.

t Iberi⁹ Ca far auctore T̄ aquillo p̄fidib⁹ onerādas tributo p
uicias suaditib⁹ rescriptit. Boni pastoris eē tōdere pec⁹: nō
deglubere: p hāc bractētā lēntētiam significare volēs pūiciales
a p̄lidib⁹ nō ecv̄sq̄ adviuū dēpōliādos. deglubi ei pec⁹ d̄t cui pel-
lis detrahit̄. sit auctor ē Fest. M.yarto i prio de re rustica ca.xliij.
tradit glumā dīci foliculū grani glubēdo q̄ d̄ eo toliculo deglubaē
granū. hoc ē decorticeſ. Cattul⁹ glubit magnanimos reīni nepo-
tes quo fit hoc lepidū Tiberij dictū iā puerbijs: oco i malos magi-
strat̄ pūulgatū ē. Simile ilid̄ e ecclesiasticū: n nimis emūgit. elicit
sāguinē. Verū lōge a iter q̄ Tiberi⁹: naut̄ Vespaſian⁹ rāctitabat: q
pcuratō rapaciuim̄ quemq̄ ad āpliora officia ex idūstria tolis-
tus erat. pmouere: quo locup̄ etiores mox cōdēnaret: quibus qdez
yulgo prosp̄c̄gījs dicebat̄tyti q̄ d̄ q̄si& siccōs madetaceie: & exp̄i
mēre humetes Auctor est Suetonius.

Suetoni.

¶ Figulus ollis anīas ponit.

Q Vum i reb⁹ agūdis notis integrū est pro arbitratu agere:
prouerbialiter dicim⁹ figulu o.uis anīas ponere & ei libi i
tegrū est in qualibet parte vasis ponere anīam.
Sero sapiunt phriges.

t Rotoni ob helene raptū dīn graui bello afficti dec̄io deic̄
anno eāvelle: q̄ simul rapiat erāt petetib⁹ grācis reddiere cooperāt
Sed qs ea sapientia troianojs serotina erat & nimis tarda: q̄ ppe q
tū deimū recipiscere cooperant. Quum res eōjs forēt deplorat̄: &
& gr.tudo irremediab̄ilis: hinc vetus puerbiū increbuit. Sero sa Cicero.
piunt phriges ad q̄ d̄ alludes Ci.li.epi.xi.ad trebatium ait. i equo
troianoscis ee in extremo sero sapiūt i extremo oīxit hoc ē i extre-
ma parte tragœdia: cui Titulus erat e quis troianus. vbi iterpre-
tes hand dubie hallucinātes marginēs implicat̄ q̄ explicet nos
g.ij.

Prouer. & ada.veter.libel.

aūt hoc puerbio monemut pri⁹ q̄ icipiam⁹ recte cōsulere post.n.
Fabius. rerū exitū:q̄ vt Fabi⁹ ille maxim⁹ dīctare solebat) stultus magis
ster est:sero lapim⁹:&(vt aiūt)acta agim⁹. **C**lachrie crocodili.

Plautus. c Rocodilū nil⁹ hz (vt Plini⁹ libro octauo tradit) q̄drupedes
animal hoib⁹ terra pariter atq̄ aquis i festū hebetes oculi
los i aqua habet extra accerrimi yisus est. cōspecto homine emit
tit lachrimas:mox appropiātē deuorat. Vnde factū est prouer
biū lachrimæ crocodili de ijs q sub specie pietatis hoies fallunt.

CPerfricui factem.

m Os est eorū:q cū pudore aliquid agūt:vt faciē pfriçt natu
aristote. ra ipa ad ipellēte. quasi ad abigēdū sanguinē q ex precordi
is ad faciei supficie cōfluit. ppter q d Aristoteles in problematib⁹

Gelius. q̄rit pudore & verecūdia facies hois erubescere. timorevero & me
tu paescere soleat quū presertim pudor(vt testis est Gelius li. decio
octauo capite sexto) nihil aliud sit: quā timor futurę reprehensio
nis ita enim ab eo diffin'tur.

hic ortū est puerbiū:vt quoties dicere volumus eos pudore depo-

Flinius. suisse dicam⁹ perfricui faciē hoc est pudore expuli. Q d plinius in

Diogen. suo phœmio ysurpat ita scribēs pfriçui faciē: nec tñ pfeci. Dioge
nes aut(q d nō alienū ē) videns adolescētulū rubore perfusum con
fide ait fili: huiusmodi virtutis color. Laetius auctor li.xi.

Calligā maximini.

p Rouerbii est apud Iuliū Capitolinū qui ait calciamētum
maximini fuissē mai⁹ hois vesti gio atq̄ mensura Vnūl
go tractū fuit:vt de lōgis & iepitis hoib⁹ diceret Calliga maxi.

Callinaceū lac facile ibi inuentu elt.

Pinus. Ntiqui i puerbiū ē: dē Plinis i pfatiōe ait velut lactis gas
linacei sperare possis i volumine haustū quū significare vo
lumus oia in aliquo loco reperiri: aut dicam⁹ gallinaceū lac facile
ibi inuentu est: quando nūlquam reperitur.

CMinime fis Canterium in fossa

Titus. Itus Liui⁹de bello punico secūdo refert Claudium Assellū
Liuinus. nobilē romanorū equitē pro portis Capuae cum iubelio co-

gnomine Taurea equite cāpan⁹ cū ferocius ad pugnam provocā
tem congregētum esse qui quum libro spacio iter se ludificantes si
ne vulnere pagnā extraherent. tūc campanus romano equorum
inquit hoc nō equitum certamen erit: nisi e campo in cauam hāc
viā dīmittim⁹. ibi nullo ad euagandum spacio comminus conser
tentur man⁹. dicto ppe citius equum in viam Claudius eduxit.

Prouerbiorum & adagiorum veterum libel. Fo. xxxiiij.

Taurea verbis ferocior quā re mīne sis iqt cāteriū: i fossa q̄ vox eodē liuio auctore ī rusticū idē prouerbiū proditū ē de cui? ſēu ml̄ta tradūt. aliqui enī legūt Cauteriū (sed male vt paulo iferi ostēdā) idq; nomē cuiusdā equi fuīſe dicūt. qui quū ad mille pass⁹ ex tra Vrbē fere progreſſ⁹ repēte defecit et :dñs i fossa ſup cedit. hīc q̄b prouerbiū notu volūt. V̄ez h̄c mihi parū. explorata ſūt: refērā igīt qd̄ vero propri' eē dicit̄: a quo Mar. ātoni n̄fī i abellicus vīt vnic̄ memoria n̄ra eloquētisſ imus: nō abhorret. Cāteriū. enī nō cautetiū ſcribēdū ē: idq; pro nota accipit: qua iumēta signabātur: v̄a hoc humies ab his laceradis ſuoḡ domi coḡ reuerētia abſtinerēt ad illud ita Taurea alludēs cōſpectio Claudioi fossa ait mi ni me ſis cāteriū i foſia. quaſi dicit quēadmodū cāteriū admoneſ ne in fumēta graſſe inuit. ita tu mihi vice cāteriū ſis. quos i eos vti poffumus: qbus ne iniuriā faciam' ſuoḡ dominorū vel quoꝝvis reuerētia tñ abſtinem'. Cēterū Canteriū Columella appellat fer rū adyrdū Idē libro quinto: genus quoddā iugi ex particiſ factū canteriū hiſco verbiſ vocat Iraq̄ veteres (ne nouæ radiceſ agant harūdineſ) ſinguliſ vitibus applicabiſ binas aut ſi regioniſ cōdito pmittit: deponemus haſtilia: quib̄ adnectūt ſingulē trans ueræ particiſ in vñā partē ordiuiſ: quod genus iugi Canteriū vō cāt rusticī. Cāterios autē equos. Cato atq; Varro de re ruſtica nūcupant quibus reſticuli ad empti ſunt.

Columae.

Varro.
Cato.

¶ Hoc manu faciendum est.

¶ Voties aliquid opera & idultria ac diſſiculter fieri oportere ſignificās puerbialiter dicim⁹ Hoc manu ſaciēdū ē: q̄ d̄ ada giā Anne⁹ Se. Epitola. li. quū de trib⁹ gñib⁹ hoīm ad philoſophiā ie cōferētiū loquīt ita ſcribēs vſurpat Inuenio quicqd fecit a iter: alterius magna pars & diſſicilior late quēdā igenia facilia & expedita quēdā manu (vt aiūt) ſaciēda ſunt & infundamētis ſuis occupanda. ¶ Iuſticia in ſe virtutes continent omnes.

Vſticia in quavirtutis ſplēdor (vt M. Tullius in prio offi- Tullius.
cioꝝ ait) eſt maximus: ſola eſt q̄ hominē pfectū reddere: qvit & mortalib⁹ tradere poſlit. Cuius comites ſunt libe- rales: magnificētia: pietas: gratitudo: ſcitas: religio: obedientia: fi- des: & legū mandatorum q̄ obſeruatio: æquitas: bonitas: veritas. Vnde ortū prouerbiū Iuſticia i ſe virtutes cōtinet oīs auctor Ariſto, ſtoteles qui in morib⁹ inquit. Nā p̄clarissima eſt omniū virtu- tum: & neq; heſperus: neq; lucifer ita admirabilis eſt & prouer- biō dicere cōſueuimus Iuſticia in ſe virtutes continent omnis.

¶ Maturā ſationem ſa: pe decipere ſolere. ſerā nūq̄ quin mala ſit g. iiij.

Adagiorum & proverbiorum veterum. lib.

Tetiam illis qui circa rē rusticā plurimū versant: & que ac ceteris conculam⁹. haud silentio hoc vet⁹ agricultorū ad columel. giū pra tereundū eē duxi. quo intelligat q̄n semente fa cere oporteat. q̄ a Columella his verbis p̄be declarat. qui fuit. Sed quum omnia in agricultura strēne facienda sint tū maxime sementis. Vetus est agricultorū proverbiū maturam sationem s̄pē de. ipere solere. teram nunquam quin mala sit.

Tertius e. celo cecidit Cato.

SAtyrici poetę verba sunt ironicos dicta q̄e ab eruditis vice uerbis passi usurpari audio Fteni duo fuerūt Catōes Celeri n⁹vcz & Uticēsis ābo virtute iſignes ac sapiētissimi. Vñ fit quod quū quispiā tāq̄ illis duobus Catonib⁹ similis se ceteris sapiētia p̄stare arbitrat. & vitia corrigerē audet perinde ac vterq; Cato inſetatus est: quū reuera ignauissimus fit: tunc q̄ uerbi aliter dice re quīm⁹ tertius e. celo (quasi diuinitus) cecidit cato: quia eos quo rū miramus virtutē de celo cecidisse credim⁹. Lactantius auctor.

Laſtati⁹. **C**Illis ne decimam quidem ſiracusianorum adellē.

Strab. **S**Iracusas vrbē Sicilię clarissimā ad mare ver⁹ Peloponēſum e Corintho dux Archias auctor Strabo libro Geographie ſexto nauigās cōdigidit: que itidē tradit: ad tatas diu tias & opes praeuererūt in proverbio dīl iminaret: quū de loci plētibus & ſumptuofis incidisse ſermo illis ne decimā quidēſyra cuiſanorum adellē.

CSuo Marte facere.

Cicer. **D**Rouerbio icrebuuit: vt quū q̄spiā p̄prio igenio q̄ iduſtria ſine alteri⁹ auxilio aliqd efficit. illū dicamus ſuo Marte facere vt Ci. in officijs libi. iij. q̄ hanc igitur inquit partē relītam explebim⁹. nullis adminiculis (vt dicitur Marte noſtro) quod contra illud eſt.

CNo n fine Theſeo.

Vnum aliquis aliena ope adiutus quippiam efficit elegā ter ac proverbi aliter dicim⁹: nō ſine theſeo fecit: q̄m per thouſ nullum ſine Theſeo munus obiuit.

CMulti Manijs Aricīæ.

Festus **S**ueton. **M**Egere eſt in codice Festi Pōpeij vetusto ex quo epitho ma quod paſſim legitut: circumscriptum fuit Manium coſecasse Dianaq̄ Aricīę lucū Aricīnū: quem Suetoni⁹ in Iulio Cēſare nemorenſem vocata quo Manio multi & clari or ti ſunt: & Per multos annos fuerūt Vnde proverbiū vulgatū Multi manijs Aricīę: que eſt ciuitas. Ro. propinquam ad quod adagiū clanculum perſius alludēs. Satyra nouissima dixit Acedo bouil las ciuum adyit. ybi preſto eſt michi manius h̄eres. uā quā de

Adagiorum & proverbiorum veterum libel. Fo xxxvij.
cliuo aricino loquereſ. manū poti⁹ quā aliū nō temere dixit ſibi
hęredę preſto futurū. Sz mēor puerbiſ multi manij. Aricīæ elegā
ter manū nominauit tāj nomē apud aricīos vulgatissimū quod
interpt̄ es poetæ minime aiaaduertūt. manij præterea autore eo
dē feſto dicuntur qui mane orti ſunt. ſicut lucis qui luce Nos autē
hic vt adagio poſi⁹ u'nuſ: quū ſignificare voluimus aliquam fami
liam alicubi vulgatissimam eſſe: & admodum magnam.

C Delatores qui non caſtigat: irriſtat.

D Omitian⁹ iperator quū aiaaduerteſet nullā pestē pestilē
tio rē nullā pnicē pniciorē delaroz veneno eē eos oēs
Vrbe expulit: dictiſtas (auctor Trāql.) Princeps qui delato
res nō caſtigat: irriſtat. Vox equidē iperatore digna i oib' pincipū Trāquil.
cubiculis vestibuliſcq scribēda. vox aurea: vox oī laudationis pco
nio celebrāda. Vñ Martia. iprio nō ſcīte magis q̄ vere de delatori
b' dixit. Turba grauiſ paci placidæq̄ inimica geti. Quę ſéper mi
ſeras ſollicitabat opes. Tradita getulia. nec coepit harena nocētea
Et de latore hēt qđ dabat exiliū. Exulat aufonia pfug⁹ delator ab
vrbe. Impēſis vitā pincipis anumeres. Quū puerbium itaq̄ dicat
quasi cōe oīm verbū. q̄s pincipū neget hāc vocē eē puerbiū qđ
ſi q̄s tu negabit. tu Gui. princeps iā adagiū fecisti. q̄ hāc ſubiū re
pētes vocē haud quaq̄ minori ſeueritate q̄ Domitian⁹ huiusmōi
peſtifez hominū gen' iſectaris & caſtigas. q̄ etiā ppl' tu' dicere
pōt. Acceptā vitā Guide tibi refeſo i qua qurdē reueluti icāeris.
Federicū parētē: mox octauianū patruū tuū pativirtute imitaris.

C Aſinus magis stramina optat q̄ aurum.

Recum proverbiū eſt

O id eſt aſinos magis stramina optare q̄ aug
quod de iſs dicitur: qui quam humiles: & rufſici ſint. que
nerint licet ad diuitia: & opes. tñ ſuā ſemp naturā ſapiunt Quod
Flaccus perbelle oſtendit ait Non mutat fortuna genus.

Flaccus.

C Pedaria ſententia eſt caput ſine lingua.

Enatus conſultus auctore Ge. ait p rogationē ſiebat: quū
res dubia erat: & tun c roga batur vnuſ quiſcq ſententiam
ſuam quāverbis ferebat aut per diſceſſionē: hoc eſt quan
do aliquis in enatu ſententiā non dicebat: ſed ab alio dictā com
probat: mouens ſe loco: & in partē eius qui duxerat: ambulans p
pter quod qui ita faciebat ire in ſententiā pedibus dicebatur hic
factum eſt illud proverbiū caput ſine lingua pedaria ſententia eſt
in eos qui nimium taciturni ſunt.

Gelius.

C Hic timens Carybdim incidit in Scylam.

g.iiij.

Polydori Vergilis vrbnatis.

Seruius. f Cylla teste Ser. sepe. iij. & ne. phorci & Creteidos nymphæ filia fuit. hæc amabat Clæcus quæ circe diligebat: sed qñ in Scyllâ pñior erat irata Circe fonte i quo illa lauabat venies infestit i quæ quū illa descendisset: pube ten' i varas mutata ē formas Homet' horres itaq; suā deformitatē le i mate p̄cipitauit. Home dicit hæc Salusti', immortale moltrū fuiss' e Salu saxū appellat. canes vero & lupi ex ea nati idcirco figunt q̄a ipsa loca plena sūt mōstris marinis. & saxoꝝ aspītas illic unitas canū latrat' Charibdis aut̄ foemina fuit voracissima q̄ qdē boues Hercul' rapuit: a Ioue fulmiata ē & i mare p̄cipitata: vbi seruat naturā. nā sorbetvniuersa: q̄ mōstra i mā siculo ita manet. Ver. dicete dextrū Scylla lat' leuū iplicata Chariibdis obſidet vbi diffīcile nauigis faciūt trāſitū Id Ver. auctor Horati'. Inter vtrāq; viā lēti discrimine paruo: ni teneat curv', quū igū trāſutes vnu ex his dū vitā: plerūq; i alterū ruāt hic factū est que biū hic timēs Caribdi: incidunt in scyllā in eū: q; vnu formidās piculā in alterū labit qd̄ flacc' horati' ita scribens exp̄fisit Dū vitant stulti vitia in cōtraria currūt. de Scylla & Charibdi Seneca: episto la. lxxix. affatim itidē refert. ¶ Hylam vocat.

b Ylas Thiodomātis filius fuit pulchritudinis admirād̄ quæ Hercules argonautis comes secuz ad libidinē duxill' e scribit Strabo Idē auctore strabone. li. xij. & Dionysiode situ orbis quū Misiām Iuuenal. argonautæ eveniss' ēt: & aquaꝝ ad lacū quēdā p̄geret rapt' a nym Vergili' plus dicit. qd̄ iuuenalis cōfirmass' e videtur. quū dixit Et multū q̄ sit' hylas vernāq; secut' & ab Hercule adeo q̄ sit'. qd̄ Ver dicit e i Sylene litt' hyla oē sonaret. hic ortū est prouerbii hylam vocat: de ijs qui obaudiunt. ¶ Suspendio Arbor eligenda.

plinius. P Lini' in p̄fatiōe qd̄ nō nulli aduersus se scribat. Theophr. exēplo fe ipsum cōsolatur ait. cū cernim' ēt aduersus Theophr. hoīnīnē i eloquētia tātū vt nomē diuinū iñ inuenerit scripsisse et foemina: & puerbiū iñ natū sus pēdīo arbore ēligendā hoc est proflū desperādū eē qñ aduersus doctīl imosvitros scribere et mulierculę p̄sumūt. ¶ Sepe ēt ē olitor valde opportūa locū.

a Fino em̄ ita feris est morib'. quin aliqñ faciat aut dicat qd̄ laudari possit. Vñ antiquill im' ille versus vice puerbis celebrat' hoc est s̄a pe etiam olitor valde opportūa locutus auctor Gellius libro secundo capite sexto.

Gelius. ¶ Multæ sub tegulis cubant noctuæ
i Ylandes lacedemonius auctore plutarcho postquā Athenarum i imperium cōposuerat quicquid pecuniarū superius caneum fuerat. per gylippum qui in cīciliā ductaret exercitum;

Polidori Vergiliis Vrbinatis. Fo. xxxij.

Iacedæmoniā trāmisit. Gilipp⁹ (vt aiunt) faculis nō mediocri ex singulis pecuniā subducēs dēuo cōsumit: ignorās iesse evincuisq; liturulas numerū significātes. Spartā it atq; profectus: quū ea quæ subduxerat domi sub tegulis clā occultasset. Saculos Ephoris tradidit. sygilla cōmostrās: at illi quū reclusissēt dubitationē rei aſſe rebat: quod argēti nūerus dīminutus erat. Seruus interi Gylippi veniēs factum simbolicos indicās dicit multas sub tegulis mutare noctuas eo enī tempore quā plurimū atheniensium gratia nō etu enuminis iſignabānſ. qd vice puerbiſ ioleuit quod aliqd sub ambigue fatemur. vt dicamus Multæ sub tegulis cubant noctue.

¶ Psyrice facta sunt.

p Lini⁹ libro. v. capite. xxxi. quū de quibusdā insulis loquīt̄ Hermo, q ante asiā sūt: ait i ceramico aut̄ simpere. vbi hermola Strabo, us legit psyria neutro genere plura tuo nūero ex strabone: dicens ignobilis vero iſula celi it in puerbiū vt q parū magnifice ac pre parce fierent: psyria hoc est psyrice facta dicerentur.

¶ Vis illum Calamistris inere.

c Alamistrū auctoř Nonio ē fistula breuis q labefacta tonso Nonfus. res capillos itorquēt. q qm̄i magis qm̄iq; erūt: quā ornēt capillos. hic metaphoricos Cicero i Bruto (vt testis ē etiā Trāquill⁹ Trāquil, in Cœfare) innuēs iep̄tos Scriptores q audēt attigere Cæfaris cōmentarios i vſtos potius quā decoratos illi⁹ scripta: sed tū voluit alios habere paratā vñ sumerent: q vellēt scribere historia iep̄tis gratum fortalē fecit qui illa volūt calamistris iuere. vñ nos quū quispiā vel ignarus vel omnino iep̄tus aliquē laudat. haud inelegāter dicere possumus prouerbialiter vis illū calamistris inuere.

¶ Corchorus inter olera.

c Orchorū pſiculorū gen⁹ qdā eſſ evolūt ol⁹ aut̄ (vt nemine mediocriter doctū fugit) vile ē. hīc iſiḡ græcū puerbiū id ē Corchor⁹ iter olera cōtra eos manauit qui notib⁹ magnis inhiant: quum ipſi ſunt nihil.

¶ Semper aliquid noui affert affrica.

i N affrica teste plinio li. xiij. capite. xxi. quū de leonib⁹ loquitur: iopia aquarū ad paucos amnes cōgregantibus ſe feris multiformes animaliū part⁹ ſunt varie foeminiſ cuiuscq; generis mares aut vi: aut voluptate iſcēte. Vnde vulgatū ḡetię dictum ſp aliquid noui Affricam afferre quod nos prouerbialiter vſurpa mus quū alicubi noui ſemp aliquid eſſe ſignificare volumus. & ecōtra quū nihil noui eſſe ſignificam⁹ haud quaq; min⁹ elegāter dicimus nihil noui habet affrica.

Poly. ver. vrbinati.

hermola
us.

h Ermola² barbarus sup illud Plinianū in septimo Comitā
xeris alieni atq; litis ell e spōsionē refert Georgiū Merulā
pbare. vt loco spōsionē legatur miseriā. cundēq; grēcū prouerbii
pretexuisse quod tale est. Icelix est qui nihis debet. prouidevit mi
serū esse quid debet: ne ellū sit (vt epigrāmatarius poeta) At mi
Martia² ser & dēmēs vigiti litigat ānos. Quis pīa cui vici Gargaliane lic,
lis.

Hermo²
laus.

i Dem Hermolaus hoc i calce suarū castigationū ita scribēs
prouerbii facit: sed etiā tutum ell et. vel prouerbio dicente

Vergili²

c que dubites ne taceris. **¶** Res in cardine.

Seruius²

Foribus cardo stridebat athenis q; sint q; si ianue Cor. Cardo etiā
pro oportunitate accipitur (vt idē Vergilius) Haud tanto cessabit
cardine rerum. Vnde Seruius prouerbiuz tractū existimat res est
in cardine. hoc est in articulo.

¶ Nasum Rhinocerotis habent.

Martia²
lis.

r Hinoceros animal est vnū in nate habens cornū: quod sp;
inde atritū cautib² in mucronē acuit. Vnde prouerbii est

Nasum Rhinocerotis habent de ijs qui ad similitudinem cornū
rhinocerotis nasū lögū habētes faci. e queuis irridet q; homines
quo lögiorē nalo sūt. eo maiores rōchos edant. Auctor Martialis
ait enim maiores nunq; ronchij iuuenes q; leneiq;.

Et pueri nasum rhinocerotis habent.

¶ Omni pede standum est.

a Ntiqui est prouerbii. Omni pede standum est significat
n. no ell e repidādū minime cedēduni. sed ope atq; conatu
ambobus subnixis pedibus standum ell e.

¶ Turdus est transenna lubricum petit.

Plautus.
Seruius.

P Laut² i bacc hidib² ita puerbialiter loquit. Nūc e trense
hic turdus lubricū petit. quod inde adagiu ortium videtur
trāscēna. n. teste Seruius sup. v. æneidos extētā hnem significat: &
qui ex fune laq; i itēdūtur teris & autib² capiūdis: ideo trāscēna pa-

n tur p decipulo: & laqueo ad decipiendū cōcinatio sic eidē Plau-
to credim² qui i sudēte ait agryppe gryppe i a tate hoim plurime
sūt trāsenne: vbi decipiūtur dolis. atq; edepol in eas plerūq; esca
imponitur: quam si quis audius polcit escā: auariter decipiūtur in
auaricia sua & qu a turd² niuali pīerti tpe tame affec²e trāscēna
hoc ē. aq; lubricū petēs facile capit. hic puerbio locū dedit in eos.

immesa bñdi cupiditate affecti: nimirq; audi:ois discrimis imē
mores ob quāuis paruē ei acquirendē cām sese perinde periculis
temere exponūt vt de ijs elegāter dicamus turdus e transenna lu-
bricū petit.

Hic terrē filius est.

v Eteres cū terrē filiū appellare cosueuerāt: qui nullis maioz-
rib⁹ ortus ignoto genere obscurōq; videretur: vt Lactantius
firmianus libro diuinarū insti. p̄rī capite.xi.ijs. verbis testaſ mi-
nutius fœlix in eo li. qui. Octavianus in scribitur: sic argumenta-
tus est saturnū quū fugatus esset et filio in Italiā veniss et cœli filiū
dictū qđ soleam⁹ eos quorū virtutē miramur, aut eos qui repete-
aduenerit de cœlo cedili et dicere. Terrē autē quod ignotis par-
tibus natos terre filios nominēus cui sētētē astipulaſ. Ci. primo
ep̄laſ volumie ad Atticū ita scribēs. Sz hēc ad te scribā alias sub-
tili⁹. nā neq; adhuc michi satis nota sūt: & huic terrē filio nescio
cui cōmittere ep̄lam tātis de reb⁹ nō audeo. & idē i ep̄la ad Treba-
tiū ait. Cn. octau⁹ an. Cornel⁹ qđ tu⁹ familiaris sūmo gñe nat⁹
terrē fili⁹ hæc ille: gigātes hac quoq; ratiōne terrē fili⁹ auctore Ouidiu-
dio i metamorphoseos libris dicti sūt ad qđ illđ satyricū. Vñ fit Satyri.
vt mali fratercul⁹ eē gigātis referēdū ē. Hā quū senectus i nobili-
tate par pdigio esset: lauētib⁹ in eā Romāis principib⁹. Vt vrbi-
ti⁹ merito ait se male fraterculū eē gigātis: hoc est terrē filiū: qđ
obscurū (vt ostēdim⁹) significat: quā nobilē patriciū. Vbi iterp̄tes
ōino allucinātur. Nos igit̄ quūvolum⁹ significare quēpiam obscu-
ro genere ortū prouerbialiter dicere possum⁹: hic terrē filius est.

Hic quinta natus est luna:

v Ergili⁹ auctore Pli li. xvij. cā. xxxij. in nūeros lunæ quædā
digerāda putauit democriti secur⁹ ostētationem. Vñ i p̄rī
geo. ait. Quintā fuge: pallidus orcus. Fumenidesq; fatæ. tum par-
tu nefādo Cœlū la petūq; creat. sœuūq; typhoea. Et cōjuratos cœ-
lū rescidere fratres q̄ qm̄ nūerus teste Ser. Mineruē cōsecrat⁹ est
quā sterile eē cōstat. hic veteri sup̄stitionē creditū ē quicqd quita
luna nasceret: sterile atq; pānosū fore. ex quo factū ē prouerbiū
hic quita nat⁹ ē lūa. quū significat volum⁹ aliquē ignauū. & iuti-
lē eē quippe quitā quā ager sterilis nibil ferat: qđ sibi aut aijs p-
desse possit quemadmodū faciunt illiui quinta luna nascuntur.

Hic plus apud campanos vnguem q̄ apud cæteros olei fit

h Oc prouerbiū quodā a Pli. li. xvij. ca. xi. p̄spicue demōstraſ
ei⁹ iō verba subscribēda: atq; legētiū oclis subiſciēda duxi:
q̄ sūt hēc. In cāpania tñ laudatissim⁹ cāpus est mōtibus subiacet
nibofis totis quē. xl. militib⁹ passū planicie. ḡra terrœ ei⁹ vt pro-
tinus soli dicatur puluera summa: inferior bibula: & punicis fi-

Lactati⁹

Cicerō.

Vergili⁹

Plinius.

Prouer. & ada. vete.libel.

stulans vice mōtiū quoq; culpa i bonū cedit:crebros.enī sibes p;
colat atq; trāsmittit.nec aut madere voluit propter facilitatē cul
turæ Fadē acceptū humorē nullis tontib^y reddit.sed temperat:&
cōcoquēs intra se vice lusi cōtinet.serit toto āno: panico lemel bi
tarre.& tñ vera segetes:quē interquieuere fundūt rosa odoratio
rē saliuia:adeo terra non cellat pare Vnde vulgo dictū plus apud
cāpanos vnguēti:quā apud cēteros olei fieri.Pri. hacten^y vbi no
ta vnguētū a. Pli(vt vulgus existimat vt tenax illa composituо,
qua Chirurgi vtunf ad vulnera curanda : sed cōmixtio appellat
diuersorū odoꝝ: addito oleo & aut balsamo : aut aliquo pingui ad
vnguenda corpora delitiaꝝ & luxurię cā inuenta . nos igitur hoc
adagio vti potius:quū significās aliqua loca ob optimā soli &
aeris naturam delitiaꝝ plēa eē.vt est circa pestū i agro brutio de
Plinius. quo Vergili. biteriq; roalia peltiꝝ agre posidonia dictū est .

¶ Toto erras cœlo.

Oc prouerbiū de ijs dicitur q deuij & errātes nusquam cō
h sistere queunt:veluti quedā i ydera quē totū peterrāt co
lum dilcūtētia.Sed in eos potissimum usurpare possim^q
cū sibi minime constet.aluciari & cāndicare in aliqua re explicā
da videntur:vt ignari interpretes poetarum faciunt.

¶ Extremis digitis attingere.

Liquidē extremis digitis.id ē extrema parte digitos qp;
a piā attigere puerbialiter dicim^y.quū leuiter tāgit:& qua
si pliabat.Sed quū nonnulli qui (vt Cicero i primo de fini
b^y bono & malo docet) bādidiſ presentiū volupratū deliniti atq;
corrupti:quos doiores.quas molestias excepturi sint:occecati cu
piditate:quā vt Se. ait q vicit fortiorē:quā q hostē lubiscit:nō p;
uidet nūmū volupratū motē gerāt:& totā adolescentia illi tribuat
Seneca. de q intra suos fines cōtineda ita Tulli.in oratiōe p Marco Cælio
Tullius. p̄cipit scribens detur aliquid etati.sit adolescentia liberior. nō oia
voluptatibus denegentur.nō lemp superet vera illa & directa ra
tio vincat aliqñ cupiditas voluptasq; rōnem : dummodo illa hoc
gñe p̄scriptio moderatioq; teneatur parcat inuētus pudicitie sue
ne spoliet aliena:ne el̄ fūdat patrimoniū : ne foenere trucidetur:
ne icurrat i alterius dānū atq; fama.ne pbrū castris:labē integris
intamia bonis intereat.ne que interimat.nec ītersis insidijs:cele
re careat.Hinc igitur idē Cicero i eadē oratione hoc prouerbio de
Cicero. center vtitur sic dicens Evidē multos & vidi in hac ciuitate &
audiui non modo qui primoribus labris gustassent hoc genus yi
te:& extremis(ut dicitur)digitis attigissent.& cetera.

¶ Olera olla legit.

Poly. Vergil. Vrbina. Fo. xxxvij.

Lera ollalegit: puerbiū ē in adulteros me chorū ac turpes
puerog pedicones significat aut̄t olla q̄ Marcello & Va-
rone testibus vas est capacissimū: colligit & cōprehendit
olera. sic mechus methas colligit & captat. & Velut olera olla cō
ueniūt ita mechus adulteria cōueniūt. quod Catull⁹ in Cæsarem
decenter usurpat: sic scribens Mentula mechanatur: mechanatur men-
tula certe. Hoc est quod dicunt ipsa olera olla legit. Catill⁹. u

¶ Oculus domini in agro fertilissimus.

Vnum (vt Plini⁹ est auctor libro decimo octauo capi. sexto) Plinius.

Q agrotū cultura opera: & nō impēla cōstet vt vnicū. C. fu-
nī Cresini exēplū docet qui quū e seruitute libertati par-
uo admodū agello largiores multo fructus p̄ciperet: quā ex aplis
simis vicinitas i iudia magna erat: seu fruges alienas pelliceret
veneficijs. Quā obre a. Sp. Ablinio. curruli die dicta metuēs dāna-
tionē quū i suffragiū trib⁹ oporteret ire i strumētū rusticū oē in fo-
rū attrulit: & adduxit filiā validā atq̄ (vt p̄iso ait) bñ curatā: vesti-
tā feremēta egregie facta graues ligones: vomeres pōderosos bo-
ues saturos: postea dixit: veneficia mea q̄rite s̄ haec sunt nec possū
vobis lucubrationes vigilias sudores referre: sit oīm sentētijs ab-
solutus haec ex Plinio. ideo p̄ceptū est ab ijs. qui de agricultura
scripsérūt q̄ dñs crebro suos agros visitat: p̄curat nihil ero i agro
fiat ita enī fœcundiores multo reddunt agri. cōtra si dñs nō vise-
rit: breui steriles sunt. Vñ antiquum proverbiū ortū. Oculus dñi
in agro fertilissimus est: & a scriptorib⁹ s̄a pe repetitū. Nā Aristo. Aristo.
libro Economico & Persa rogam⁹ inquit quid equū pingue face-
ret. Cuius dñi r̄ndit q̄ idē a stabulatio quodā dictū Plutar. de li-
beris educādis pdit. Lybic⁹ itidē Nero p̄cūtāte quodā q̄ sterqui-
linū agro optimū foret dñi iquityestigia. Columella quoq̄ libro Colume.
sextō capit e decimonono ait oculū & vestigia dñi saluberria: idē
Plinius de hoc similiter meminit: quod p̄lecto nil aliud signifia-
cat: nisi q̄ nos ipsi res nostras curare debeam⁹. & illud q̄ Gellius Gellius.
ret et ne quid amicos spectes: quod tu per te agere possis effici-
mus ita n. noster occultus res nostras augebit: præfertim quū dif-
ficilis sit rerum a llerarum cura auctor Cicer. Cicero in officijs.

¶ Planus semel cura frēgit.

H Oratius libro epist. anū primo inquit. Net semel irrisus tri Horati⁹.
uijs attollere curat fracto curare p. anū. vbi planū vetus ver-
bū quod nō per paucos alio qui eruditos refellit opirātes nomē Nota.
esse adiectiuū contra metrīcā rationē. nā p̄sia iu substatiuo corri-
pitur (vt poeta posuit) in adiectiuo p̄ducitur, accipit p̄ securā &
h.i.

Poly.ver.vrbi.

Cicero. sycophanta:sicut Cicero:& laberius acceperunt qui solebat mul
tos sic fallere:in quoꝝ vehicula quivoluiss et tolli:vt fingeret se
crus fregisse:qui quū postea vere fregili et.& idē postea vere fr
egili et & idē rogali et nō est ei creditū.Vñ auctore Porphiriū na
tū est puerb.ū plan⁹ semel crura fregit(quia nō ap̄lius fides sibi
adhibita est)in eos:qbus quū falsis rebus oīa fidei argumēta con
sumperit nemo tā & si vera dicētibus credit quod proprie mēdā
cis vt Aristoteles dicere solebat pr̄mū est qui teste Diogenela
ertio libro quinto quū interrogatur esset qui teste Diogenela
erantur:vt quum vera inquit dixerint:non illis credatur.

¶ Multa Syrorum olera.

Plinius. Voniā Pli.li.xx.natu.hist.hoc prouerbium refert vt mēll
Ous intelligat eius verba ponā:q̄ sint h̄c Orpheus amaz
toriū inessē staphilino dixit fortassis q̄m venerē stimu
lari hoc cibo certū est: Ideo cōceptus adiuuari aliqui p̄diderūt ad
reliqua & lativa pollet. Efficacior tñ silvestris magisq̄ i petrois
nata. Semen satiū & quo p̄ cōtra scorpionē ictus ex vino salutare
est radice eius circunsc̄a p̄tidentes dolore liberātur. Syria in hor
tis q̄ p̄ erosillima:inde quoq̄ est prouerbium gr̄ecis:multa syrorum
olerā.Pli.hactenus nos autē hoc adagio in eos vti possim⁹ apud
quos vel olerum vel alicuius alius rei magna vīs est.

¶ Lapidem mordere.

Plinius. c Anis auctore.Pli.li.viii animal q̄q̄ fidelissimū(ut mētis cō
stat exēplis)Syrio tamen maxime ardente in rabiē homini
pestiferā vertitur. Verū etiā circa rabiē lētiferam per inde quan
doq̄ in hoies sequit vt projectos lapides mordicus capiat. Fit enī
animal pronū in irā. Vnde deductū est puerbiū lapidē mordere:
quo i eos vti possim⁹ qui more canū s̄euūt & p̄pe modū i rabiē
ouidius. ferunt. quorū verba canina dicūtūr dicēte Oui.in Ibum.lactat &
i n totoverba canina foro. Sed quoniā huiuscmodi hoies p̄sum
i no negocio hēnt mordere.i.capere hūc & illū. sub sp̄e errata corrī
i zendi.iure equidē eorū eloquētia(sī qna est) p̄uebialisiter canina
i appellari potest.que perinde hoc tpe viget:q̄ nōnullus demor
tuorum scriptorū manens nomen quorum sine honoris prefā
tione nominari nō debet eius acri morsu lacerati q̄escere possit.

¶ Sapientia vīno obumbratur.

v Inū quo nō ē aliud qc̄q̄ virib⁹ corporis vitilus modice sum
pto nec aliud voluptatib⁹ p̄missori si mod⁹ ab sit:hoies mētē mutat
futorē gignit:ita breui ipsū sapientē ei⁹ dulcedine captū isanire co
git:quū si quidē ebrietas(ut Cato aiebat) nil aliud sit:quā iliania

Prouer. & adagio. libel. Fo. xxxviiij.

volutaria. Vñ ortū ē puerbiū sapietā vino obūbrari auctore. Pli.
lib. xxij. ca. iij. ita scribēte vinū ieunos bibere nouitio iuēto iutis plinius.
lisimū ē cura svigorēq; animi ipēdit ad p̄cintū tendētib; sōnovero
accōmodatū ac securitatibus. itaq; dudū hoc fuit: qđ homericā
illa. Heilena āte cibū ministravit. Sic quoq; i puerbiū cessit. Sa-
pientia vino obūbrati. hæc ille qđ me hercule veri' vero esse Ma-
gni alexādri dōtaxat exēplū cōprobat nōne ille rex sapiētissim'
erat vt ei' terū gestarū ḡtia peripicue testaſ. Verū illū nihil ipen-
dio de honestauit q̄ vini pestis erauiditas quippe qui quū hoiles.
sp viciſſeta vino pide vict' est quod nōnulos itumulētia amicos
intermit. ex quo vt idē Plinius libro decio quarto est auctor. An-
cides sapiētia clār' ad me sc̄ipterit itēperatia eius coh̄ibes. Vinū
potatur? Rex memēto te bibere sanguinē terræ cīcuta homini ve-
nenū est. Cicutæ vinū hacēt? Androcides: nec me fugit qđ qdā
hūc locū sīc p̄ perā legunt. Sicuti venenū est homini cīcuta ita &
vinū quod omniū p̄imus policianus mōstrauit. nos aut̄ hoc ada-
gio i eos vt̄ possūmus. qui vino ingurgitati penitus discipiunt.

CFortitudo in neruum erumpit.

a Sloēt sagitarij imoderate plerūq; oēs vires adducēdo: dū
arcū tendū. nō telū icitare. led nerū rūpere tortius rerite
voletēs: a qb' (auctor Dona.) natum est proueroī. Fortitudo i net
uum erumpit i eos qui nimium suis fieri viribus suscep̄to oneri. Donat.
succubunt. ita enī hominibus fortitudine nimia s̄æpe decipi con-
tigit: quādmodū apud Gelū li. xv. ca. xvi. & luuen. Saty. x. milo
ni crotoniēsi athlet. e illustri i deducēda queru accidit e legimus Gellius.
possūnt etiā fortitudinē i nerū erūpere intelligere ex cōluetudi
ne romana. quia s̄æpe i nerū coīcīct. ant̄ ex aīquo maleficio in
carcerē mīlū i: i quo significato vt idē. Dona. sentire videtur. Tēxē.
in Phor. v̄ surpauit scribēs. Verū hoc s̄æpe Phoimio vereor ne ista. Terētius
fortitudo in neruum erumpat deniq;

CVenti gaudia ferunt.

h Ocvetus adagiū Vētigaudia ferūt: i eos v̄surpare possūm'
q̄ icallū l̄z tanī quo Vergi. i. x. ænei. teste. Ser. his verbis
v̄sus ē: nec ferre videt sua gaudia vētos. & alibi. Sed quā oīa dis- vergilius.
crepūt Itē partē mēte dedit pārtim volucres dīlperfīt in auras,

CEx vnguibus amare.

e X vnguib; amare est pia quadā caritate: & quāfi ab ūeute
atate amorē gerere beniuolētia. n. eo p̄stātor ē quoy etusti
or Vū i puerbiū cessit: test. Plutar. de lib. educā. ex vnguib; amare Plutarc.
Q opz iqt vt mihi p̄fctō videt vt m̄res filios educēt eis p̄ yberat
h. ij.

Prouer. & adā. veter. libel.

porrigāt qm̄ maiori cū caritate & ipsā magis diligētiā nutrie nt
vt que natos existimo & (vt dici solēt) ex vnguībus ament.

¶ Ad frugē bonā se recipere.

Lactāti⁹. q Vum neimo (vt lactāti⁹ iquit) i vita p̄nus nō sit: sapientis
prefecto viri est a cognito errore discedere. & sese i tutū: hoc
Seneca. est ad meliorē vitā recipe. Vnde Sene. de morib⁹ ait: bona cōsuētu
do excutere debet quod mala isti tuxit. & alibi graui⁹ animi pena
ē: quē p⁹ factū penitet Hic igit̄ puerbiū fluxit ad frugē bonā se re
cipere. q. M. Tulli⁹ i oratiōe p. M. Cælio ita scribēs usurpat. Sed
Marcus. q totā adolescētiā voluptatib⁹ dedilītē mercis & aliquā: & se ad fru
gē bonā (vt dicitur) recepiſſe grauiſq̄ homines atq̄ illustri fuisse

¶ Stultum est via deficiēte viaticū quā creare.

v Iaticū appellat quicquid ad iter faciēdū necessariū est qd
exacto in itinere nō ē op⁹ pare. Vn̄ factū puerbiū: stultū ē
via deficiēte viaticū querere: i auaros senes: q quo seniores sunt: eq
Seneca. pl' cupiūt: quoꝝ auaricitia merito mōstro ūmiliſ dicit: quo Se. de
morodus vtitur dicēs: Quid enim stultius est (q̄ dici solet) q̄ via de
ficiente viaticum querere aut augere.

Homo frugi omnia recte facit.

f Vnt hoies frugi quos grēci vocāt: q in oī remotib⁹
ai moderātūt & moderatā noscūt feruare cōstātiā. Ex que
vice puerbiū vulgatū est. Hoiem frugi oīa recte facere: dīcēte. Cis
ce. li. v. tusculanarū frugalitas nomē tanq̄ ad caput ferre volum⁹
quod nīf eo noīe virtutes contineret: nunq̄ ad illud tā ūulgatū
ellet iā proverbiū locū obtineret. Hoies frugi oīa recte facere &
Quintil. Qui in quito propiū est iquit boni recte facere.

¶ Homo factus ad vnguem.

h Omo fact⁹ ad vngue puerbiāliter dicit ad pfectiōne est. n.
trāslatio a marmorijs. qui lapidū iūcturas vnguib⁹ phant
Horati⁹. hic Hora. ait ad vngue factus homo i omni ex parte perfectus: &
Tulli. li. vi. episto. familiarū ad Gallum Vrgeo igit̄ transuersum
vnguem (quod aiunt) a stilo.

¶ Phrigem plagi⁹ fieri solere meliorem.

c Ice. i ofone. p lucio flacco refutās asiaticos teites tāq̄ turpis
simos & ifames minimeq̄ fidos ait asiav̄a cōstat ex phri
gia missa. caria. lydia. avtrū igit̄ nīa est anyestrū hoc puerbiū phry
gi plagi⁹ fieri solere meliore: inuenis hīmōi hoies nulla æque corri
gi posse. q verberib⁹ q ppē q plagi⁹ digni sunt. q̄ in eos usurpare
possim⁹ q nīs vapulet: nūq̄ emēdat. ¶ Qui i omni re: atq̄ oī tpe oī
laude vocat⁹ illaudatus est; isq̄ omniū pessimus deteriususq̄ ē

q Voniā nemo quisq; afflictis ē morib; qui faciat aut dicat
nō nūq; aliqd: q d laud: ri qat. Iñ hic atiquissim⁹ vers⁹ au-
tore Macrobi⁹ lib. Sat. sexto vice puerbi⁹ celebrat⁹ ē. Sed eīn q i. Macro.
oi re atq; i oī tpe om̄i laude vocat⁹ illandatus est, isq; oīm pess⁹ i-
mus deterimusq; est vbi illaudat⁹ (attende ferre est, acsi dicereſ:
nūquā nominā lus. Inuadere ei prisca ligur significat noīare ap-
pellareq; vñ Maro pitifl̄ime ait Quid aut euristea durū. āt illauz Maro.
dati neſcit busiridis aras. auctor enim Gellius.

CHic duo parietes de eadē fidelia dealbat.

m Arcus curi⁹ ad Ci. scribēs Sed amice magne iqt noli hanc Marcus.
Epī. Attico ostēdere siue eū errare putare me bonū virū eē curius.
nec solere duos pietes de eadē fidelia dealbare:p qverba puerbia
liter dicta. C. p iocū significat se solere idē duob; pmittere sicut q marcell⁹
vno colore duos muros dealbat Fidelia aut̄ auctore Marcelllo sa-
miū vas est ad vsus plurimos: plaut⁹ i Aulularia mulſi cōgiale⁹
plenā faciāt tibi fidelia: & Satyra iiij. disce neq; iuideas: q d mſta
fidelia putet hoc aut̄ loco fidelia p colorū vase accipiſ nos it dem
hāc prouerbiali elocutiōe Hic duos pietes de eadē fidelia dealbat
in eū yti possumus q idē duobus pluribus ve promitt̄. Stab⁹.

CQuod dedi datum noilem. q reliquū est non dabo.

q Vum i eū noua nō fint bñficia conferāda (vt Cicero docet) Plautus.
qui veterū imēorē hic celebre puerbiū teste plauto i Cistel-
laria factū est vbi iquit iter nouā rē verbū verū v̄surpabo yetus:
quod dedi datū nō vellē q d reliquū est dabo: quo monemur: vt in
eos bñficia conferre non amplius debeamus: in quos prima ma-
le collata cognoscimus.

CNullū cibi genus saccaron non condit⁹.

Accaron nihil aliud est. q mel i harūdinibus collectum: gu-
miū mō cādīdū ac fragile mittedat hoc quoddā Arabia &
india: vsusq; eius tantū i medicina erat. Nūc paſi im etiā reperiſ
nō medicine modo sed cibis oīs generi expeditū ita vt locum pro-
uerbio dedit. q d de his dicit̄ quæ multis rebus v̄sui sunt.

CFallacia alia alium trudit.

Fretij i Andria verba sunt teste Donato prouerbialiter di-
cta est illud quoq; simile Clauus clavo truditur. & dies die
significat enī hoc adagium q dolus bene dolo detruditur hoc est
q hies insidias alij moliētes merito ipsi dolus præueniūtur cui
subiacet illud quod alibi retulimus mendacem oportet esse me-
morem.

CCladicator in herena consilium capi.

h. iii.

Poly. ver. virbinatis.

c Laditorū ī harenā ad pugnādū exēti nihil p̄medicat; q̄ plūnt sed potis aduersarij vult & mota manū aliquid etiam corporis inclinatio itūtē monēt. Vñ puerbiū nascit̄ Claditor ī harenā cōsiliū capit quo significatur ī re p̄senti cōsultandū & enim i ple risq; rebus p̄meditatū cōsiliū subite ei casus irritū facit, p̄ incē. Vrbaniū im? p̄t̄a verissime ait o quātū est subditis casib⁹ ingenij. qđ decenter Seneca ep̄stola. xxij. usurpat.

Hic Cap̄t̄ digito scalpit.

Seneca. f Eneca ep̄stola li. ait oia reꝝ oīm si obseruetur iditias sūr & argumētū morū ex nimis quoq; lz cape. Impudicit̄ & isefus oñdit & manū mota: & vñ iterdū rñslū: & relat̄ ad caput digitus & flex⁹ oculoꝝ. Improbū iterdū risus: isanū vult⁹ habitusq; de mōstrat̄. hęc ille: Vñ quūvolum⁹ quēpiā taxare: qđ mollis & ipudic⁹ sit Symbolicos. & puerbā liter dicim⁹. Hic caput digito scalpit qđ decēter Iuuenal̄ Satyra nona ita scribit̄ usurpat. Qui dīgito scalpūt̄no caput. hoc idē (vt Ammian⁹. Marcellin⁹. li. xxxi. ē testis) p̄opeis obrectatores ī eo ludibriōsum & irritū obseruarunt.

Iuuenal. ¶ Si claudio vicin⁹ haditaueris: & ip̄e Claud⁹ ābulare disces.

h Oc ver⁹ adagiū: & a plutarcho de liberis educādīs his verbis elegāter usurpat. Haud est iquit ab re illud yſitātū sermōe prouerbīū. Si claudio vicin⁹ habitaueris & ip̄e claudus ābulare disces. q̄ illud ferme significat. q̄ Seneca ait sumūtura cōversatiōl bus mores & idē epi. xi. malign⁹ comes quis cādidoq; simplid̄ tu biginē suā affricuit: vt alibi alter alterū ī vita trudim⁹. Iuuena lis satyra Secūda vnaq; conspecta liuorē ducit ab vna

¶ Posterioris cogitationis & sapientie pleuæ sunt damus,

M. Tul. h Oc puerbio significat qđ post rerū enētū oēs facile sapientes sūt qđ M. Tulli⁹ ī. xi. philippica ita scribit̄ affirmat posteriores n. cogitationes (vt aiunt) sapientiores solent esse. Verum id parum prodest s̄p̄e enim sero (vt dicitur) sapiūt phriges.

¶ Taurū tollere potest. qui vitulū subulerit.

Quartil. a Pud̄ etroniū arbitrū Quartilla ita loquit̄. Innonē meam iratā habeā. si nunq; memineri virginē fuisse: Nā infans cū paribus inquinata sum & subinde prodeuntibus annis maiori b̄me pneris applicui donecad hāc ætatē perueni. Hinc natū prout̄biū (vt politiano placet) quod dicitur poss̄e taurū tollere quīt̄ tulū subtulerit significat autem q̄ quia a teneris ānis aliqd̄ egredit̄ eo (vt ip̄a poscit̄ mox etas) fā adultus facile quīppiam manus efficerē p̄terit. Vbi quod Quarti līna In nonē suā dixit. id sc̄tu dignū est. Seneca. n. ep̄stola tertia libro. xix. ita tātum ait hoc se

ponas volo:vt memineris maiores nřos qui crediderūt stoicos
iſe. singulis eis & geniū & iunonē dederunt. & Plini.li.if capite Plinius.
viij. cū singuli quoq; ſemetipſis totidē deos faciāt. Vñ. Iuuenal Iuuenal
Sa. ſecūda reprehendens quod minister non per genium. ſed per
iunonē domini furaret. videlicet more muliebri ſcribit. Et p iuno
nra furante ministro.

¶ Extremus actus abeat.

c Om̄dia auctore donato quinq; aetib; abſoluitur. quo fit ſi Donat⁹.
vnus dee. et aet⁹. fabula imperecta foret. Vnde i puerbiū
exiſt: ut ab eſſe extremū aetū diceret quū res iperfecta eſt et e co
uerſo nō minus proverbialiter dici potest. Extremus actus nō abeat
quum res cōſumata eē ſignificatur. q Cice. in ſecūda philippica Cicero.
hiſ verbis vſurpasse videtur. Et ſi meus ſtilus ille fuifit et ut dici
tur mihi crede non ſolum ynū actum: ſed totā fabulā cōfeciſem
& alibi extremū inquit aetū ab inerti poeta eſſe neglefūtum.

¶ Syſipheum portas Saxum.

f Isyphus æoli fili⁹ iſthimī ē ſtricturā illā terre que iter quo
maria ionīū & Aegeum cōſiſtit: latrociņiſ ſoccupauit ita ut
Autholiā Autholiſ filiam Laertę deſponsatā quū ad maritū du
ceretur: velut qdā volunt quū ad oraculū Apolinis conſultura p
ſiciferetur: iſidijs cōperit: at p grauidauerit: x qua(yt multi cre
dūt) tunc Vlīxes natus eſt qd illi Ajax apud ouidiū libro decimo
certio Metamorpho. exprobat tandem occiſus Syſiph⁹ a Theseo
apud iſeros hac pœna afficiſ. vt grande ſaxū ſupra mōte portare
conat⁹: quū ad apicē deduxerit: continuo ad ima relaxet. dicente
ouidio in prænorato libro aut petiſ: aut vrges rediturū ſyſipheſa Ouidius
xū. & Se. in Hercule furente Ceruice ſaxū grande ſyſiphe a iacet Seneca.
Haratius itidē in ſecundo Carminū damnatus q longi Syſiphus Horati⁹.
Aeolides laboris Vñ quū aliquem i extricabili labore aſſuctum Teretius
elle innuere volūt⁹. puerbi loco dicimus Syſipheū portas ſaxū Horati⁹.
ad hoc: & illud Terentianū i eunucho iā diu hoc ſaxū voluis vſut
pamus: vt in diuitiē aurū dici potest eleganter. hic tantalea labo
rat ſiti: q ideo auarū ſiti: qm eo maxime abūdat. Et.n. (vt Hora
ait) crelcentem ſequiſ cura pecuniā quemadmodū Tatalus apud
iſeros i lymphadiſ ſima quis diuerſet aqua ſiti tñ perpetua eſiſ
citur velut etiā in eū qui in magna copia inopia laborat hoc pro
persianū iſan⁹ medio ſum⁹ ne queris aquam: loco puerbi vſut
pare qui muſ.

¶ Fortes fortuna adiuuat.

s Olet plerūq; pericula at p labores reip. cauſa magno elatoq;
animō id eni proprie fortis viri ē vt Mar. Tullius i officio prio
docet ſubēatib; fortuna q laſta: io libro diuiag; iſtitutorū tertio:

prouer. & ada. vete. libel.

Cicer. accidentiū rerū subitus atq; inopinatus diffiniſ euētus fauere vt
Hora. Cocliti:vt.C.Claudio Neroni:vt Scipi. Africā oppugnati;
vt plerisq; alijs romāorū ioperatorib⁹ contigill e legimus Vnde ve
tus ortū est prouerbium fortis fortuna adiuuat.vt testis est Cice
ro i primo tusculanaꝝ qui ita scribit fortis enī nō modo fortuna
adiuuat(vt est ivetere prouerbio) sed multo magis ratio quæ qui
busdā quasi p̄ceptis confirmat vim fortitudinis.ad quod poe
Vergili⁹ tam i decimo æneidos respexit et facile affirmare ausim . vbi ait
Terētius Audentes fortunaysurpat.Terentius etiam in phormione dices
fortis fortuna adiuuat.

CA vertice vſq; ad calcem.

Fabius. **v** Fritex siue vortex est quicq; dvētoꝝ rotatione effracta itē
cōtorta in se aqua vertit: vel aliud simile. Vnde Fabi lib.
octauo institutionū pars lumma capitis propter flexū ca
pilloꝝ dicis vertex(vt et capro grāmatico placet) qui ait vortex
fluminī est: vertex vero capitis Ex quo natū est prouerbium: aver
tice vſq; ad calcē(calxenim postrema pars pedis est hoc est a pri
pio vſq; ad finē: illud quoq; haud enī valde ad hoc discrepat(nō
Flaccus. minus prouerbia hter Flaccus exp̄s̄it i primo sermonū. Satira
tertia ita scribens. Si collibus et ab ouovisq; ad mala citaret. Hoc
Nota. est a principio coenę vſq; ad finē.nam ouu initium coenę erat: po
ma autem in fine ponebantur: id est in secundis mensis: quę bel
letia vocitantur. Acron & porphirion auctores.

CDicendum est qui diu viuas.

Seneca. Ocupuerbialiter vſurpat a Seneca in epistola libri decimi
Dsexta ad Luceliū dicente tā diu ducendū est qđin nescias:
& si prouerbio credimus. quamdiu viuas. quo i rotum p̄c
cipitur literis ellē icūbendū quum ad idvixi tota etas sit.

CSirenum cantu demulceris.

Irenes scz parthenope. Leucosia. Iugia Acheloi fluminis &
Callipes muse filię tuerūt: hę iluas quasdā iuxta pellorū
inter Siciliā & Italīā teste Ouidio libro decimo quarto metamor
Seruius. phoseos habitatūt harū vna auctor. Seruio iup quito ēneidos vo
ce altera tyijs alia lyra canebat. Sed tāta dulcedine cātus trātein
tibus nautas afficietāt.vt sōp̄tentur. quos statī sōpitōs submer
gebant. Quare vlixes illa trāsitus a circe admonitus sōcorū au
res cēra obturauit dicēte Iuuenale Alfigit ceras illa de haue pie
Iuuenal⁹ tas Quę sīculos cantus effugit remige turdo. Ex Seneca ad Lucel
liū epistola trigēsima prima idein testificante:& ipse se ad nauis
malū ligari iullit:& sic ille lustrāsuit Ex quo iā vice p̄uerbis yul

Solydori Vergiliis vrbinatis Fo. xli.

gatum est. Sirenū cātu de mulceris iēu qui salutivoluptatē p̄pō
nit auctore Fabio in q̄ nito vbi qui argumeta inquit velut horri-
da & cōfragosa vitantes amoenioribus locis desident. neq̄ aliter
q̄ iſ q̄ traduntur a poetis gustu cuiusdā apud lotophagōs gramis-
nis & Sirenum cantu de liniti voluptatem saluti prætulit e.

CAequalē tibi mulierem inquire.

Etuſ est (& vt ita dicam) aureum prouerbiōrum quo Plu- Plutare.

▼ tarchus de liberis educandis decenter vti i hoc pacto scri-
bens. Eas autē despōdere filijs vxores conuenit quæ nec
multo nobiliores. nec ditiones sint. Sapientia rēterum vtiq̄ pro
uerbiū. Aequalē tibi mulierē inquire. Significat aut q̄ dynui quis
q̄ sibi coniugem genere parē amicosq̄ pares quereret: q̄ parare
debeat. Vnde Deyanira apud Oui. in Episto. precipit. Si qua vo- Deyan.
les apte nube re:nube pati & idē Naso in. iiiij de tristi Viue tibi: & na. Naso.
lōge noia magna fuge. Viue tibi quātūq̄ potes præ lustriā vita.
Sāuū prælustri flume ab arce venit. Nā quanquā soli possunt p̄-
desse potentes. Nō prosunt potius plurimū obediē solent. Et pau-
lo inferius in eundē sensum ait. Crēde mihi bene qui latuit bene
vixit. Et intra fortunam debet quisq̄ manere suam.

Coruuſ relictis ab aquila cadaueribus vescetur.

AQuīlā aliti rapacilī tīmā. vt pote quæ ad populādū quē admodū Pli. li. x. docet magno tractatu vt laciet indiget plinius.
qui cqd ex raptu in vorāndīs cadauerib⁹ superest ibelles
aues (veluti coru⁹) edūt. Vñ puerbiū Coruuſ relictis ab aquilla ca-
daueribus vescitur. in eos qui ignauī & desides alienis laboribus
famā sibi aucupātur. vt illi potiū imū sibi faciunt. qui aliena sibi
scripta vēdicāt. per ide ac ilie fidentin⁹ Marcialis confueuerat.

CHinc coruuſ est.

Ic. Coruuſ est. prouerbiū fuit ipudicos atq̄ vītiosos. quo
nīā coruiore coire dicunt. teste Panio libro decimo capite
decimo. ecundo ita scribente Corui panunt: quum pluri- plinius.
mū qui nos: ore eos parere aut coiere vulgus arbitratur. Quod Iu Iuuenal
uenalis satyra secunda usurpasse videt dicens. Dat veniā coruis
vexat census a colubas.

CAut bibat. aut abeat.

Ex in ḡecorum cōuiuijs erat. aut bibat: aut abeat. Qua
iubebatur vt aliquid aut si. mulcū alijs percupide potanti
b⁹ genio idulgeret. at oīno abiaret quādū ab alijs scriptori
bus tū a Ci. luculēter loco prouerbiī i fine vltimī. Tuscula
libri usurpat. Cuius verba ponam. M. hi quidam inquit in vi- Cicero.
ta seruanda. videtur illa lex. que in gra corum conuiuijs ostine-
tur. aut bibat inquit aut abeat: & rede aut enī fruāt aliquis pari
i. i.

Polydori Vergili⁹ urbinate
ter cū alijs voluptate potādi: aut ne sobrius in violentiā violens
tūn̄ idat: āte discedat. sic iurias fortunę quas ferre nequeas dif-
fugiendo reliquas. ¶ Non cursu lāpada tibi trado.

d. Iana religiosissime in aricino nemore ubi ei sacratū erat tem-
Strabo plū colebat: quod Artemis iūvocat Sra. li. v. geogra. quoniā
græ: artemis Diana nuncupatur. Sacerdos istius tēpli rex neore-
sis dicitur a trāquillo in caio Caligulla: qui erat fugit u' seruus:
mulieres vota nūcupabat huic deæ: & voti cōpores ibat in nemus
aricinū gestātes faces accēlas: qua superstitione deā se venerari pu-
tabat: q d Ouidi⁹ in fastis docet sic scribens s̄e pe potēs voti frōtā

Ouidius Prop. i⁹. redimita coronis Fœmina lucētes portat ab urbe faces & Prope-
lis ecūdo. Quū videſ accēſis deuotā currere tādis in nem⁹: & triuig
lumina ferre deḡ. Certamen aut̄ in eo q d Bar. n̄ Me. vir latillī
m⁹ auctore Pausania ab athl. niēsib⁹ sumptū arbitrat⁹ positū erat
in cursu tedā seruare accēla. q si primo extiguebat: victoria ad se-
cūdū trāſferebat. Si secūdo quoq⁹ extiguebat tertius victor erat.

vattro. Si vero oibus: nullus victoriā alii eq̄batur. Vnde varro i. de re militi-
ea tertio capitulo. xv. puer dialiter iquit q de fructib⁹ nihil dixi
nō cursu lāpada tibi trado. Q d significat tibi victoriā nō cōcedo.
Hic Persi⁹ Saty. sexta: Qui priore: cur me ide cursu lāpada polci
q d nos puerbi⁹ loco usurpare possūmus quū dicere volum⁹ tibi
nō cedo. i. victoriā nō trado. ¶ Viuorū memento.

Ciceron. v. Etus prouerbiū viuorū memēto: quo significat deviniſ esſa
loquēdū: & de prēsentib⁹ agitādū. teste Cicerone i. v. de fini-
b⁹ bonorū & malorū. q inq̄t Tū pom. at ego quē vos vt dedidū. ep̄i
curo iſectari loletis: ſū multū eq̄dē cū phe dro: quēvnicē diligo/ ut
ſcitis: in Epicuri hortis: quos mō pteriebam⁹: sed veteris puer-
bi⁹ admonitu viuorū memini. nec tamē epicuri licet obliuisci.

¶ Sardonius rīſus.
vergili⁹. f. Ardonia herba q auctore Solino in sardinia insula in fōtiſ
de fluuijs prouenit largius iusto apiaſtro ſimil' ea ſi quis ve-
ſcas: neruos contrahit: & rictu deducit ora. vt q moriunt: veluti ri-
dentium facie intereāt. Vnde in prouerbio diciſ Sardonius rīſus
quo in eū vtī poſſumus qui (vt Vergilius ait) ſpē vultu ſimulati
premit altū corde dolore. i. hilaritatē p̄ ſe fert aspectu: intrifecit
at tristi afficiſ dolore: q d ſcite Cl. lib. Ep̄iſtola 3: familiari. ſeptio
ad gallum usurpat ita ſcribēs. Rideamus. reñor. rāco ap̄. vtop
hocem rīſum ſardoniuſ. Quod etiā nōnulli licet. Sardonīa herba
nō ederit: animā ridēdo afflauerint. testatur plinius libro vndecl
imo capite trigessimo septimo quū de precordijs loquit: ita i. quā

Adagiorum pueriorum veterum libel. Fe. xlj ens ob hoc in prælijs gladiatorijs spectaculis morte cū risu trahiēta precordia attulerunt.

Cmulsum quod probe tempores: miscendū esse nouo hymetio: falso et vetulo.

Hoc ganeonū: popinonū: lurconū: gulonū: puerbiū est q̄ variis ciborū generib⁹ ex cogitatis studiosiſſimū indulget q; a Ma. lib. Saturnaliorū Septio ſic ſcribēt vſurpatur. Cur diniari mel & vinū diuersis atatib⁹ habent optia. Mel q̄ recetisſimū: vnuū q̄ vetustissimū: vnde eſt & illud puerbiū. Quo vtunq; gulones mulsum quod pbe tēperes: miscendum eſt e nouo hymetio: falso & vetulo hymetiū autē hoc loco mel Atticum significat: dictū hymetiū ab hymeto mōte iucundissimo attice regionis.

CActi labores iucundiſſunt.

PKeteriti labores ſepe plurimū ſolēt gaudis afferre. vñvulgati ſermone prouerbiū. Acti labores iucundiſſunt vt Mar. Tullius in ſecundo de finib⁹ bonorū & malorū teſtataſ: vbi ita in Tullius. quid si etiā iucuda méora eſt preteritorū molorū. vt puerbia nonnulla veriora ſint: quā veſtra dogmata. vulgo eīm dicit iucundi acti labores. Nec male Euripides concula ſi potero latine gra cū hūc verſum noſtri oēs ſuauiſ eſt bonorū preteritorū memoriam Cicero haſtenus: ad quod illud poete referendū eſt. O ſocij (neq; eniſ ignari ſumus ante malorū) O paſſi grauiora: dabit deus hiſ quoq; vergili⁹. hñē. vos & ſcillea in rabiem penitulq; ionātes accetti ſcopulos vos & cyclopeia ſaxa experti. reuocate animos: moestūq; timore mitite. Forian: & hæc olim meminili e iuuabit.

Clophoniem addidit.

COlophō Ionica ciuitas eſt. Colophonij aut̄ aliquādo nauales opes ſatis ap̄las habuere: & eq̄ſtri certamie tātu excelerūt. vt vbiq; diſſiculter bello componi poterāt. Colophonij equitatus auxilio dirimēbaturqua ex re telle. Strabone libro decimo quarto geographia ductum eſt prouerbiū colophonē ad didit. quum ſumma operi manus imponitur.

Cad vmbilicū peruenire: vel Coronim ponere.

Quoniā vmbilici ornamēti genus in fine libri ſolent poniri. Hinc mos illeget eſt. quod elegatissimi poetae prouerbijs loco cum exactum opus ſignificarent. ad vmbilicū levezilli edicerent. Horatius in E podo: promiſſum carmē iambos ad vmbilicū adducere. quod ſic exponit Porphyrio ad vmbilicū addu Horati⁹. cere: pro finire & conſumare opus: posuit Horati⁹. Quia in fine libri ex ligno aut oſſe vmbilici ſolēt ponii. i quē ſenſū & Nartialis ſi Martiaſ

Prouer.& ada.veter liber.

atē quarti libri clausit.Ohe iā satis est Ohe tibella:iā puenim⁹ vsq⁹ ad vmbilicos.tu pakedete adhuc & ire q̄ris.Et alibi idē poeta.
Nūquā grādia nec molestia poscit Que cedro decorata purpurq⁹
nigris pagia creuitymbilicis.Georgi aut̄ Merula.Vit̄ ipēse doct̄
idēs e ad vmbilicū puenire autumat Quod graci dicūt

hoc est coronim⁹ iposuiss e Soliti enī ingt fuerant
graci cōsumatis operib⁹ coronā apponere

Vnde prouerbij natum.

Martia⁹

ad quod Martialis res pexiſſ evidet:nimitatē decimi libri quodā,
mō arguēs Si nimi⁹ videor seraq⁹ Corōide lōg⁹ eē liber:legit⁹ pau
ca libell⁹ ero Quoties igit⁹ significare volum⁹ quēpiā op⁹ cōsumas
re puerialiter dicim⁹ illū advmbi.icū puenite aut imitatōe grē
corū Coronī iponere quo potissimū adagio hui⁹ libelli fine in clau
dere vit̄est:vt hoc(qualecū p̄ sit) p̄fecto iā opusculo: nos itidē ad
vmbilicū pueniss e:vel Coronim⁹ imposuiss e diceremur.

FINIS.

C Pollio Ger⁹ Vadi⁹ Fr̄esbiter Domicio Palladio Sorano.S.D.

U Ide q̄so mi palladi suauis ie q̄ti te facē mihi necelū sit
Quū nō polli mō nō vehemēter singularē animū tuū su
scipe nō mirificā idustriū laudare nō egregiū igeniū de
mirari nō te deniq⁹ ip̄m maxis laudib⁹ e fere.magnop̄ amore p
seq. Quippe q̄ ex oibus vnius quoq⁹ ip̄le meū artes q̄bus tenetū
ſæpe aio colligere soleo tātopere litera⁹ studijs parti pro te parti
p̄ amicos pde. le:bac cōculere eniteris:vt pote q̄ sciētiā quē modū
socrates dictare solit⁹ eratvnicū scis eē bonū:cōtra ilicitā malū Et
n. quū nuprime itellexeris Polydor⁹ meū Vergi.virūvtiq⁹ doctis
simū& mutua mihi nec̄ ſi itidē deuictū pueriorū libellū q̄ haud
patuo latie ligue vel nouitate ip̄a rez vel varietate nō illepida. le
ftōiſenolumēto futur⁹ e. Ad illustris imū p̄cipū Guidū Vbaldū
Vrbinate ducē scriptiſſe:vt i hoc quoq⁹ litera⁹ studiosiſſimis opi
culare:me(id q̄q Liberalis Thomasius medic'sane nō in celebris
ac phōph⁹ excellentiſſim⁹ antea itidē petierat (ſæpenūero effla
gitasti:vt polydorum penes quem veluti te nō preterit) plurimū
mea valet auctoritas:hortari & rogare non desisterem:vt hunc li
bellum q̄ primum emitteret. Ego itaq⁹ summa tua me benivolē
tia & hūanitate motus postulatis tuis ſatisfaciendum eſſe ratus
talem huiusce rei operā enauauis q̄ polydor⁹(vti ip̄le in prefatio
ne testat̄) hoc aliquāto celeri⁹ quod consiliū fuerat.nostris p̄cibus
opus publicauerit.Q d̄ nos p̄fecto eo etiā minime grauate p̄titi
mus primū videlicet tibi i hac parte mos gereretur subideyt M.
Antonij nři Sabellinciniy nici latina⁹ litera⁹ facūdie p̄tis.Aca⁹

Polydori Vergili Virbinatis **Fo.** xliij
demā nostris quādoq; monumentis illustrarem²: quo potissimū
deinceps vīndice freti facile admodū contra maliuolentissimos
quorūdam impetus resistem² qui nullius ingenij ac vītē turpis-
simæ homines necendi percupidi falacia callidi: inuidia lūuidi:
liuore tumidi: illaudari deniq; (nō possūm. n. propriōi verbo vti)
tā & si cāna quadā rabie lacerandi torquentur. vix tamen velu-
ti desides canes tantū oblatrare audent: quorū morū latratus (vt
poeta inquit) sequit auias ipſicq; maximā sui venenī partē perhi-
būt. Tu vero mi pallidi quoniā tuo p̄rā se ſertim rogatu oēs littera-
ruin: litteratum: literatorumq; ſtudioſiſſimi qui lectitabunt: hoc
aliquāto maturius opusculū eſſe & dītū intelligēt. in quo ſi quid
desiderabit: id nobis quotidianog; noſtro comitio ascribentur ve-
lut ſi qui immutatione litterarū ſylabarumue deprauatū fuerit:
impressorib² iputari debet. Has Polidori mei lucubrationes val-
de p̄bes aduersuſq; maledicta oia tueare: yehemēter obteſtor.,

Vale, iij.

Adagiorum & proverbiorum veterum index.
Index ad spectatorem.

Penuis occurro facilisq; videntibus index.

Huiuscem amplexens ordine dicta libri.

Error si quis inest: quid enim sine labore creatum.

Proutius aduertes lector id: ergo vale.

¶ Tabula seu index.

Afinus ad lyram.folio.	iii.	Acti labores iucundi sunt.	xlij.
Affore temescum genium.fo.v		Ad umbilicum peruenire	xlij.
A bono incipere.folio.	vij	De litera B.	
A lasso rixam queris.fo.	vij.	Bis pueri senes.folio	xvi.
Ad calendas grecas.folio	ix.	Bene plaustrum pulit.fo.	xxvi.
A caluo ad caluum.fo.	x	Boni pastoris est redere pecus. xxij.	
Ad vinum non refero.folio	xi.	De littera C.	
Agam pinguium ierua.fo.xi.		Cum mortui non nisi lerne.fo.iiij.	
Albus anater sis.fo.	xliij.	Crete nescit pelagus fo.	vij.
Acta agis.folio	xliij.	Cyprii bonis merenda.	viiij.
Audabata more pugnare xvij.		Citius elephanti pariet.fo.	xi.
Attice scribis.folio	xvij.	Citius mula pariet.fo.	xi.
Ascolon neq; ipse vadas.	xvij.	Cōscientia mille testes.	fo.xi.
Aquile senectus.folio	xix	Clematis ægyptia.folio	xliij.
Aliquid mali est proptervicinū.		Cotinthus supercilij.fo.	xvij.
malum.folio.	xxiij.	Cumani sero sentiunt.fo.	xix.
Altera manu panē osten.	xxiij.	Cōmunia amicorū esse fo.	xx.
Aqua heret.folio.	xxv	Currentem icitatem.fo.	xxi.
Argentanginam pati.folio. ix.		Contemnunt qui nec sibi. xxij.	
Anseres iter olor esstre.	xxvi.	Cupressum vis similate.	xxix.
Agregia musica.fo.	xxvij.	Cum velis & equis.fo.	xxiiij.
Animam debet.fo.	xxvij.	Cecropiam cōtra sus est.	xxx.
Annū fructifica t nō tellū.	xxvij.	Crotone salubrius ass erit.	xxx.
Atheniēsum renouemus. xxxi.		Calliga maximini.fo.	xxxij.
Apertum pectus.fo.	xxxij.	Corchoreus iter olera.fo.	xxxv.
Afin magis stramina.	xxxiiij.	Claudus abulare disces.	xxxix.
Ad frugē bonā se reci.	xxxvij.	Corvus relictus ab aquila.fo.	xli.
Avertice usq; ad calcem.fo.	xl.	Colophonem addidit.fo.	xlij.
Aequale mulierē tibi ique.	xli.	Canis caninū non est folio.	xx.
Aut bibat aut abeat.folio	xli.	De litera D.	

¶ Tabula seu index.

Difficilia honesta sunt	viij.	Harenam mentem furas.	viiij.
Diuturne lerne.folio	viij.	Homini homo meus.folio	ij.
Das ase en elephanto	viiij.	Hic nauigat anticyram.	viij.
Dies adiuuit hoib ^o dolorē.	xij.	Hic habet foenum in comu.	x.
Da mihi testimoniū mutuū	xiiij.	Homo dura cervice	xi.
Divinare sapientem	xiiiij.	Hic epicurus stubans est.	xv.
Domi non hic milesia.	xiiiij.	Hoc te apud sagiam gesta.	xv.
Dauus sum nō adippus.fo.	xv.	Hic gallipedes est fo.	xv.
Desine iam dēmens sāeuū viij.	Hyrudo suscipiēda nō est.	xvi.	
Digr ^o est q cū i tenebris.	xxiij.	Hic aureo hamo pīscatur.	xvi.
Dei laneo pedes habent.	xxiij.	Hic coryceus est.	xx.
Dei facientes odiuant.	xxv.	Hunc coryceus auscultauit.	xx.
Dum pluit molēdū eſſe. xxviij.	Hic cīniugilū herculaneo.	xxi.	
Diuide ficos	xxix.	Hic in neruum it.	xxi.
De manu in manū	xxx.	Hic de gradu deiſcitur.	xxiij.
Delatores q nō castigāt.	xxxij.	Hoc est nocte ouum.	xxiiij.
Discendum est qui diu viuas	xl.	Hic myconius est.fo.	xxvi.
¶ De littera E.		Herbam tibi do.	xxvij.
Euenit michi quod polluci.	x.	Hic se furti alligat	xxvij.
Ede nasturtium.	x.	Homo bula est.	vi.
Epimenides somnū dormit	xij.	Homerum astix.	ix.
Ego sū pōpiliū circulo cep.	xxij.	Hec est pīmutatio armorū.	xxvi.
Extremis digitis attige.	xxxvi.	Honores mutant mores	xxix.
Ex vnguib ^o amare.	xxxviij.	Hoc bene sit.	xxx.
Extremis actus abest.	xl.	Hic myforū vltimus est	xxxij.
¶ De littera F.		Hic manu faciendū est.	xxxij.
Fuimus troes.folio	xv.	Hic times caribdi icidit	xxxiiij.
Fundum alienum arat.	xxiij.	Hylam vocat.	xxxiiij.
Fames & morabilē i naſū.	xxiij.	Hic terre filius est	xxxvi.
Facta transacta omnia.	xxiiij.	Hic quīnta nat ^o est luna.	xxxvi.
Fas nefas.folio	xxvij.	Hō frugi oīa recte facit	xxxvij.
Figulis ollis anſas ponit	xxxij.	Homo factus ad yngue	xxxvij.
Fortitudo i nerū erū.	xxxviij.	Hic duo patietes.	xxxix.
Fallacia alia aliā trudit.	xxxix.	Hic caput digito scalpit.	xxxix.
Fortes fortuna adiuuat	xl.	Hic coruus est	xli.
Felix qui debet	xxxv.	¶ De littera I.	

¶ De littera G.
Gladiatori harenā cōſili. xxxix.
Gallicum lac facile ibi. xxxix.

¶ De littera H.

¶ Ille hō agit q d cāis i egyp. vi
Isthmum fodis. .iiij.
Inter saxum & sacrū sto.fo. .iiij.
Idem acci quod titij.fo. .iiij.
.iiij.

¶ Tabula seu index.

Inter os & ossa in situ iter est. iiiij. Multos modios salis xxvij.
Ille habet equum peianum. iiij. Misme sis caterina i fossa xxxij.
Inductus amusis atque gratijs Multi mani articte xxxiiij.
abesse. folio vi. Mites sub tegulis cubant noctue
Ita fugito ne pter causam. viij. xxxiij.

In lente vnguentum vij. Maturum saturnum sepe de xxxij.
Iacta est alea. folio. viij. Multa syrorum okera. xxxvij.
In portu nauigo. folio xij. Multum quod pte terebras. xlj.
Jupiter non catar nec cytharam Maria mōtesq. pmittere xxvi.
pulsat. folio. xv.

In sanio lac galline xix. ¶ Nil cum fidibus graculo. vij.
Indulgere genio. folio. xxiiij. Nilum hēris & vinum quatinus fo. viij.
Iniquū petidū ut equum xxv Necdū in cirpo queritis io. ix.
In caria hoc faciēdū est et. xxv. Non omnium est virorum cotrys
quoniam fontibus a pros. xxvij. thum naui. folio. x.
In spongiam incubuit xxix. Nulla dies sit sine linea. fo. xi.
Justicia i se virtu. cōtinet xxxij. Nec omnia nec passim. fo. xij.
Illi necimam quid. xxxij. Nil iuita minera facies f. xiiij.
Is se repperit. folio. xxvij. Non omnib⁹ dormio. folio. xv.
Nauigasti usq; ad phali. fo. xix.

¶ De litera L.

¶ Lupum auribus teneo iiiij. Noctua sathena porto. xxiiij.
Lupus carneum querit vi. Nō solū nobis nati sum⁹ xxvij.
Lupus est in tabula. folio viij. Nabas sine cortice. folio xxx.
Lege bone ex malis mortib⁹ x Non omnibus tutam. folio xxx.
Leona malorum. fo. io. xvij. Nil sacram. folio. xxxi.
Largitione habet fundū. xxiiij. Non sine thesco. folio. xxiiij.
Lucerne nō de est cantio. xxiiij. Nasū rhinocerotis hāc. xxxvi.
Lentiscum mancantes xxvij. Nullū tibi gen⁹ sacraro. xxxix.
Leoni mortuo barkā yellis xxx Hon cursum lampada. fo. xl.
Lachrime crocourili xxxij. ¶ De litera O.

Lapide mordere. folio. xxxvij. ¶ Optimū ē aliena frus. fo. iii.
Latet anguis in herba. xxvi. Ō ortet mīdace esse. folio. xi.

¶ De litera M.

¶ Mutuum muli scabunt. fo. iiij. Olim tortes tuere mulis. fo. xv.
Mensa vobis solis est. xiiij. Oemones vallis. folio. xx.
Mendaces cretenses. xvij. Quē lupo cōmisisti. folio. xxi.
Mercator nauiga & expone xx Cdomus antiqua heu. fo. xxij.
Mature has senex. folio. xxij. Oēs sibi melius malū q. xxiiij.
Mala ad se se trahit ut xxiiij. Omnia sub vna miconū. xxvi.
Malū cōsiliū cōsulatori. xxvi. Obsequium amicos. xxvij.

Index Vlphabeticus.

Oderunt dum metuunt.fo.xxx	Quod dedi datum nollē. xxxix.
Omnium pede stādū est. xxxv.	Quum maleaz deflexeris dome
Olera olla legit fo.xxxvi	sto. Folio. xvij.
Oculus debēt in agro.fo.xxxvij	De litera R.
De littera P.	Res ad tria ros redist. fo.iiij.
Perdere nanlū stultū est fo.iiij.	P.es est in yado. fo.xx.
Prius testudo curiu pueniet le.	Kana seriphia. fo.iiij.
Folio. vi.	Repetita crambe. fo.vi.
Penitere tanti non emō. folio.x	Romanus sedendo vicit. f.xvij.
Prandium caninum. folio.x	De littera S.
Pro adamato folio. x	Sardi venalea folio.vi.
Pollicem premere fo.xij	Similis bacelo fo.vij.
Propter q vadimoniū. fo. xi	Sunt apine Triceq fo.vij.
Phrygiū ac myloz fines. fo.xix	Sus Mineruam docet. folio.xi.
Pares cū partibus fo.xxiij.	Scytala laconica. folio.xij.
Pirum vulpes comedit f.xxiij.	Sybarites per plateam. f.xuij.
Pupilla ocfi nobis chari ^o . xxvij	Sūmū ius summa iuria. xvij.
Pedaria sérētia ē caput. xxxiij.	Sedere ad Purotam. fo.xvi.
Perfricui faciem fo.xxxij	Sexagenarios senes. fo.xvij.
Pyrice facta sunt fo.xxxv.	Sylosontis chlamis f.xix
Plus apud campanos ynguem.	Sylosontis opera. fo.xix
Folio xxxvi	Sñ cerere& baccho frigetyflen ^o
Plan ^o semel crura fregit. xxxvij	Folio. xxij
Phrigē plagis fieri sole. xxxviii	Salua res est saltante sene. xxij.
Posterioris cogitatiōis. f.xxxxix	Sua cuiq ars p viātico ē. xxij.
De littera Q.	Salua res cene. fo. xxij.
Quod supra nos nihil ad nos. iiij	Satius est subire semel. f.xxiij.
Qui nō lit gat celebs ē. fo.xiiij.	Scuto pacem petere fo.xxv.
Qui ipē sibi lapiēs. fo.xvij	Scis vti foro. fo.xxvi.
Quādo per harma fulgurauerit	Singula regio habet suos cātus.
Folio. xx	Folio xxvi.
Quod factum est ifectum reddi	Silere a bonis fo.xxix.
Folio xxiiij	Sero sapiunt phriges xxxij
Quod scis non scis. fo.xxv.	Suo marte facere. folio. xxxiiij.
Qui arat oliuetum. xxv	Suspēdio arbore eligēda. xxxiiij
Quāto pl ^o biberit tāto pl ^o . xxv.	Sepe etiā ē olitorvalde. xxxiiij.
Quo non peruenit leonis pellis	Semper aliqd noui affert. xxxv
Folio xxv	Sapiētiavino obūbraf. xxxvij.
Que dubites ne feceris. f. xxxv	Stultū estvia deficiēte. xxxvij.
Qui crotoriota postre. xxxi.	Sisyphēū portas sarum. fo.xl.

Index Alphabeticus.

Sirenum cantu demulceris	xl	Teneto te intra pellicula	xxviii
Sardonis sisus	fo. xlij	Te mattea iuuant.	xxxix
Si claudio vicinus habitaueris.	Toto erras coelo	fo. xxxvi	
Folio	xxxix.	Tertius e coelo cecidit	Ca. xxxiiij
		Turdus e transenna lubricu per.	
¶ De litera T.		¶ De litera V.	
Tenebre Cimmerie	fo. xi.	tit.	Folio. xxxv.
Talis hominū ratio qualis vita			
Folio	xiiij.	Vbi amici ibi opes.	fo. v.
Tecum habita	folio. xvi.	Video vrsam patientem	vi.
Taurum tollere potest quivitu.	Vulpes pilos mutat.	fo. xxii.	
Folio	xxxix.	Vtitur testibus.	fo. xxiiij.
Tolosanum aurū possidet.	f. iiiij.	Vt pisces hamo.	fo. xxv.
Totidem nobis hostes ellē.	fo. v.	Vultures cadauera expec.	xxix.
Tantaleū poculum bibeimus.	vi.	Vis illū calamistis inuere.	xxxv.
Tanq̄ habeas tria noia.	xiiij.	Venti gaudia ferunt.	xxxvij.
Ihraciū commentum	xvij.	Velociq̄ asparagi cantor.	fo. xi.
Tu es meum demon malus.	xxi.	Viuorum memento	f. xij.
Tanq̄ polij̄ solium es.	ix	Vbi Vber. ibi tuber. vbi mel.	ix.
Trium literarum homo.	xxiiij.	Viue morib⁹ pteriti	vte. xxvij.
Tua verbis genit̄ sunt.	xxvij.	Vna byrudo nō facit ver.	xxxii.

Finit Index Alphabeticus.

Si genus inquiras: seu quis vocet virbis et ortum:
Campanum genus est: bona spes vocor: vrbē trecaum.

¶ Ne miresis velim quisquis hoc legeris si paucula sermone
græco adagia defuerint: Multis tamen attis antum concilio
superadditis ut in libri fronte pollicitū est hoc nou fecit aut
incuria aut inscitia: sed fidelium penuria compositorū & edi-
tionis precipitatio Quocirca maluimus supercedere propediē
altissimo suffragante nihil relictui. Vale sospes & hūc perut
lora libellum delige.

C Parue liber valeas regione legendus in omni
Quem fetet ad patrios docta iuuenta lares
Iluiores forsan ferus inuidus addet acerbos.

Ne trepides magnos verba canina premunt.
Si quis erit tua qui usurpauerit aurea passim
Dogmata: cum grauibus viuet vbiq; viris.

C Finis deo omnipotenti gratias.

C Absolutum hoc preclarum opusculum Parrhisie
ab Thoma anguelari diligentissima accurateone.
Anno verbi incarnationis M. Xi. y. Kalendas Septembrie.

S may be + or

you expect
can be
F P

H
+ exact fit